

ความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง: กรณีศึกษาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้ง
ในจังหวัดขอนแก่น พุทธศักราช 2562

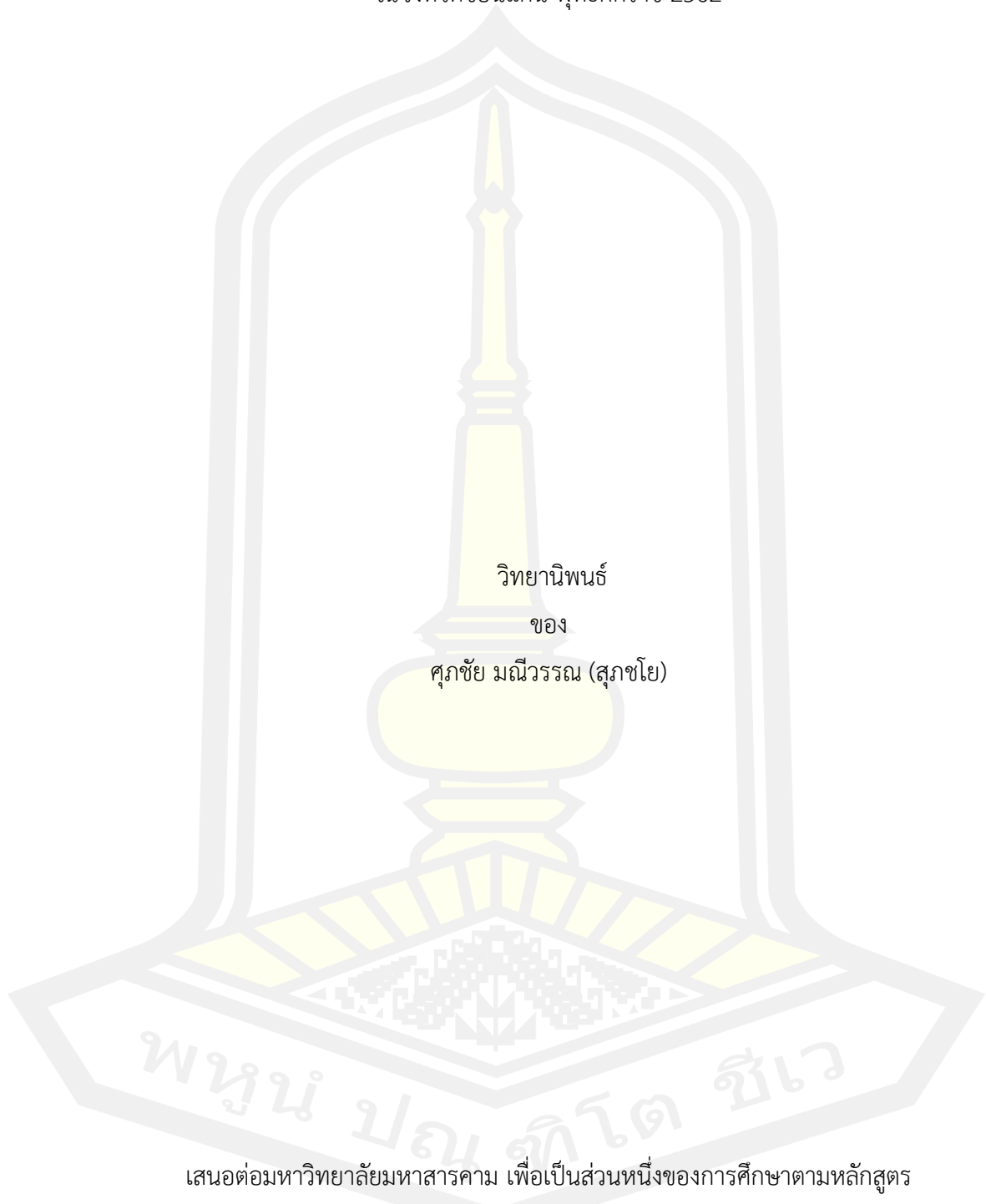
วิทยานิพนธ์
ของ
ศุภชัย มณีวรรณ (สุภชัย)

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

พฤษภาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง: กรณีศึกษาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้ง
ในจังหวัดขอนแก่น พุทธศักราช 2562

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

พฤษภาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Gender Inequality in Political Spheres: A Case Study of Elected Members of the
House of Representatives in Khon Kaen Province, 2019

Supachai Maneewan (Supachayo)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Political Science (Politics and Government)

May 2023

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของพระมหาศุภชัย มณีวรรณ (สุภชโย) แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. อลงกรณ์ อรรคแสง)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. วินัย ผลเจริญ)

.....กรรมการ

(รศ. ดร. ประโยชน์ สงกลิ่น)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ดร. ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(ผศ. ดร. กนกพร รัตนสุธีระกุล)

คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	ความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง: กรณีศึกษาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น พุทธศักราช 2562		
ผู้วิจัย	ศุภชัย มณีวรรณ (สุภชัย)		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินัย ผลเจริญ		
ปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2566

บทคัดย่อ

งานวิจัยความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง: กรณีศึกษาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น พุทธศักราช 2562 มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีที่ส่งผลต่อการได้รับเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (2) เพื่อศึกษาอำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในจังหวัดขอนแก่น (3) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เป็นกึ่งโครงสร้าง จำนวน 2 ชุด โดยมีกลุ่มเป้าหมายแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม จำนวน 11 ท่าน ประกอบด้วย (1) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น 2 ท่าน (2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพศชายในเขตจังหวัดขอนแก่น 3 ท่าน (3) อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น 1 ท่าน (4) สตรีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง 2 ท่าน และ (5) ประชาชนทั่วไป 3 ท่าน แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา

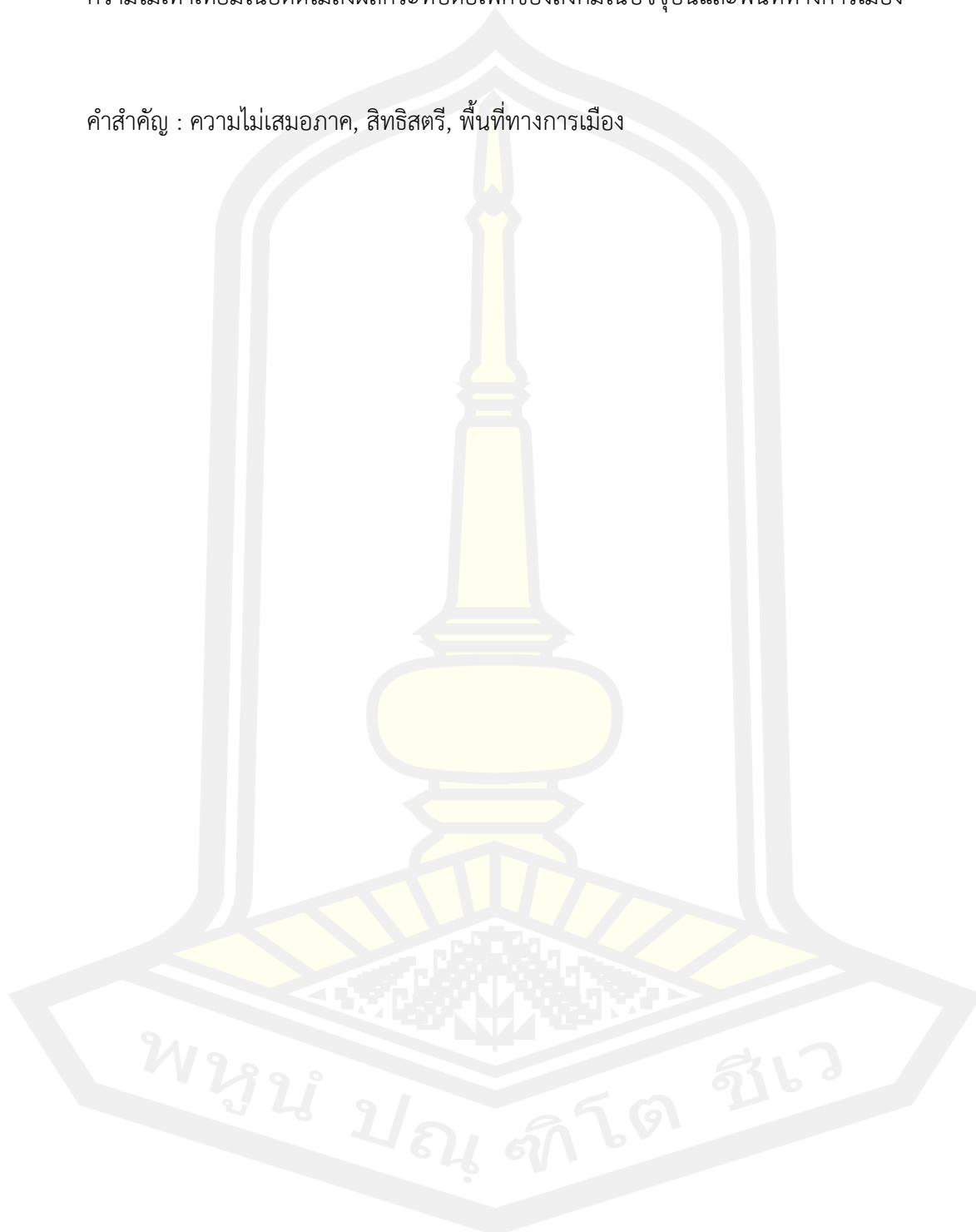
ผลการศึกษาพบว่า

1) ด้านปัจจัยของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี อายุ การศึกษา ฐานะทางสังคมและปัจจัยต่างๆ ส่งผลกระทบต่อได้รับเลือกจากประชาชนในบางส่วน ตลอดถึงส่วนของนโยบายของพรรคการเมืองนั้นๆ

2) ด้านอำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อำนาจหน้าที่ได้ถูกบัญญัติไว้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแต่เพียงบางส่วนที่ยังไม่ครอบคลุมถึงพื้นที่ต่างๆ ตลอดถึงการกีดกันความไม่เสมอภาคทางเพศในสภาได้ลดลง ในส่วนด้านสิ่งที่ประชาชนคาดหวัง ยังถูกมองว่าไม่สมบูรณ์ เนื่องจากในบางพื้นที่ขาดการเข้าถึงการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน

3) ด้านปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง ทศนคติต่างๆ ที่กล่าวถึงความไม่เท่าเทียมในอดีตไม่ส่งผลกระทบต่อเพศของสังคมในปัจจุบันและพื้นที่ทางการเมือง

คำสำคัญ : ความไม่เสมอภาค, สิทธิสตรี, พื้นที่ทางการเมือง

TITLE	Gender Inequality in Political Spheres: A Case Study of Elected Members of the House of Representatives in Khon Kaen Province, 2019		
AUTHOR	Supachai Maneewan (Supachayo)		
ADVISORS	Assistant Professor Vinai Poncharoen , Ph.D.		
DEGREE	Master of Political Science	MAJOR	Politics and Government
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2023

ABSTRACT

The research on gender inequality in political participation: a case study of members of the House of Representatives elected in Khon Kaen province in 2019 aims (1) to study female candidate factors affecting being elected to become a member of the House of Representatives, (2) to study power, duties, and roles of female members of the House of Representatives in Khon Kaen province, and (3) to analyze gender inequality problem in politics in Khon Kaen province. This is a qualitative research. Two sets of semi-structured interviews were used as research instruments. Target group was divided into 5 groups; 11 persons consisting of (1) 2 female members of the House of Representatives in Khon Kaen, (2) 3 male members of the House of Representatives from districts of Khon Kaen, (3) 1 former female member of the House of Representatives in Khon Kaen, (4) 2 non-elected female candidates of members of the House of Representatives and (5) 3 general people. The data obtained from the interviews were analyzed through content analysis.

The study results indicated that:

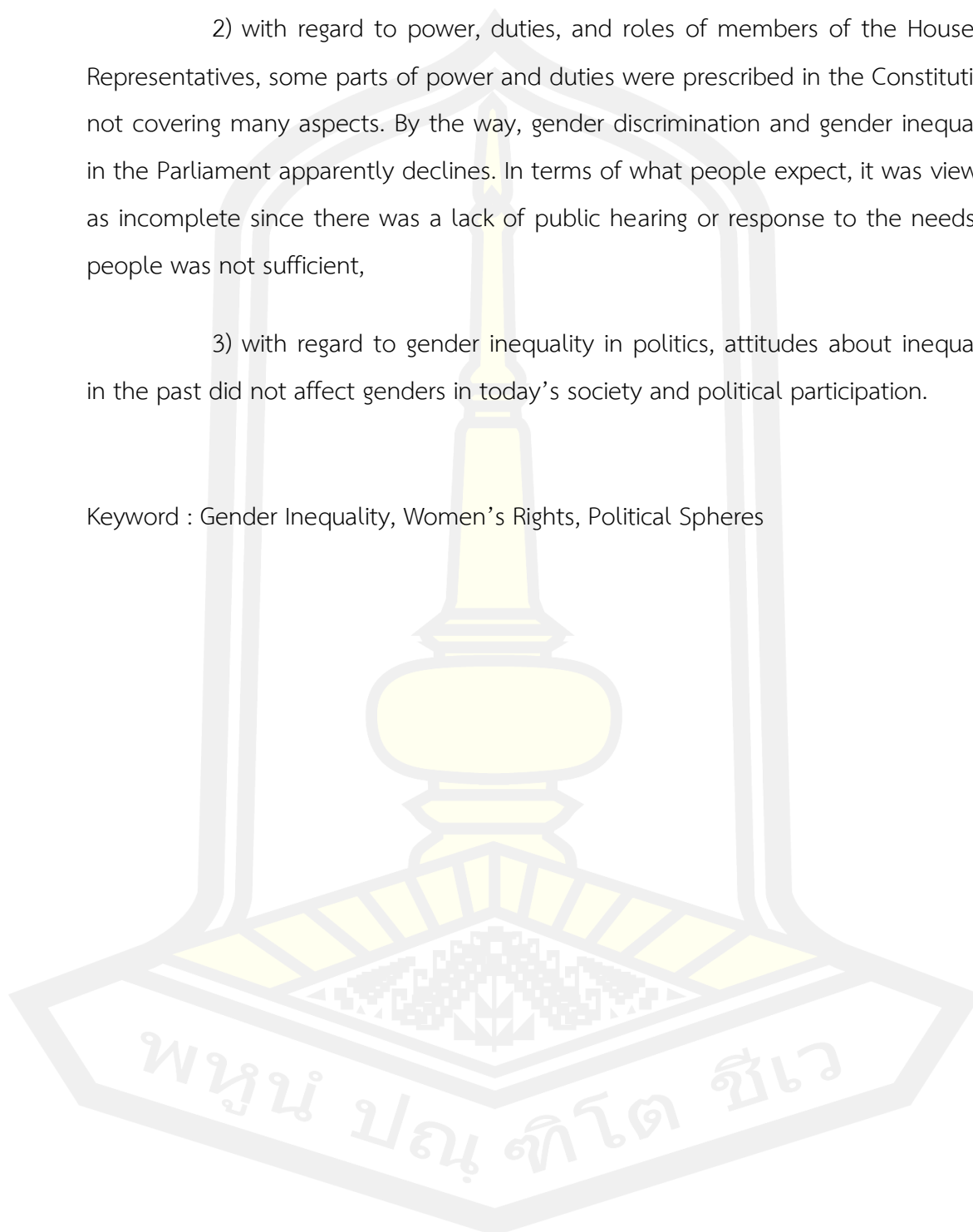
1) factors of female candidates of members of the House of Representatives in terms of age, education level, social status, and other factors partially had effects on being elected by people as well as policies of a certain

political party,

2) with regard to power, duties, and roles of members of the House of Representatives, some parts of power and duties were prescribed in the Constitution, not covering many aspects. By the way, gender discrimination and gender inequality in the Parliament apparently declines. In terms of what people expect, it was viewed as incomplete since there was a lack of public hearing or response to the needs of people was not sufficient,

3) with regard to gender inequality in politics, attitudes about inequality in the past did not affect genders in today's society and political participation.

Keyword : Gender Inequality, Women's Rights, Political Spheres

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ผลเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่ได้สละเวลาในการให้คำปรึกษา ตรวจสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อลงกรณ์ อรรคแสง ประธานสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ประโยชน์ ส่งกลิ่น และ ดร.ทัชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ให้ความรู้อันมีค่าที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยและคำแนะนำในการสอบวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย เพื่อนนิสิตรัฐศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่านที่ช่วยเหลือ สร้างแรงผลักดันและให้คำแนะนำในการจัดทำงานวิจัยให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี และผู้ให้สัมภาษณ์ที่ได้สละเวลาและอนุเคราะห์ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ นางสาวรัชดาพร เมืองเก่า นิติกรชำนาญการ สำนักงานจังหวัดขอนแก่น และนายชำนาญ ทองดี นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ สำนักงานจังหวัดขอนแก่น ผู้ประสานงานกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ทำให้งานวิจัยครั้งนี้เดินไปข้างหน้าและประสบความสำเร็จลุล่วง

ขอขอบคุณ บิดา มารดา รวมทั้งทุกคนในครอบครัวให้กำลังใจและช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยความรักและเอาใจใส่เป็นอย่างดี คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบูชาเป็นกตเวทิตาคุณ แต่บิดา มารดา ตลอดจนบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณที่ให้การอบรมสั่งสอนประสิทธิ์ประสาทวิชา ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำไปพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติต่อไป

ศุภชัย มณีวรรณ (สุภชโย)

พหุบัณฑิต ชีวะ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ภูมิหลัง	1
2. คำถามในการวิจัย	5
3. ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
4. ขอบเขตของการวิจัย.....	5
5. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	6
6. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยครั้งนี้.....	8
7. นิยามศัพท์เฉพาะ	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
1. หลักการและแนวความคิดเกี่ยวกับกลุ่มสตรีนิยม (Feminism).....	9
2. แนวคิดเกี่ยวกับสังคมปิตาธิปไตย (Patriarchy).....	17
3. แนวคิดเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคทางเพศ (Gender Equality).....	20
4. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทพื้นที่ทางการเมือง	25
5. แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.....	28
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	38
1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Information).....	38
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39
3. วิธีการสร้างเครื่องมือ.....	40
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
5. การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าในการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	41
6. การจัดการกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง.....	45
1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์.....	46
2. ปัจจัยของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี.....	46
3. อำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในจังหวัดขอนแก่น.....	53
4. วิเคราะห์ปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดขอนแก่น.....	60
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	70
1. สรุปผลการวิจัย.....	70
2. อภิปรายผลการวิจัย.....	72
3. ข้อเสนอแนะ.....	77
บรรณานุกรม.....	79
ภาคผนวก.....	83
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย.....	84
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....	91
ภาคผนวก ค หนังสือขออนุญาตลงพื้นที่.....	93
ประวัติผู้เขียน.....	95

สารบัญตาราง

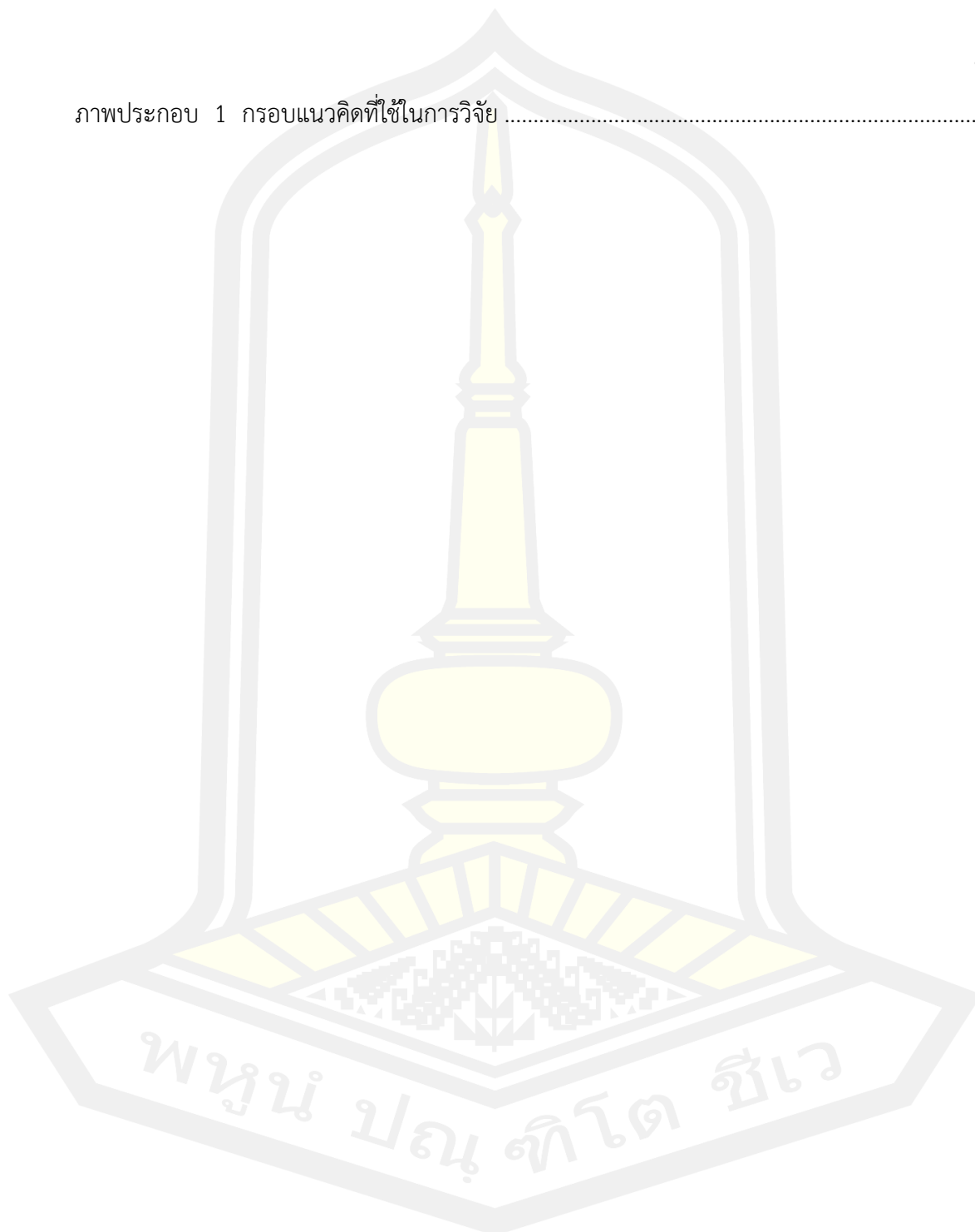
หน้า

ตาราง 1 จำนวนและสัดส่วนประชากรจากการทะเบียนชายและหญิง จำแนกตามภาค พ.ศ. 2557-2561.....	2
ตาราง 2 จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2562	4

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	7

บทที่ 1

บทนำ

1. ภูมิหลัง

เมื่อก้าวถึงในอดีต ความเสมอภาคเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย มีความแตกต่างกันมากสตรีมีบทบาทน้อยมากในการบริหารและการปกครอง สำหรับบทบาทนั้น “สตรี” ย่อมมีเรื่องที่จะกล่าวถึงมากมายในทุกด้าน ผู้หญิงทุกสังคมมีบทบาทหลายอย่างตั้งแต่ในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันตลอดบทบาทในการเข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่ง ค่านิยมในสังคมโดยทั่วไปยังก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความเสมอภาคระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย ดังนั้นประเด็นความเสมอภาคยังเป็นประเด็นที่ถูกนำมาวิพากษ์วิจารณ์อยู่เสมอ ซึ่งเกิดเป็นขบวนการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิทธิสตรี

ในสถานการณ์ปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าศักยภาพของสังคมไทยนั้นได้พัฒนาเข้ามาในยุคไทยแลนด์ 4.0 เพื่อพัฒนาศักยภาพในการก้าวหน้าถึง สิทธิ หน้าที่ ความเท่าเทียม เศรษฐกิจ การพัฒนาด้านต่างๆ ในสูงขึ้นตามสังคมในยุคปัจจุบัน ทำให้สังคมไทยดำเนินการพัฒนาในอย่างสูงยิ่ง ซึ่งการพัฒนาศักยภาพนั้นได้ต้องมีปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนให้ไปตามแนวทางเพื่อพัฒนาไปตามยุค ปัจจัยเหล่านั้น ย่อมมี ประชากร อุตสาหกรรม แรงงาน เป็นต้น จากปัจจัยที่เกี่ยวข้องนั้น ประชากรถือว่ามีมีความสำคัญในระดับต้นๆ ในการขับเคลื่อนให้สังคมก้าวหน้าต่อไป ในกลุ่มแรงงานของประชกรนั้นมีกลุ่มบุคคลซึ่งประกอบไปด้วย เพศชายและเพศหญิง ถือเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง อาทิ ด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา ฯลฯ แต่ในความเป็นจริงของสังคมไทยนั้นมักจะมีคติความเชื่อมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันซึ่งไม่สามารถแปรเปลี่ยนให้สังคมไทยเราพัฒนาก้าวหน้าไปได้ ซึ่งอยู่ในคติที่กำหนดบทบาทของเพศที่สังคมไทยกำหนดมาตั้งแต่กำเนิดออกมาแล้ว โดยเปรียบเทียบถึงลักษณะของเพศ ที่เรามักจะได้ยินในคำกล่าวสืบทอดกันมาที่ว่า “เพศชายคือช้างเท้าหน้า เพศหญิงคือช้างเท้าหลัง” หรือ “ประชากรอันดับสอง” ซึ่งจากบทบาทดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมใน “สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค” ระหว่างประชากรชาย-หญิงในสังคมไทย

หากแต่ว่าในด้านสิทธิแห่งความเท่าเทียมทางกฎหมายของผู้หญิงมีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น นับแต่มีการใช้รัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทย หลักความเสมอภาคเป็นหลักที่ปรากฏ โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 12 ว่า “ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญนี้ บุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมาย ฐานะยศศักดิ์ โดยกำเนิดก็ดี การแต่งตั้งก็ดี หรือโดยประการอื่นใดก็ดี ไม่

กระทำให้เกิดเอกสิทธิ์แต่อย่างใด” (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม, 2475) หลักความเสมอภาคของรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทยดังกล่าว ประสบความสำเร็จในฐานะที่เป็น ที่ใช้ลดบทบาทของอภิสิทธิ์ชนในสังคมในขณะนั้นได้ ส่วนรัฐธรรมนูญฉบับต่อๆ มาหลังจากรัฐธรรมนูญฉบับแรก ก็ได้บัญญัติถึงหลักความเสมอภาคตลอดมา

จนมาถึงรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติถึงหลักความเสมอภาคไว้ในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 27 ได้กล่าวถึง บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเสมอกันในกฎหมายไม่ว่าชายหรือหญิงโดยไม่เลือกปฏิบัติถึงความแตกต่างเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ เป็นต้น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560, 2560)

จนกระทั่งปัจจุบันสตรีได้มีจำนวนมากขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งทำให้ประชากรเพศหญิงมากกว่าเพศชายจำนวนมาก ดังตาราง 1 ทำให้การพัฒนาศักยภาพนั้นประชากรเพศหญิงเปรียบเสมือนตัวขับเคลื่อนการดำเนินงานให้พัฒนาไปตามแผนงานของรัฐบาลที่ได้กำหนดออกมา นอกจากนี้ผู้หญิงยังได้แสดงถึงศักยภาพในการการเป็นผู้นำ ในการนำพาพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง เช่น การลงสมัครรับเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การลงสมัครนายกองค์การบริหารจังหวัด การลงสมัครนายกเทศมนตรีหรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

ตาราง 1 จำนวนและสัดส่วนประชากรจากการทะเบียนชายและหญิง จำแนกตามภาค พ.ศ. 2557-2561

ภาค	ปี	ประชากรรวม		ประชากรชาย		ประชากรหญิง	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทั่ว ราชอาณาจักร	2557	65,124,716	100.00	31,999,008	49.13	33,125,708	50.87
	2558	65,729,098	100.00	32,280,886	49.11	33,448,212	50.89
	2559	65,931,550	100.00	32,357,808	49.08	33,573,742	50.92
	2560	66,188,503	100.00	32,464,906	49.05	33,723,597	50.95
	2561	66,413,979	100.00	32,556,271	49.02	33,857,708	50.98

หน่วย : จำนวน (คน) และสัดส่วน (ร้อยละ)

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2561)

จวบจนมาถึงในปัจจุบันสตรีได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจเป็นเพราะเรื่องของกระแสการมีพลวัตของสังคม เกิดการเปิดโอกาสให้สตรีได้แสวงหา ความรู้ ก่อให้เกิดความสามารถมากขึ้น ได้มีการเรียนรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองที่มี ต่อสังคม แม้แต่จากการศึกษาถึงบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีของไทยนั้น พบว่า สตรีที่ได้รับโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง และเข้ามาดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองนั้นสามารถแสดงบทบาทให้ประจักษ์ว่ามีความสามารถไม่แตกต่างกับบุรุษ

จากข้อมูลสถิติเบื้องต้นเราจะมองเห็นถึงสิทธิของสตรีที่มีต่อทางด้านการเมืองอย่างชัดเจน ถึงแม้จะมีกฎหมายที่ให้ความเท่าเทียมกันอย่างที่ได้อำนาจไว้ในรัฐธรรมนูญไทยแล้ว แต่ในความคิดของของสังคมไทยในปัจจุบันนั้นอย่างมีคติความเชื่อที่ว่า “เพศชายเป็นช้างเท้าหน้า เพศหญิงเป็นช้างเท้าหลัง” ทำให้สังคมไทยยังมองถึงอุดมคติที่มีมาตั้งแต่อดีตต่อสิทธิของเพศที่ถูกกำหนดมานั้น สตรีเพศยังไม่ได้รับความไว้วางใจจากสังคมไทยเพื่อเข้ามาดำเนินงานบริหารประเทศได้อย่างมีสิทธิ เสรีภาพเท่าเทียมเพศชายเพราะเรามองตามเพียงอุดมคติความเชื่อที่มีมาตั้งแต่อดีตที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามยุคสมัยปัจจุบัน ซึ่งผลการเลือกตั้งวันที่ 24 มีนาคม 2562 ที่ผ่านมามีผู้สมัครที่เป็นผู้หญิงได้รับเลือกมาเป็น ส.ส. ทั้งหมด 76 คนจากทุกพรรค ซึ่งคำนวณได้เป็นร้อยละ 14 ซึ่งถือว่าน้อยกว่าหลายประเทศในโลก (workpointtoday, 2562)

นอกจากนี้เมื่อมองมายังส่วนภูมิภาคระดับจังหวัดนั้นเราจะมองเห็นถึงสิทธิความเท่าเทียมทางเพศได้อย่างชัดเจน เพราะ ในบางจังหวัดนั้นไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นเพศหญิงแม้แต่เพียงคนเดียว ซึ่งในประเทศไทยมักจะมองถึงว่าเพศชายมีความรู้ความสามารถในการเป็นผู้นำสามารถศึกษาร่ำเรียน มีความรู้ความสามารถที่จะพัฒนาประเทศได้ แต่เพศหญิงนั้นเป็นเพศที่อ่อนแอ ไม่สามารถร่ำเรียนศึกษา ไม่สามารถที่จะบริหารงานประเทศ ไม่มีความเป็นสภาวะผู้นำ เป็นเพศที่ต้องคอยพึ่งพิงเพศชายเท่านั้น

ในที่นี่เราลองพิจารณาถึงสภาพในจังหวัดใหญ่ๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีความก้าวหน้าในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็น ด้านการศึกษา ด้านคมนาคม ด้านอุตสาหกรรม เป็นต้น ยังได้แสดงถึงความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง จากการกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ได้มีการแบ่งเขตการเลือกตั้งทั้งหมด 10 เขต แต่ผมปรากฏว่าทั้ง 10 เขตได้มีผู้ลงสมัครเป็นสตรีทุกๆ เขต แต่ผลที่ปรากฏออกมามีเพียง 2 เขตเท่านั้น ที่สตรีได้รับการเลือกตั้งให้เข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังตาราง 2 ได้แสดงให้เห็นถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่นนั้นนี้อาจเป็นเพียงส่วนน้อยที่ปรากฏให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศที่มีมาตั้งแต่อดีตจวบจนถึงปัจจุบัน

ตาราง 2 จำนวนผู้ได้รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในจังหวัด
ขอนแก่น พ.ศ. 2562

ลำดับ	เขตเลือกตั้ง	ผู้ได้รับเลือกตั้ง	พรรค	เพศ	
				ชาย	หญิง
1	เขตเลือกตั้ง 1	นายฐิตินันท์ แสงนาค	พรรคอนาคตใหม่	√	
2	เขตเลือกตั้ง 2	นายวัฒนา ช่างเหลา	พรรคพลังประชารัฐ	√	
3	เขตเลือกตั้ง 3	นายจตุพร เจริญเชื้อ	พรรคเพื่อไทย	√	
4	เขตเลือกตั้ง 4	นางมุกดา พงษ์สมบัติ	พรรคเพื่อไทย		√
5	เขตเลือกตั้ง 5	นายภาควัต ศรีสุรพล	พรรคเพื่อไทย	√	
6	เขตเลือกตั้ง 6	นายสิง หนอน ดีนาง	พรรคเพื่อไทย	√	
7	เขตเลือกตั้ง 7	นายนวิธ เตาะเจริญสุข	พรรคเพื่อไทย	√	
8	เขตเลือกตั้ง 8	นางสาวสรสนันท์ อรรถนพพร	พรรคเพื่อไทย		√
9	เขตเลือกตั้ง 9	นายวันนวัติ สมบูรณ์	พรรคเพื่อไทย	√	
10	เขตเลือกตั้ง 10	นายบัลลังก์ อรรถนพพร	พรรคเพื่อไทย	√	

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2562)

จากสภาพข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงจะได้มีการศึกษาในหัวข้อเรื่องความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง : กรณีศึกษาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกในจังหวัดขอนแก่น พุทธศักราช 2562 ว่ามีปัจจัยใดที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อความไม่เท่าเทียมของสิทธิสตรีเพศในการเข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้กำกับควบคุมการบริหารงานราชการแผ่นดิน ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญว่าด้วยความเท่าเทียมของสิทธิต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ยังเพื่อเป็นผลชี้วัดถึงความสามารถของสตรีเพศที่มีความสามารถเข้ามาในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้มีความพัฒนาไม่ยิ่งหย่อนกว่าบุรุษเพศ และเมื่อเข้ามาทำหน้าที่ในฐานะตัวแทนของประชาชน ยังผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสตรีจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมและมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อการทำงาน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ อีกทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสตรีนี้ยังมีคุณสมบัติที่น่าสนใจ และมีประสบการณ์ในช่วงของสภาวะการเปลี่ยนแปลง คือ มีโอกาสได้ปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งในฝ่ายรัฐบาล จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจทำการศึกษาวิจัย เพื่อหาความสัมพันธ์ ของปัจจัยต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ให้ประสบผลสำเร็จ

2. คำถามในการวิจัย

- 1) ปัจจัยของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่งผลต่อการได้รับเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- 2) ขอบเขตอำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่นเป็นอย่างไร เมื่อได้เข้ารับดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- 3) อะไรเป็นสาเหตุของปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดขอนแก่น

3. ความมุ่งหมายของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาปัจจัยของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ส่งผลต่อการได้รับเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- 2) เพื่อศึกษาอำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น
- 3) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดขอนแก่น

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ด้านบุคคล คือ กลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกลุ่มสตรีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในจังหวัดขอนแก่น พุทธศักราช 2562 ตลอดถึงบุคคลที่เป็นประชากรทั่วไปที่มีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ได้รับสิทธิ์ในการเลือกตั้งก่อนวันอาทิตย์ที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562

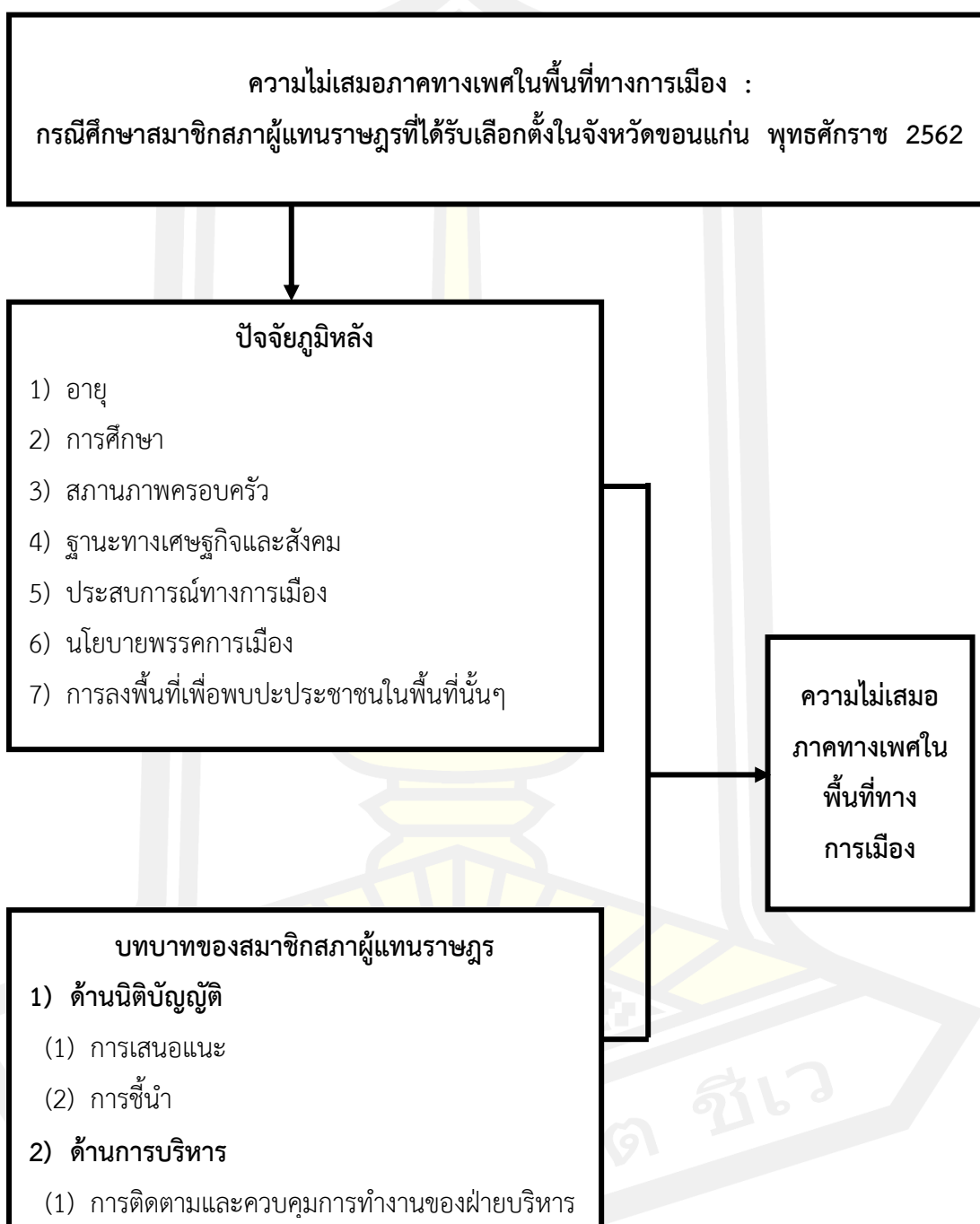
4.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในการสัมภาษณ์ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพศชายในเขตจังหวัดขอนแก่น อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น สตรีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง และประชาชนทั่วไป จำนวนทั้งสิ้น 11 ท่าน คือ

- 1) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น ที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในปัจจุบันจำนวนทั้งสิ้น 2 ท่าน
- 2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพศชายในเขตจังหวัดขอนแก่นทั้ง 10 เขต ที่ได้ผ่านการรับเลือกตั้งจากประชาชนในจังหวัดขอนแก่น ปีพุทธศักราช 2562 จำนวน 3 ท่าน โดยได้ทำการคัดเลือกจากในเขตพื้นที่ที่มีผู้สมัครเป็นสตรีได้ลงสมัครแข่งขันในพื้นที่นั้นๆ เป็นจำนวนจากมากที่สุดของในแต่ละเขต
- 3) อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 1 ท่าน โดยคัดเลือกจากการได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในช่วง พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2562
- 4) สตรีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งเมื่อวันอาทิตย์ที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 จำนวน 2 ท่าน โดยได้ทำการคัดเลือกจากผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งที่เป็นสตรีทั้ง 10 เขต ที่ได้รับคะแนนสูงสุดในแต่ละเขตนั้นๆ
- 5) ประชาชนทั่วไป ที่อายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ได้รับสิทธิการเลือกตั้งก่อนในวันที่เลือกตั้งในวันอาทิตย์ที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 และผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่เขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 3 ท่าน

5. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง : กรณีศึกษาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น พุทธศักราช 2562 ผู้วิจัยมุ่งเน้นถึงการเกิดขึ้นและการดำรงอยู่ของความเสมอภาคทางเพศ ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญได้บัญญัติขึ้นมาเพื่อศึกษาถึงความคิดของกลุ่มบุคคลแต่ละกลุ่มถึงความคิดระหว่างเพศที่เกิดความไม่เท่าเทียมกัน โดยพัฒนามากจากแนวคิดและทฤษฎีสตรีนิยม แนวคิดเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคทางเพศ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท และแนวคิดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งแต่ละแนวคิดได้อธิบายถึงความเป็นสตรีเพศทำให้เกิดความเท่าเทียมที่สามารถทำงานได้ดังเพศชาย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยครั้งนี้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัยมีดังนี้ คือ

- 1) ทำให้ทราบถึงพัฒนาการด้านบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ในจังหวัดขอนแก่น
- 2) ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง
- 3) ทำให้ทราบถึงความคิดของประชาชนในจังหวัดขอนแก่นที่มีต่อบทบาททางการเมือง ทั้งภายในสภา และภายนอกสภาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี
- 4) ทำให้ทราบถึงสิทธิความเท่าเทียมกันเพศ เมื่อพิจารณาการได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จากกลุ่มประชาชนในจังหวัดขอนแก่น

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

ความไม่เสมอภาคทางเพศ (Gender Inequality) หมายถึง ความเหลื่อมล้ำระหว่างเพศชายและเพศหญิง ไม่ว่าจะเป็น สิทธิในชีวิต ร่างกายและความมั่นคงปลอดภัย สิทธิในการถือครองทรัพย์สิน ตลอดจนสิทธิในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ตลอดจนสิทธิทางการเมือง

เพศ (Sex) หมายถึง ลักษณะเพศทางกายภาพที่มองเห็นจากภายนอก

เพศสภาพ (Gender) หมายถึง บทบาทความเป็นเพศที่กำหนดประกอบสร้างขึ้นจากขนบธรรมเนียม ประเพณี โครงสร้างอำนาจ และกลไกทางสังคมต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อการนิยามตนเองหรืออัตลักษณ์ทางเพศ (Gender Identity)

สิทธิสตรี (Women's Rights) หมายถึง สิทธิของสตรีในชีวิต ร่างกาย และความมั่นคงปลอดภัย สิทธิในการถือครองทรัพย์สิน สิทธิในการเคลื่อนไหวและในการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย ตลอดจนสิทธิทางการเมืองของกลุ่มสตรีเพศที่เข้ามามีความเท่าเทียมในด้านต่างๆ

พื้นที่ทางการเมือง (Political Spheres) หมายถึง อาณาบริเวณที่ซึ่งสมาชิกในสังคมสามารถสร้างสรรค์หรือแลกเปลี่ยน ความคิด พุดคุยและอภิปรายได้อย่างเสรี ถึงประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทางการเมืองและสิทธิทางการเมือง ในที่นี้พื้นที่ทางการเมืองนั้น คือ จังหวัดขอนแก่น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง : กรณีศึกษาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกในจังหวัดขอนแก่น พุทธศักราช 2562 ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. หลักการและแนวความคิดเกี่ยวกับกลุ่มสตรีนิยม (Feminism)
  - 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับสตรีนิยมแนวเสรีนิยม (Liberal Feminism)
  - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับสตรีนิยมสายสังคมนิยม (Socialist Feminism)
  - 1.3 แนวคิดเกี่ยวกับสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคน (Radical Feminism)
2. แนวคิดเกี่ยวกับสังคมปิตาธิปไตย (Patriarchy)
3. แนวคิดเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคทางเพศ (Gender Inequality)
4. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทพื้นที่ทางการเมือง
5. แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักการและแนวความคิดเกี่ยวกับกลุ่มสตรีนิยม (Feminism)

สตรีนิยม (Feminism) หมายถึง สิ่งที่เป็นทั้งวิถีระบบความคิด การกระทำ ขบวนการทางสังคมที่พยายามเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่าผู้ชายอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบและผู้หญิงอยู่ในสภาพที่เป็นรอง นอกจากนี้ยังให้ความสนใจในประเด็นที่เกี่ยวกับอภิสภาพส่วนบุคคล ครอบครัว รัฐ การกระจายอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันทางเพศในเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมวัฒนธรรม เรียกร้องให้มีการสร้างสมดุลใหม่ระหว่างเพศในนามของความมีมนุษยธรรมเดียวกันและเคารพในความแตกต่างของกันและกัน

ในช่วงประมาณสองร้อยปีที่ผ่านมา สังคมของมนุษย์ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลายประการ การก่อเกิดและการยอมรับในเรื่องสิทธิมนุษยชน การให้ความสำคัญกับความเป็นประชาธิปไตย การเปลี่ยนแปลงการผลิตแบบเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ได้ทำให้ผู้หญิงส่วนหนึ่งได้รับโอกาสการศึกษาเช่นเดียวกับผู้ชาย ผู้หญิงทำงานนอกบ้านมากขึ้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้ทำให้เกิดการตั้งคำถามต่อความเชื่อเดิมๆ ที่เสนอว่าผู้หญิงมีสถานะที่ด้อย

กว่าผู้ชาย และความแตกต่างของผู้หญิงและผู้ชายเป็นเรื่องธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ รวมทั้งการพยายามหาคำตอบว่าทำไมความเชื่อเช่นนี้เกิดขึ้นและดำรงอยู่ได้เป็นเวลานาน การเกิดการตั้งคำถาม การหาคำอธิบาย และการเคลื่อนไหวทางสังคม เพื่อเปลี่ยนแปลงความเชื่อตลอดจนสภาพแห่งความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศนี้ ได้มีการเรียกรวมๆ ว่าสตรีนิยม (Feminism) สตรีนิยมได้เติบโตอย่างรวดเร็วในช่วง 40 ปีหลังของศตวรรษที่ 20 นำไปสู่การศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิงในมิติต่างๆ โดยให้ความสำคัญในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศ และได้ใช้ความคิดรวบยอดในเรื่องความเป็นเพศ (Gender) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ที่สำคัญความเหลื่อมล้ำทางเพศ ได้ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวเรียกร้องความเท่าเทียมกันระหว่างเพศมาโดยตลอด โดยเฉพาะในช่วงสี่ทศวรรษที่ผ่านมา ในช่วงเวลาดังกล่าวยังได้เกิดการศึกษาคำอธิบายหรือแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นรองของผู้หญิงในด้านต่างๆ อย่างมากมายอีกด้วย

คำอธิบายหรือแนวคิดสตรีนิยมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดกระแสหลักๆ ที่มีอยู่ในสังคม (เย็นจิตร ถิ่นขาม, 2553) วัฒนธรรมสร้างความเป็นหญิงเป็นชายในสังคมชั้นวัฒนธรรมเป็นตัวสร้างความเป็นเพศ วัฒนธรรมเป็นผู้บอกว่าเราควรปฏิบัติตัวอย่างไร คิดอย่างไร และเราควรคาดหวังอะไรจากผู้อื่น เช่น ผู้หญิง (ในวัฒนธรรมไทย) ต้องเป็นคนเรียบร้อย ไม่พูดเสียงดัง ไม่สบถ ในขณะที่ผู้ชายไม่ถูกคาดหวังให้เป็นเช่นนั้น หรือภรรยาต้องเชื่อฟังสามี สามีต้องเป็นผู้นำครอบครัว หรือผู้หญิงต้องให้ความสำคัญกับหน้าที่ของภรรยาและแม่บ้านว่าการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ในขณะที่ผู้ชายต้องทำงานเพื่อประสบความสำเร็จซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด หรือผู้ชายต้องเป็นผู้เกี่ยวพาราสิ ถ้าผู้หญิงคนใดเป็นผู้เกี่ยวพาราสิผู้ชายก่อน ผู้หญิงคนนั้นจะถูกตำหนิจากสังคม คาดหวังก็จะพบกับสิทธิอันผิด (Sanction) จากสังคมในเชิงลบ เช่น การติฉินนินทา หรือเยาะเย้ย ถากถาง สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ทำให้ผู้หญิงและผู้ชายต้องปฏิบัติตามที่วัฒนธรรมของสังคมกำหนด และเนื่องจากความเป็นหญิงความเป็นชายในสังคมถูกกำหนดจากวัฒนธรรม ดังนั้นความเป็นหญิง ความเป็นชายจะแปรเปลี่ยนไปตามเวลาและสถานที่ กล่าวคือ ความเป็นหญิงความเป็นชายในยุคสมัยหนึ่งอาจเหมือนกันกับอีกยุคสมัยหนึ่ง เช่น สังคมไทยในอดีต ผู้หญิงในชนชั้นกลาง หรือชนชั้นสูงถูกคาดหวังให้อยู่กับบ้าน ดูแลครอบครัว การทำงานนอกบ้านถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่ดีเกียรติ แต่ในปัจจุบันการทำงานนอกบ้านของผู้หญิงเป็นเรื่องปกติและในบางส่วนเป็นความจำเป็นของครอบครัว นอกจากนี้ความเป็นชายความเป็นหญิงที่ถูกคาดหวังจากสังคมจะไม่เหมือนกันในแต่ละสังคมด้วย นอกจากแตกต่างกันตามเวลาและสถานที่แล้ว การให้ความหมายทางสังคมต่อความเป็นเพศยังเป็นผลจากสถาบันทางเศรษฐกิจและสถาบันทางการเมืองในแต่ละยุคสมัย และในแต่ละสังคมด้วย

กรณีการแบ่งหน้าที่ของหญิงและชายให้แยกออกจากกันอย่างเด็ดขาดเกิดขึ้นจากระบบคิดที่แบ่งสังคมออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นสาธารณะ (Public) อันได้แก่ เรื่องนอกบ้าน

หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และบอกว่าส่วนนี้เป็นโลกหรือสังคมของผู้ชาย อีกส่วน ถือว่าเป็น เรื่องชีวิตส่วนตัว (Private) อันได้แก่ เรื่องในบ้าน หรือการดูแลบ้านเรือน และสมาชิกภายในครอบครัว และเสนอว่าส่วนนี้เป็นโลกของผู้หญิง ระบบคิดนี้เริ่มขึ้นในสังคมตะวันตก เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงผลผลิตจากเกษตรกรรมมาเป็นอุตสาหกรรม การผลิตแบบอุตสาหกรรม ทำให้ งานและบ้าน ถูกแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด อุดมการณ์ความเป็นแม่บ้าน (Ideology of Domesticity) ได้ถูกสร้างขึ้นและจำกัดบทบาทผู้หญิงให้อยู่ภายในโลกของครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกลุ่มผู้หญิงชนชั้นกลางและชนชั้นสูง ในสังคมปัจจุบันการขัดเกลาทางเพศที่มีความสำคัญ ไม่น้อยกว่าครอบครัว โรงเรียน หรือกลุ่มเพื่อน คือ สื่อต่างๆ นวนิยาย โฆษณา ภาพยนตร์ ล้วน สร้างและเสริมความเป็นผู้หญิงความเป็นชายตามประเพณีนิยม ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง คุณค่าของสาว บริสุทธิ์ ความเป็นแม่บ้านแม่เรือน ผู้หญิงกับความสวย ความสาว ในขณะที่ผู้ชายถูกสะท้อนควบคู่ กับการทำงาน การเป็นผู้นำ ความเป็นผู้กล้า การที่สังคมกำหนดความเป็นเพศขึ้น โดยให้ผู้หญิงมี คุณลักษณะบางอย่าง และผู้ชายมีคุณลักษณะบางอย่าง และเป็นเชื่อเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ นำไปสู่การกำหนดบทบาทหน้าที่ รวมทั้งสถานะสูงต่ำที่แตกต่างของคนสองเพศ ผู้หญิงอยู่ในสภาพที่ เป็นผู้ด้อยกว่า เป็นผู้ตาม เป็นผู้ถูกกำหนด ในขณะที่ผู้ชายอยู่ในฐานะที่เหนือกว่า เป็นผู้นำ เป็นผู้ กำหนด (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545 : 45) ซึ่งจากวัฒนธรรมนั้นทำให้เกิดความเชื่อที่มีฐานความคิด แบบปิตาธิปไตย (Patriarchy) และประเด็นความแตกต่าง ทางสรีระของหญิงชาย ได้นำไปสู่ความ เชื่ออื่นๆ ทางวัฒนธรรม-สังคม ทำให้มีการกำหนด หรือจัดวางให้เพศหนึ่งเหนือกว่าและอีกเพศด้อย กว่า โดยการทำให้เชื่อมต่อกับเรื่องความเป็น “ธรรมชาติ” ที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ มีการให้นิยมความ เป็น “ผู้หญิง” และ “ผู้ชาย” ในสังคมมาหลายยุคหลายสมัย ซึ่งที่ผ่านมามักถูกอ้างอิงกับ “บทบาท” และ “หน้าที่” ลักษณะเฉพาะเจาะจงของแต่ละเพศ เช่น ผู้หญิงถูกบอกว่าอ่อนแอ ขอบใช้อารมณ์ ไม่มีเหตุผล แต่สามารถตั้งครภภได้ จึงต้องรับบทบาทเป็นแม่และเมีย ผู้หญิงมักถูก กำหนดให้เป็นผู้ตาม ต้องดูแลผู้อื่น ทำหน้าที่เลี้ยงเด็ก ปรนนิบัติรับใช้สมาชิกในครอบครัว (ลูก สามี ฯลฯ) ดังนั้น พื้นที่ของผู้หญิง ก็คือ พื้นที่ส่วนตัว (Private Sphere) เช่น ในบ้าน ในครัว ลักษณะประจำเพศของผู้หญิงถูกให้คำว่าด้อยกว่า ลักษณะประจำเพศของอีกเพศหนึ่ง ก็คือ “เพศ ชาย” ที่ความยุติธรรม ฉลาด มีเหตุผล จึงเหมาะที่จะเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว (Breadwinner) ปกครองเป็นหัวหน้า พื้นที่ของความเป็นชายจึงเป็นพื้นที่สาธารณะ (Public Sphere) ผู้ชายจึงต้อง มีความรู้ ต้องเรียนหนังสือ ในขณะที่ผู้หญิงนั้นไม่มีความจำเป็น ซึ่งการเชื่อมต่อต่างๆ เหล่านี้ นำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศ เพราะผู้หญิงถูกผลักออกจากศูนย์กลางของอำนาจ ถูกทำให้ เป็น “คนอื่น” โดยระบบชายเป็นใหญ่ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมทั้ง การเข้าถึงความรู้ ผู้หญิงเป็นฝ่ายถูกกำหนดให้กลายเป็นคนชายขอบที่ไร้อำนาจด้วยเหตุแห่งเพศ แนวคิดเช่นนี้เป็นการแบ่งแบบสองขั้วตรงข้ามซึ่งได้รับการปฏิเสธจากนักคิดยุคหลังสมัยใหม่ที่เปิดพื้นที่

ให้แก่ความแตกต่างหลากหลาย รวมทั้งตั้งคำถามกับสิ่งที่เรียกว่า “ธรรมชาติ” (Nature) และ “ความจริง” (Truth)

สำหรับคำจำกัดความของสตรีนิยมนั้นค่อนข้างคลุมเครือ เนื่องจากมีข้อเสนอรวมทั้งแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางสตรีนิยมที่หลากหลาย

วารุณี ภูริสินสิทธิ์ (2545) ได้ให้คำอธิบายถึงพัฒนาการของขบวนการเคลื่อนไหวของแนวคิดสตรีนิยมในสังคมตะวันตกตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงปัจจุบัน ซึ่งแบ่งพัฒนาการออกเป็น 3 ช่วงหลักๆ คือ คลื่นลูกที่หนึ่ง คลื่นลูกที่สอง และคลื่นที่สาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

สตรีนิยมคลื่นลูกที่หนึ่ง เกิดขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 17-19 จนถึงประมาณต้นศตวรรษที่ 20 กระแสความคิดหลักในช่วงนี้เป็นการถกเถียงในประเด็นคุณธรรมของความเป็นชายเป็นหญิง ความเป็นเหตุเป็นผลที่ผู้ชายมีผู้หญิงไม่มี การเรียกร้องสิทธิความไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย รวมทั้งความเป็นอิสระของผู้หญิง มีความพยายามผลักดันให้ผู้หญิงโดยเฉพาะในชนชั้นสูงได้มีโอกาสเข้าสู่โลกสาธารณะ ซึ่งสตรีนิยมในยุคนี้ยอมรับการแบ่งสังคมออกเป็นสองช่วง คือ ส่วนโลกสาธารณะและโลกส่วนตัว และมองว่าโลกส่วนตัวยังเป็นหน้าที่รับผิดชอบของผู้หญิง เพราะฉะนั้นในการเรียกร้องให้ผู้หญิงได้ออกมาทำงานนอกบ้านจึงเกิดการขัดแย้งกับการยอมรับในหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำงานบ้าน ดูแลสามีและลูก โดยนักสตรีนิยมในช่วงนี้มีทางออก คือ การเสนอให้มีการจ้างคนมาช่วยทำงานบ้าน ส่วนขบวนการเคลื่อนไหวของผู้หญิงที่สำคัญในช่วงนี้ คือ การเรียกร้องสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งของผู้หญิงในอังกฤษและสหรัฐอเมริกา จนประสบความสำเร็จในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 หลังจากประสบความสำเร็จแล้วการเคลื่อนไหวก็แผ่วลงจนกระทั่งทศวรรษที่ 1960 จึงเริ่มมีกระแสการเคลื่อนไหวแรงขึ้น จนส่งผลไปถึงสตรีนิยมคลื่นลูกที่สอง

สตรีนิยมคลื่นลูกที่สอง เริ่มขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1960 จนถึงทศวรรษที่ 1980 รากฐานแรกเริ่มของความคิดคลื่นลูกที่สอง คือการมองว่าบทบาทของผู้หญิงในสังคมมีสภาพเป็นผู้อื่นหรือ คนนอก ช่วงนี้เองได้เกิดความพยายามในการอธิบายสถานะที่ด้อยกว่าของผู้หญิงและสาเหตุของการอยู่ในสถานะที่ด้อยกว่า ทำให้เกิดความคิดหลายๆ สำนัก เช่น สตรีนิยมสายเสรีนิยม สตรีนิยมสายมาร์กซิสต์ สตรีนิยมสายสังคมนิยม สตรีนิยมสายถอนรากถอนโคน สตรีนิยมสายจิตวิเคราะห์ ถึงแม้สำนักคิดเหล่านี้มีความแตกต่างกันในหลายประเด็นแต่มีจุดร่วมกันคือ การเรียกร้องในเรื่องความเท่าเทียมกันระหว่างชายหญิง และเชื่อในความเป็นสากลของปัญหาและทางออกของผู้หญิง เช่น ผู้หญิงทุกคนไม่ว่าจะอยู่ส่วนใดของโลกก็มีปัญหาเดียวกัน คือ การถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้ชาย อย่างไรก็ตามช่วง 20 สภาพทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้สภาพของผู้หญิงก็มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย รวมทั้งมีแนวความคิดใหม่ๆ ได้เข้ามามีอิทธิพลในการอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ทางสังคม เช่น สตรีนิยมสายหลังสมัยใหม่ ซึ่งก่อให้เกิดเป็นสตรีนิยมคลื่นลูกที่สาม

สตรีนิยมคลื่นลูกที่สาม เกิดขึ้นในช่วงปลายทศวรรษ 1980 จนถึงปัจจุบัน เกิดจากการปลดปล่อยของสตรีนิยมในตะวันตก เนื่องจากผู้หญิงรุ่นใหม่ เริ่มเห็นด้วยน้อยลงกับแนวคิดสตรีนิยมรุ่นเก่าๆ เพราะสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปไม่เหมือนกัน คนรุ่นหลังยอมรับความแตกต่างหลากหลายได้มากกว่า และอยู่กับความขัดแย้งได้ดีกว่า สตรีนิยมคลื่นลูกที่สามได้ตั้งคำถามต่อข้อเสนอว่า พื้นฐานของแนวคิดสตรีนิยมที่ผ่านมา เช่น ความเป็นสากลของปัญหาของผู้หญิงโดยไม่พิจารณาถึงเงื่อนไขของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ระบบความคิดแบบคู่ตรงข้ามความเชื่อในการได้มาซึ่งความรู้ตามแนววิทยาศาสตร์ เป็นต้น คลื่นลูกที่สาม เห็นด้วยกับความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง เนื่องจากความแตกต่างทางด้านร่างกาย ทำให้มีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ปฏิเสธการแบ่งแยกระหว่างทางชีวะ และเพศทางสังคม ซึ่งนอกจากเรื่องร่างกายแล้ว ยังให้ความสนใจความเฉพาะเจาะจง ความหลากหลายและความแตกต่างของผู้หญิง ความขัดแย้ง รวมทั้งเรื่องของอัตลักษณ์ของผู้หญิง รวมทั้งให้ความสำคัญกับสถานะความเป็นผู้อื่น หรือคนนอก ดังนั้น คลื่นลูกที่สามดึงรวมงานของนักสตรีนิยมผิวดำและพวกกรักร่วมเพศอยู่ด้วย

ฉลาดชาย รมิตานนท์ (2550) ได้อธิบายว่า สตรีนิยมสามารถตีความหมายได้สองทางใหญ่ๆ คือ ถ้าใช้ในความหมายที่กระชับที่สุดหมายถึง อุดมการณ์ทางการเมือง ที่ซับซ้อนชุดหนึ่งที่ใช้โดยขบวนการผู้หญิง เพื่อก้าวไปสู่ความเท่าเทียมกัน ระหว่างหญิงกับชาย และเพื่อยุติทฤษฎีที่มีอคติทางเพศและการปฏิบัติที่นำไปสู่การกดขี่ทางสังคมในความหมายที่กว้างขึ้น และลึกที่สุด สตรีนิยมคือ กรอบทางความคิดหลากหลายแต่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน และใช้เพื่อสังเกตการณ์ วิเคราะห์ และตีความ แนวทางที่สลับซับซ้อนของ “ความเป็นจริงทางสังคม” (society reality) ในเรื่องเพศสภาพและความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศสภาพ (เช่น หญิง-ชาย) ที่ถูกสร้างขึ้นมา ถูกใช้บังคับ และปรากฏตัวในสถาบันทางสังคมตั้งแต่ที่ใหญ่ที่สุดทั้งหลาย จนกระทั่งถึงรายละเอียดนานาประการในชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคมกรอบ ทางความคิดแนวสตรีนิยมเหล่านี้ มีเพียงแต่ผลกระทบเชิงเป็นทฤษฎี (theories) ที่ทางด้านจิตวิทยา จิตวิญญาณ ชีวิตทางสังคมและผลกระทบที่ตามมาทั้งหลายทั้งปวง เช่น ผลกระทบด้านดนตรี ศิลปะทุกแขนง วรรณกรรม แบบแผนของการปฏิบัติ พิธีกรรมทางศาสนาจนกระทั่งถึงแบบแผนต่างๆ ของการใช้ความรุนแรง แบบแผนของการกระจายรายได้ ความมั่งคั่งและอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันเท่านั้น แต่กระนั้นก็ยังไม่พอ ประเด็นสำคัญอีกประเด็นหนึ่งคือ กรอบทางความคิดทั้งหลายในแนวสตรีนิยมยังทำให้เกิด วิธีวิทยา (methodologies) หรือระเบียบวิธีวิจัยอีกจำนวนหนึ่ง ที่ผิดแผกแตกต่างออกไปจากแนวเดิมๆ หรืออาจถึงขั้นไปกันไม่ได้ถนัดนัก กับแนวเดิมที่มักจะถูกเรียกว่าเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (scientific method) ส่วนหนึ่งของการวิพากษ์ของนักสตรีนิยมที่มีต่อการทำวิจัยในแนวที่เรียกกันว่า เป็นมาตรฐานนั้นมีว่า การวิจัยในแนวดังกล่าวรับใช้หรือทำหน้าที่ดำรงรักษาสถานะทางสังคมแบบชายเป็นใหญ่เอาไว้ (serve the patriarchal status quo) โดยทำให้ประสบการณ์และมิติมุมมอง

ต่างๆ ของผู้หญิงส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่มองไม่เห็นในงานวิจัยแบบนี้กล่าวได้ว่า ความคิดและการวิจัยในแบบสตรีนิยม ส่วนใหญ่ได้อาศัยมิติมุมมองที่แตกต่างแต่ทว่า เกี่ยวเนื่องกันจากสามสำนักคิดคือ (1) สำนักสตรีนิยมแนวเสรีนิยม (liberal feminism) (2) สำนักสตรีนิยมแนวสังคมนิยม หรือมาร์กซิสต์ (socialist or Marxist feminism) และ (3) สำนักสตรีนิยมเรดิคัล (radical feminism) หรือสตรีนิยมถึงรากเหง้า

Kaplan (1998 อ้างถึงใน อุษา พัดเกตุ, 2550) เสนอว่าแม้จะมีการบันทึกไว้ทั่วไปว่าลัทธิสตรีนิยม (feminism) ได้ถือกำเนิดขึ้นในตอนปลายศตวรรษที่ 19 แต่ความคิดแนวสตรีนิยมที่มีรากฐานอยู่บนความเชื่อในความเสมอภาคและความเป็นอิสระของผู้หญิงและผู้ชายนั้นมีประวัติความเป็นมายาวนานเท่ากับประวัติศาสตร์มนุษยชาติเลยทีเดียว หากความแตกต่างทางเพศเป็นปัจจัยของความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมมาตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของเผ่าพันธุ์มนุษย์ การดิ้นรนต่อสู้เพื่อแสวงหาความเสมอภาคก็คงจะไม่ใช่ความคิดของสตรีผู้ถูกกดขี่ในยุคหลังๆ เท่านั้น ผู้หญิงสมัยใหม่ที่มีการศึกษาได้ประกาศความต้องการของตัวเองออกมาได้อย่างชัดเจนเป็นตัวอักษรจนกลายมาเป็นสัญลักษณ์ของกระบวนการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรี และในขณะเดียวกันก็กลายเป็นกรอบกำกับความเชื่อที่ว่าความคิดแบบสตรีนิยมเป็นความคิดของผู้หญิงยุคใหม่ มีอิสระ ความเป็นตัวของตัวเองสูงเนื่องมาจากความมั่นอกมั่นใจที่ลูกบ่มเพาะมาด้วยการศึกษาที่ทัดเทียมกับผู้ชาย จนทำให้เกือบจะลืมไปว่าความต้องการความเท่าเทียมและสิทธิเสรีภาพในการดำรงชีวิตอยู่ของสตรีเพศนั้นเป็นสิ่งที่เปราะบางไม่ได้ถูกตีกรอบไว้ด้วยข้อจำกัดทางเวลา สถานที่ หรือ การศึกษา แม้ว่าเวลา สถานที่ และการศึกษาจะเป็นข้อจำกัดในการแสดงออกถึงความเจ็บปวดและความกดดันของผู้หญิง บางกลุ่มก็ตามเนื่องจากความคิดแบบสตรีนิยมเกิดขึ้น มาจากความเหลื่อมล้ำทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ดังนั้น คำว่า สตรีนิยม ในความหมายกว้างๆ จึงครอบคลุมไปถึงทฤษฎีทางสังคม การเคลื่อนไหวทางการเมือง และหลักปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับอิสระเสรีภาพของผู้หญิง (Peck and Coyle, 2002 อ้างถึงใน อุษา พัดเกตุ, 2550) โดยมีหลักการพื้นฐานว่าเพศไม่ควรจะเป็นปัจจัยในการบ่งชี้อัตลักษณ์และสิทธิทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจของมนุษย์ ประเด็นสำคัญที่มักจะถูกนำมาอภิปรายกันอยู่เสมอคือค่านิยมชายเป็นใหญ่ หรือ ปิตาธิปไตย (patriarchy) ทักษะคติแบบเหมารวม (stereotyping) การมองผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศ (sexual objectification) และการกดขี่ทางเพศ (sexual oppression)

Anderson (1993 อ้างถึงใน วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545 : 56) ได้กล่าวอีกว่าทฤษฎีสตรีนิยมนี้คือความคิดทางด้านการเมืองและสังคมศาสตร์ซึ่งวางอยู่บนพื้นฐานของการเมืองของผู้มีแนวคิดสตรีนิยม ทฤษฎีนี้ได้สร้างพื้นฐานให้แก่การกระทำต่างๆ ในเชิงสังคมและนโยบายสังคม พัฒนาการของทฤษฎีสตรีนิยมนี้ไม่ได้แยกออกจากกันอย่างชัดเจนจากการเคลื่อนไหว เพื่อเรียกร้องสิทธิของผู้หญิง ความจริงแล้วสองแนวทางนี้กลับเชื่อมโยงกันอยู่มาก เนื่องจากเบื้องหลังการ

เคลื่อนไหวดังกล่าวมีแนวความคิดนี้เป็นฐาน แม้ทฤษฎีจะมีแขนงสาขาที่แตกย่อยกันออกไป แต่ก็สามารถสรุปรวมได้ให้เห็นชัดเจน ยกตัวอย่างเช่น สตรีนิยมแนวเสรี สตรีนิยมแนวสังคมนิยม เป็นต้น

จากที่กล่าวไปข้างต้นไว้แล้วว่าคำอธิบายหรือแนวคิดทางสตรีนิยมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดกระแสหลักๆ ที่มีอยู่ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเสรีนิยม (Liberalism) ลัทธิมาร์กซ์ (Marxism) จิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) หรือแนวคิดหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) นักสตรีนิยมได้นำแนวคิดเหล่านั้นมาขยายความ ปรับแต่งให้กลายเป็นกรอบทฤษฎีที่กว้างขึ้นและใช้อ้างอิงได้ (Arneil, 1999 อ้างถึงใน วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545 : 60) ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นหลายสำนักคิดด้วยกัน ได้แก่

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับสตรีนิยมแนวเสรีนิยม (Liberal Feminism)

สำนักนี้ ถือได้ว่าเป็นสำนักคิดแรกของสตรีนิยม และได้รับอิทธิพลทางความคิดจากแนวคิดเสรีนิยม ซึ่งถือว่าเป็นสำนักคิดกระแสหลักในสังคมตะวันตกมาเป็นเวลานาน แนวคิดเสรีนิยมเริ่มมีขึ้นตั้งแต่ทศวรรษที่ 17 เสนอโดยนักคิดหลักๆ เช่น โทมัส ฮ็อบบส์ ที่เชื่อว่ามนุษย์มีความแตกต่างจากสัตว์อื่น ตรงที่มนุษย์มีความสามารถในการมีเหตุผล สตรีนิยมสายเสรีนิยมจึงเชื่อในเรื่องสิทธิ ความเท่าเทียม ความยุติธรรม และโอกาสที่เท่ากัน ด้วยความเชื่อมั่นในความมีเหตุผลของมนุษย์นี้เอง ทำให้สตรีนิยมแนวเสรีนิยมพยายามเรียกร้องให้สตรีเปลี่ยนแปลงตัวเองเป็นมนุษย์ที่มีเหตุผลเช่นเดียวกับผู้ชาย และเรียกร้องให้โอกาสทางการศึกษา ทางเศรษฐกิจ และสิทธิต่างๆ เท่าเทียมผู้ชาย แนวคิดต่างๆ ที่นำเสนอมาของสตรีนิยมสายนี้ เป็นแนวคิดของสตรีชนชั้นกลางและชนชั้นสูงเท่านั้น (Tong, 2014 อ้างถึงใน วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545 : 72) ประเด็นหนึ่งที่เป็นข้อวิจารณ์หรือถกเถียงกันมาก คือ ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงในเชิงกฎหมายแล้ว แต่ก็ไม่ได้เป็นการรับประกันว่าจะแก้ไขปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางเพศได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะอคติทางเพศที่ถูกสังคมปฏิเสธ โอกาสบนพื้นฐานของเพศหญิง เพราะฉะนั้นถือว่าเพศหญิงก่อให้เกิดความด้อยโอกาสและเป็นอุปสรรคในการแข่งขัน รวมถึงการยอมรับในเรื่องสติปัญญา (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545 :

67)

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับสตรีนิยมสายสังคมนิยม (Socialist Feminism)

แนวคิดสตรีนิยมแนวสังคมนิยม เป็นแนวคิดที่ครอบคลุมนักทฤษฎีจำนวนหนึ่งที่ยุติวิพากษ์แนวคิดสตรีนิยมเรดิคัล ซึ่งตรงจุดนี้เอง เราจะเห็นว่าการกดขี่ด้านชนชั้นและการกดขี่ด้านเพศสภาพได้เชื่อมโยงเข้าหากัน นักวิชาการบางท่านให้ความเห็นว่า การกดขี่ทางชนชั้นนั้นมีรากเหง้ามาจาก “วิธีการผลิตสิ่งของ” ส่วนการกดขี่ทางเพศสภาพมีรากเหง้ามาจาก “วิธีการผลิตบุคคล” ดังนั้น ระบบทุนนิยมที่มีชายเป็นใหญ่ (Capitalist patriarchy) จึงมีพื้นฐานอยู่ที่การพยายามทำให้ผู้หญิงต้องตกเป็นเบี้ยล่าง นั่นเอง กล่าวได้ว่าระบบความเป็นเพศและระบบเศรษฐกิจมาสัมพันธ์กัน ได้ทำให้เกิดโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่ผู้ชายอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบ ส่วนผู้หญิงอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ

นอกจากนั้น นักทฤษฎีจำนวนมากยังใช้การกดขี่ทางชนชั้นและการกดขี่ทางเพศสภาพเป็นฐานคิดในการสำรวจตรวจสอบและอธิบายแบบแผนการกดขี่รูปแบบอื่นๆ อาทิ การกดขี่ทางเชื้อชาติการกดขี่ทางชาติพันธุ์ และการกดขี่อันเนื่องมาจากแบบแผนทางเพศสัมพันธ์ เป็นต้น การเอาเรดิคเอาเปรียบและการครอบงำเป็นแกนกลางของนักทฤษฎีเหล่านี้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นมุมมองอันหลากหลายของระบบการครอบงำในโครงสร้างสังคมมหภาค อาทิ เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองและอุดมการณ์ โครงสร้างมหภาคเหล่านี้ยังมีปฏิสัมพันธ์กับกระบวนการที่เกิดขึ้นในระดับจุลภาค ได้แก่ การสืบเผ่าพันธุ์ของมนุษย์ การครองเรือน เพศวิถีและอัตวิสัยที่ทำให้ระบบการครอบงำอันหลากหลายดำรงอยู่ต่อไปได้

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับสตรีนิยมสายถอนรากถอนโคน (Radical Feminism)

เป็นแนวคิดที่มองว่าการกดขี่สตรีที่เกิดขึ้นมาจากการที่วิถีของเพศวิถี (Sexuality) เชื่อว่ารากแก้วของปัญหาอยู่ที่การประกอบสร้างขึ้นภายใต้ระบบชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) เนื่องจากระบบชายเป็นใหญ่ได้เข้ามาครอบงำสังคมในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นความรู้ หรือพฤติกรรมต่างๆ ของคนในสังคม ดังนั้น นักคิดแนวนี้จึงเรียกร้องให้โค่นล้มระบบการปกครองดังกล่าวทั้งหมด เพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่สะสมอำนาจของพ่อ (ผู้ชาย) ระบบครอบครัว สังคม อุดมการณ์การเมือง ซึ่งผู้ชายเป็นผู้กำหนดส่วนใหญ่ ผู้หญิงควรจะเล่นหรือไม่เล่น โดยกำหนดผ่านทางการใช้กำลังการกดขี่โดยตรงหรือผ่านทางพิธีกรรม ประเพณี กฎหมาย ภาษา ธรรมเนียม กิริยามารยาท การศึกษา และการแบ่งงานกันทำ เป็นระบบซึ่งผู้หญิงในทุกๆ แห่งถูกทำให้อยู่ภายใต้ผู้ชาย

กลุ่มสตรีนิยมแนวก้าวหน้าเริ่มต้นการวิเคราะห์ด้วยข้อเสนอที่ว่า บรรดาความรุนแรงที่ผู้ชายกระทำต่อผู้หญิง (Violence against women) ภายใต้ระบบสังคมแบบถืออำนาจชายเป็นใหญ่ นับตั้งแต่การทุบตี การข่มขืน การพุดจาละลาม จนกระทั่งการถ่ายภาพเปลือยของผู้หญิง ล้วนแล้วแต่มีรากฐานมาจากสิ่งเดียวกันทั้งสิ้น คือ ความชิงชังที่ผู้ชายมีต่อผู้หญิง (Men's hatred

against women) ความรู้สึกเช่นนี้ จะดำรงอยู่ตราบเท่าที่ยังมีหญิงและชายเหล่านั้นอยู่ในระบบถืออำนาจชาย (นันทนา ธนาโนวรรณ, 2557 : 21)

อย่างไรก็ดี ระบบชายเป็นใหญ่ไม่สามารถอยู่รอดได้ถ้าปราศจากการยอมรับในความ เป็นแม่ ดังนั้น จึงได้มีการเสนอแนวความคิดเรื่องความเป็นพี่น้องของผู้หญิงทั้งหมด (Sisterhood) นอกจากนี้ ยังมองว่าการกดขี่ผู้หญิงเป็นรูปแบบการกดขี่พื้นฐานที่สุดในบรรดาการกดขี่ใน ประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545 : 98) โดยเฉพาะอย่างยิ่งมองว่าระบบเพศ วิถีแบบจำกัดเฉพาะสองเพศ คือ หญิง หรือ ชาย แบ่งแยกกันอย่างเด็ดขาดว่า ถ้าไม่เป็นสตรีก็ ต้องเป็นผู้ชาย ซึ่งเป็นพื้นฐานการกดขี่ทางเพศ สตรีนิยมสำนักนี้ ได้แย้งว่า การกดขี่สตรี ไม่สามารถ ขจัดให้หมดสิ้นไปได้ เพียงแค่การปฏิรูปเปลี่ยนแปลง สถาบันทางการเมืองและเศรษฐกิจ แต่ต้องทำ การเปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากถอนโคนต่อระบบเพศสภาพ (Gender system) สตรีนิยมสำนักนี้ มองว่าระบบชายเป็นใหญ่เป็นการกดขี่ครอบงำของผู้ชายความวิถึของเพศวิถี ที่ประดิษฐ์สร้างความ เป็นหญิงขึ้นมาเพื่อรับใช้ผู้ชาย (Tong, 1995 อ้างถึงใน วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545 : 102)

2. แนวคิดเกี่ยวกับสังคมปิตาธิปไตย (Patriarchy)

คำว่า “ชายเป็นใหญ่” หรือ “ปิตาธิปไตย” มักที่ใช้เรียกระบบสังคมที่เอื้ออำนาจให้ ผู้ชายหรือ “ความเป็นชาย” มีคุณค่าเหนือกว่าและกดทับผู้หญิง หรือ “ความเป็นหญิง” มีอำนาจ โอกาสที่จะเข้าถึงทรัพยากรได้มากกว่า

ปิตาธิปไตยเองก็ได้ถูกนำมาอธิบายเพิ่มเติมกับการเมืองภาครัฐโดยนักสังคมวิทยาชาว อังกฤษ Sylvia Walby ผู้สนใจประเด็นสังคมเป็นใหญ่ ความรุนแรงในครอบครัว และเพศสภาพ ในโลกาภิวัตน์ ว่ารัฐก็คืออีกองค์ประกอบของการสร้างสังคมปิตาธิปไตยเช่นเดียวกับการเจริญพันธุ์ ที่เมื่อแต่งงานแล้ว ผลผลิตและแรงงานภายในบ้านตกเป็นทรัพย์สินสมบัติของผัว การผลักผู้หญิงออก จากงานนอกบ้านที่มีค่าจ้าง, การให้ความชอบธรรมต่อความรุนแรงของผู้ชาย, เพศวิถีรักต่างเพศภาค บังคับที่บีบให้ผู้หญิงต้องแต่งงานมีผัวอยู่ภายใต้โครงสร้างครอบครัว, และผลิตวัฒนธรรมที่สนับสนุนให้ เพศชายเหนือกว่า เพราะรัฐนั้นเป็น “รัฐปิตาธิปไตย” ที่ผลักผู้หญิงออกจาก การเข้าถึงอำนาจและ ทรัพยากรของรัฐ จนทำให้ผู้หญิงไม่มีตัวตนสำหรับรัฐในทางตรงแต่ต้องผ่านผู้ชาย ผู้หญิงจึงไม่มีสิทธิ เลือกลงในก่อน ค.ศ. 1920 และไม่มีบทบาทในการค้าจุนรัฐหรือเป็นตัวแทนที่มีอำนาจตัดสินใจใน นามของรัฐเช่นตำรวจ ตุลาการ ได้เท่าผู้ชาย

แต่สำหรับ Carole Pateman นักทฤษฎีสตรีนิยมและรัฐศาสตร์ คำว่า patriarchy หรือปิตาธิปไตย ก็มีข้อจำกัดทางประวัติศาสตร์ ใช้เฉพาะยุคก่อนสมัยใหม่เท่านั้น ที่ยังปกครองระบอบราชาธิปไตย ที่กษัตริย์มักมาในรูปแบบของบิดาปกครองราษฎรทั้งชายหญิง พ่อปกครองลูก หรือในบริบทสังคมที่ยังคงต้องการนักปกครองที่เป็นคุณพ่ออัจฉริยภาพ ขณะที่ในยุคสมัยใหม่เป็นต้นมาพัฒนาแล้วเป็นรัฐประชาชาติ ประชาชนปกครองตนเองอย่างเสรี ผู้ชายและเพศสภาพชายจึงถูกทำให้ผูกขาดกับสถาบันหลักๆ ทั้งศาสนา เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา ครอบครัว ศาล ทหาร การทูต และรัฐบาลก็ถูกก่อตั้งขึ้นเพื่อผลประโยชน์ผู้ชายมากกว่าโดยไม่รู้ตัว ฉะนั้นรัฐด้วยตัวของมันเองก็คือ “รัฐผู้ชาย” (male state)

เพราะเอาเข้าจริงแล้ว “ชายเป็นใหญ่” ไม่ได้แค่อธิบายความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศชายกับหญิงเท่านั้น แต่มันยังเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงด้วยกันเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชั้นและชาติพันธุ์ ที่ย่อมต้องไม่สากล มีประวัติศาสตร์ของมัน ลี้นไหลและสัมพันธ์กับบริบทของสถานที่และเวลา

นักเคลื่อนไหว ศิลปิน และนักเขียนเฟมินิสต์อย่าง Kate Millet เองก็อธิบายสังคมชายเป็นใหญ่ว่า เป็นระบบสังคมภายใต้กฎระเบียบที่ไม่เพียงผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิง แต่ผู้ชายที่แก่กว่าก็ยังมีอำนาจเหนือผู้ชายที่อ่อนวัยกว่า ด้วยกระบวนการขัดเกลาของระบบอาวุโส และหน่วยพื้นฐานของระบบนี้ไม่ใช่อะไรที่ไหน นางอธิบายว่าก็คือครอบครัวนี่แล เพราะชายเป็นใหญ่ ใช่ว่าทุกชายจะได้เป็นใหญ่ พวกหนุ่มๆ ก็มีชนชั้นและกดทับกดขี่กันเองเหมือนกัน ที่แบ่งตามชาติพันธุ์ สีผิว รายได้ สถานะทางเศรษฐกิจ ตำแหน่งหน้าที่ สถานภาพทางสังคม

สำหรับ Robert William Connell หรือ Raewyn Connell นักวิชาการด้านสังคมวิทยาชาวออสเตรเลีย แล้ว ความเป็นชายทำปฏิกิริยากับทั้งชาติพันธุ์ ผิวสี ชนชั้น นำไปสู่แบบแผนช่วงชั้นของมัน จัดลำดับออกเป็น 4 ชนชั้นวรรณะ ได้แก่

1) “ความเป็นชาย” แบบ “เจ้าโลก” (hegemony) ซึ่งเป็นการรับอิทธิพลทางความคิดว่าด้วยความสัมพันธ์เชิงชนชั้นของ Antonio Gramsci มาอธิบายกลุ่มผู้ชายที่มีอำนาจอิทธิพลเหนือกว่าผู้อื่น เช่นดารา นักแสดงหรือตัวละครในภาพยนตร์ หรือบุคคลสาธารณะผู้ทรงอิทธิพลอำนาจในระดับสถาบัน เช่นสถาบันทางสังคม เศรษฐกิจ ทหาร การปกครอง (ซึ่งก็พิจารณาแยกออกจากชีวิตส่วนตัวของบุคคลนั้นๆ พวกเขาอาจจะเป็น “คุณแม่” กับเพื่อนฝูง หรือเป็นผู้ชายอีกแบบหนึ่งกับลูกกับเมีย) กลุ่มนี้เอาเข้าจริงก็เป็นกลุ่มที่มีปริมาณน้อยมากเมื่อเทียบกับอัตราประชากรเพศชาย

2) “ความเป็นชาย” แบบรอง (subordination) คือบรรดา nerd geek ขี้อาย อ้วนเตี้ย ขี้โรค อ่อนแอ ปวกเปียก ขี้ขลาดขี้ปอด ลูกแหง่ บอบบาง ขี้แพ้ ไม่แมน ซึ่งเป็นกรลดทอนคุณค่าด้วย “ความเป็นหญิง”

3) “ผู้ชายผู้สมรู้ร่วมคิด” (complicity) ปฏิเสธไม่ได้ว่าผู้ชายจำนวนมหาศาล สนับสนุนและพยายามดันตัวเองเข้าไปอยู่ในกลุ่ม “ความเป็นชายแบบเจ้าโลก” ทว่ารวมตัวเองเข้าไปอยู่ในกลุ่มนั้นไม่ได้ ทำได้แต่เพียงเชียร์ฟุตบอลอยู่ขอบสนามหรือหน้าจอทีวี เพราะในชีวิตจริงไม่ได้เป็นไปตามอุดมคติ ต้องอยู่ร่วมกับผู้คนในชุมชน และประนีประนอมกับผู้หญิง อันได้แก่ชายผู้ชายส่วนใหญ่บนโลก ชายที่แต่งงานแล้ว เป็นพ่อคน และสุดท้าย

4) “ชายชายขอบ” (marginalization) ซึ่งเป็นอีกเฉดของความเป็นชายที่ไม่ได้มีลักษณะตายตัวเป็นแบบฉบับ ขึ้นอยู่กับอำนาจของ “ความเป็นชายแบบเจ้าโลก” แต่ละบริบท มันจึงไปสัมพันธ์ร่วมกันกับชาติพันธุ์ สีผิว ชนชั้น สถานะทางเศรษฐกิจ ดังนั้น นักกีฬาผิวสีในสหรัฐอเมริกา อาจจะไม่ใช่ว่าชายชายขอบในสังคมนั้นๆ แต่ชายผิวสีอีกกลุ่มที่ไม่ได้เป็นนักกีฬา ก็สามารถกลายเป็นชายชายขอบได้ในโลกเหยียดสีผิว แต่ที่แน่นอน สำหรับอัตลักษณ์แบบเกย์ โนโลก ปีตาทิปไตที่มักจะตีความเกย์ง่าย ๆ ว่าขาด “ความเป็นชาย” ถูกอธิบายให้คล้ายคลึงกับ “ลักษณะแบบผู้หญิง” และจัดลำดับอยู่ในกลุ่มชายขอบและต่ำสุดของ “ความเป็นชาย”

เนื่องจาก “ความเป็นชาย” ไม่ได้มาเพราะโชคช่วย หรือติดใจจ๋อมาแต่กำเนิด ผู้ชายจึงต้องดิ้นรนขวนขวายสร้างและสมทาน “ความเป็นชาย” ที่มีอยู่แล้วตามคาดหวังจากสังคม เพื่อไม่ให้ถูกตีตราว่า “ไม่ใช่ผู้ชาย” อุปสมบทบวชพระ เกณฑ์ทหารหรืออย่างน้อยที่สุดเรียน ร.ด. จึงกลายเป็นข้อบังคับ พอๆ กับการเสียสละของ “สุภาพบุรุษ” ที่ไม่ใช่อาสาสมัครเสมอไป หากแต่เป็นบทบาทที่ต้องเล่นตามกฎของปีตาทิปไต หรือในระดับที่ง่ายที่สุดของการประกาศ “ความเป็นชาย” ก็คือใช้ความรุนแรง (ที่มักถูกจับคู่กับ “ความเป็นชาย” อยู่แล้ว) หวังเพียงได้เหยิบตัวเองไปสู่อีกช่วงชั้นหนึ่ง หรือประคับประคองสถานะของตนเอง จนกลายเป็นพวก sexist, racist, homophobe หรือกดขี่ผู้ชายด้วยกันเองเพื่อเหยียดยาปมไม่มั่นใจใน “ความเป็นชาย” ที่ตนต้องแบกรับในโลกที่ผู้ชายต้องเป็นใหญ่ใบนี้

3. แนวคิดเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคทางเพศ (Gender Equality)

เมื่อพูดคำว่า “เพศ” คนเรามักจะมีกรอบที่จำกัดเพื่อมาตีความเรื่องเพศเป็นประจำเสมอ นับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมักจะถูกตีกรอบมาถึงความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง ทั้งด้านกายภาพ ด้านจิตใจ เป็นต้น ซึ่งนำไปสู่ความเชื่อที่ผิดเสมอว่าผู้หญิงและผู้ชายมีความแตกต่างกันในด้านอื่นๆ อีกด้วย ซึ่งยังถูกมองว่าเป็นความแตกต่างที่มีมาตามธรรมชาติ ซึ่งไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทำให้ผู้หญิงมีสถานภาพด้อยกว่าผู้ชายซึ่งถูกมองมาตั้งแต่อดีตแล้วว่าผู้หญิงมักใช้อารมณ์มากกว่าใช้เหตุผลไม่เก่งในด้านต่างๆ เท่ากับผู้ชายทำให้ไม่ได้รับการสนับสนุนให้ประกอบอาชีพในด้านนั้นๆ และยังมีคติความเชื่อที่ว่าผู้หญิงมีความสามารถทางเพศในการดูแลผู้อื่นและในครอบครัวเท่านั้น (สุคนธ์ทิพย์ พิทักษ์พัฒนสกุล, 2552 : 56) ดังที่อริสโตเติลได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่าโดยธรรมชาติผู้ชายอยู่เหนือกว่าและอยู่ในฐานะผู้ปกครองส่วนผู้หญิงนั้นด้อยกว่าอยู่ในฐานะผู้ถูกปกครองและผู้หญิงก็คือผู้ชายที่เสื่อมสมรรถภาพนั่นเองรวมถึงเสนอความแตกต่างของผู้หญิงและผู้ชายไว้ว่าผู้หญิงมีความนุ่มนวลในการจัดการเรื่องต่างๆ มากกว่าผู้ชาย

ตลอดสองศตวรรษที่ผ่านมาเกิดการเปลี่ยนแปลงมากมาย มีการให้ความสำคัญกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยมากขึ้น มีการยอมรับในเรื่องสิทธิมนุษยชน การเคารพซึ่งกันและกันของแต่ละคน ฯลฯ ส่งผลให้ผู้หญิงส่วนหนึ่งได้รับโอกาสในด้านต่างๆ มากขึ้น ถึงกระนั้นความแตกต่างทางเพศนี้ ได้ก่อให้เกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมทางเพศขึ้น จากการวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าว ได้ใช้ชื่อว่า เพศสภาวะ (gender) เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ที่สำคัญ

ความแตกต่างของคำว่า เพศ (sex) และ ความเป็นเพศหรือเพศสภาวะ(gender)นั้น ได้ถูกจำแนกอย่างชัดเจนในการประชุมเชิงปฏิบัติการของกองทุนสหประชาชาติเรื่อง Gender, Population and Development ในปี 1996 (The Population Council, 1996 อ้างถึงใน ภัสสร ลิมานนท์, 2544 : 5) โดย

เพศ (Sex) หมายถึง เพศที่กำหนดขึ้นโดยธรรมชาติ และเป็นข้อกำหนดทางสภาวะทางชีววิทยาซึ่งเปลี่ยนแปลงไม่ได้ (ยกเว้นการผ่าตัดแปลงเพศ ซึ่งเปลี่ยนแปลงได้เพียงบางส่วน) โดยบุคคลที่เกิดมามีเพศเป็นหญิงหรือเป็นชาย มีหน้าที่การให้กำเนิดและมีบุคลิกภาพที่ต่างกันอย่างที่มนุษย์เพศหญิงเท่านั้นที่สามารถตั้งครรภ์และคลอดบุตรได้ ขณะที่มนุษย์เพศชายจะมีส่วนในการให้กำเนิดโดยเป็นผู้ผลิตอสุจิที่จะผสมกับไข่จากเพศหญิง

ในขณะที่คำว่า เพศสถานะ (Gender) หมายถึง เพศที่ถูกกำหนดโดยเงื่อนไขทางสังคมหรือวัฒนธรรมให้แสดงบทบาทหญิงหรือบทบาทชาย ดังนั้นเพศสถานะนี้จึงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาวการณ์และเงื่อนไขของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้บทบาททางเพศที่สังคมกำหนดยังมีความหมายเกี่ยวพันไปถึงโอกาสที่บุคคลแต่ละเพศสามารถเข้าถึง ได้ใช้และควบคุมทรัพยากรต่างๆ เพราะมีสิทธิ อำนาจ ความรับผิดชอบและการถูกคาดหวังของสังคมแตกต่างกันไป ที่สำคัญบทบาททางเพศที่สังคมกำหนดได้ส่งผลกระทบต่อสถานภาพของผู้หญิงและผู้ชายในสังคมนั้นๆ หรือกล่าวคือเพศสถานะคือองค์ความรู้ที่สร้างความหมายให้กับความแตกต่างทางชีวภาพเป็นความซับซ้อนในทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เพศหญิงหรือเพศชายเป็นข้อเท็จจริงทางสรีระ แต่การจะกลายเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายเป็นกระบวนการทางวัฒนธรรม เรียกได้ว่าวัฒนธรรมสร้างความเป็นผู้หญิงและความเป็นชายให้เกิดในสังคม กำหนดให้ผู้หญิงและผู้ชายต้องปฏิบัติตนอย่างไร เช่น สังคมในวัฒนธรรมไทยสอนว่าผู้หญิงต้องเป็นคนเรียบร้อย ไม่พูดเสียงดัง ไม่สบถ ในขณะที่ผู้ชายไม่ถูกคาดหวังให้เป็นเช่นนั้น หรือผู้หญิงที่เป็นภรรยาต้องเชื่อฟังสามี ให้ความสำคัญกับหน้าที่ของภรรยาและแม่มากกว่าการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน

กล่าวได้ว่า ความเชื่อเรื่องความแตกต่างทางสรีระเป็นตัวกำหนดความแตกต่างทางสถานภาพและบทบาทของหญิงและชาย เป็นความคิดที่แคบและไม่เป็นเหตุเป็นผล ความแตกต่างทางชีวภาพระหว่างเพศ มิได้มีความเกี่ยวข้องที่จำเป็นต่อการกำหนดลักษณะของพฤติกรรมและสังคมของมนุษย์ ความเป็นผู้หญิงและผู้ชายจึงขึ้นกับการตีความทางชีววิทยาที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของแต่ละวัฒนธรรมนั่นเอง (ปราณี วงษ์เทศ, 2544 : 7-10)

โดยสรุปความไม่เท่าเทียมทางเพศ มีสาเหตุมาจาก 3 ปัจจัยหลัก (สุมาลี สันติพลูฉติ และคณะ, 2545 : 2-6) ได้แก่ ปัจจัยทางธรรมชาติและชีวภาพ ปัจจัยทางโครงสร้างครอบครัว และปัจจัยทางวัฒนธรรมและบรรทัดฐานทางสังคม

ปัจจัยทางธรรมชาติและชีวภาพ กล่าวคือโครงสร้างทางกายภาพของเพศชายแข็งแรงกว่าเพศหญิงในขณะที่สภาพร่างกายของเพศหญิงอ่อนแอและใกล้ขีดธรรมชาติมากกว่า

ปัจจัยโครงสร้างครอบครัว เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการแบ่งงานระหว่างเพศและยังผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในสถานภาพหญิงและชายในครอบครัว ซึ่งเกิดขึ้นจากระบบคิดที่แบ่งสังคมออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนที่เป็นสาธารณะ (Public) อันได้แก่ เรื่องนอกบ้านหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โดยกล่าวว่าโลกส่วนนี้เป็นโลกหรือสังคมของผู้ชาย และส่วนที่เป็นเรื่องส่วนตัว (Private) อันได้แก่ เรื่องในบ้านหรือการดูแลบ้านเรือนและสมาชิกภายในครอบครัว โดยมองว่าโลกส่วนนี้เป็นของผู้หญิง ทำให้ผู้ชายมักอยู่ในฐานะผู้ผลิต เลี้ยงดูครอบครัว จึงอยู่ในฐานะที่เหนือและมีอำนาจมากกว่าผู้หญิง เป็นบทบาททางเพศแบบประเพณีหรือไม่เสมอภาค

นั่นเอง ซึ่งระบบคิดนี้เริ่มขึ้นในสังคมตะวันตก เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการผลิตจากระบบเกษตรมาเป็นอุตสาหกรรมโดยทำให้งานและบ้านถูกแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด

และปัจจัยทางวัฒนธรรมและบรรทัดฐานทางสังคม กล่าวคือ ในแต่ละวัฒนธรรมสมาชิกหญิงชายเมื่อแรกเกิดจะถูกปลูกฝังให้มีอุปนิสัยแตกต่างกันออกไป โดยสมาชิกใหม่ต้องยอมรับเจตคติและบทบาทที่สังคมกำหนดไว้ให้โดยอาศัยพื้นฐานมาจากเพศที่กำหนดโดยธรรมชาติ ซึ่งจะแตกต่างกันออกไปในเกือบทุกสังคม ขึ้นอยู่กับค่านิยมและความเชื่อของแต่ละวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังสามารถเปลี่ยนแปลงได้เพราะบทบาทที่กำหนดขึ้น เป็นสิ่งไม่ยั่งยืน

สาเหตุความสำคัญเรื่องความเท่าเทียมทางเพศปรากฏขึ้นมามีข้อมูลมาจากการวิจัยระดับโลกที่ให้เห็นถึงความเท่าเทียมทางเพศเช่น การไม่ลดความเท่าเทียมทางเพศระหว่างเพศชายและเพศหญิง ทั้งนี้ในประเทศไทยได้ดำเนินการร่วมมือภาคีระหว่างประเทศโดยเข้าภาคีในอนุสัญญาต่างๆ คือ อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ โดยมีใจความสำคัญในการรับรองความเท่าเทียมระหว่างเพศในด้านเพศต่างๆ อาทิ ด้านการเมือง ด้านกฎหมาย ด้านสิทธิและด้านโอกาส เป็นต้น (คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2550 : 15-19) โดยเป็นการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีซึ่งในรัฐธรรมนูญไทยได้มอบความเท่าเทียมให้แก่เพศทั้งสองตั้งแต่อดีตจนมาถึงปัจจุบันนี้

ที่สำคัญ การที่ประเทศใดๆ จะพัฒนาและมีประสิทธิภาพ ต้องประกอบไปด้วยกระบวนการทางการเมืองและกระบวนการทางการบริหารที่ดี (Woodrow Wilson, 1996 อ้างถึงใน พิทยา บวรวัฒนา, 2552 : 14) ซึ่งการบริหารงานภาครัฐ (สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, 2548 : 46) ที่ดีจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องยึดถือหลักความยุติธรรมในสังคม (social equity) ต้องแก้ไขความเหลื่อมล้ำต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโอกาสในการได้รับบริการสาธารณะของประชาชนหรือการดำเนินงานของบุคลากรในองค์กร (พิทยา บวรวัฒนา, 2552 : 156) ร่วมกับข้อมูลการวิจัยระดับโลกที่กล่าวข้างต้น ส่งผลให้การพัฒนาความเท่าเทียมทางเพศ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การบริหารประเทศมีการพัฒนาและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ระบบราชการเป็นเป้าหมายหลักที่ต้องส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมในโอกาสและความก้าวหน้าด้านการทำงานระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย เนื่องจากระบบราชการเป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ในการบริหารกิจการต่างๆ ของภาครัฐ

การศึกษาความเท่าเทียมทางเพศในกลุ่มประเทศต่างๆ โดยธนาคารโลก (World Bank) พบว่า ความไม่เท่าเทียมทางเพศยังคงมีปรากฏอยู่ทั่วโลกซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่แต่ละสังคมวัฒนธรรม ประเทศที่มีช่องว่างความไม่เท่าเทียมทางเพศสูงจะส่งผลเสียต่อความเป็นอยู่ของประชากร ซึ่งไม่ได้กระทบต่อเฉพาะเพศหญิงเท่านั้น แต่ส่งผลกระทบต่อทุกคนในสังคม อีกทั้งชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในด้านการบริหาร ถือเป็นตัวแปรสำคัญหนึ่งที่มีผลต่อการดำเนินธุรกิจและการกำกับดูแลการดำเนินงานของภาครัฐให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล (สัมฤทธิ์

ยศสมศักดิ์, 2548 : 244-245) โดยได้ศึกษาเปรียบเทียบประเทศที่มีรายได้ เสรีภาพในการศึกษา และด้านกฎหมายใกล้เคียงกัน และพิจารณาเปรียบเทียบดัชนีการทุจริตกับดัชนีสิทธิด้านเศรษฐกิจ และสังคมของเพศหญิง พบว่าประเทศที่เปิดโอกาสให้เพศหญิงมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศหรือให้สิทธิในด้านเศรษฐกิจและสังคมแก่ผู้หญิงมากขึ้น จะทำให้ระดับการทุจริตของประเทศลดลง ทั้งนี้ เนื่องจากเพศหญิงมีแนวโน้มในการจ่ายสินบนให้กับเจ้าหน้าที่รัฐน้อยกว่าเพศชาย ดังนั้นการลดปัญหาความไม่เท่าเทียมทางเพศจึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการบริหารพัฒนาประเทศ และเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อเพิ่มความแข็งแกร่งให้แก่เศรษฐกิจของประเทศ ลดปัญหาความยากจนและส่งเสริมการปกครองประเทศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

แต่ปัญหาความไม่เท่าเทียมทางเพศก็ยังมีปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไป ในระบบจ้างงานและระบบข้าราชการ เกิดมาจากระบบอุปถัมภ์ซึ่งเป็นสาเหตุมาจากการเลือกปฏิบัติ (Discrimination) คือ เป็นการเลือกปฏิบัติต่อเฉพาะบุคคลที่แตกต่าง คุณสมบัติว่ากลุ่มบุคคลมีลักษณะเป็นเช่นไร กล่าวคือ เพศ ภาษา ศาสนา การเมือง การเลือกปฏิบัติต่อการจ้างงาน ก่อให้เกิดคนเสียมากมาย ต่อผู้หญิงเกิดการเสียเปรียบผู้ชายในด้านการทำงาน สิ่งเหล่านี้เรียกว่าความพึงพอใจในการเป็นพิเศษ (Preference) และระบบชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) เพราะมีส่วนร่วมจึงมีคติความเชื่อว่าชายมักมีประสบการณ์และการเรียนรู้ที่ดีกว่าเพศหญิงเสมอมา

โดยทั่วไป องค์กรหนึ่งๆ จะมีแนวโน้มการจัดแบ่งพนักงานโดยเพศอย่างกว้างๆ ออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้จัดการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย กลุ่มพนักงาน เลขานุการ ซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นผู้หญิง กลุ่มพนักงานเทคนิค ซึ่งมีสัดส่วนของผู้ชายและผู้หญิงผสมกัน แต่ในตำแหน่งที่มีค่าจ้างสูง ผู้ชายจะได้ครองตำแหน่งเป็นส่วนใหญ่ และกลุ่มพนักงานที่เป็นภารโรง ซึ่งมีสัดส่วนของพนักงานที่เป็นชนกลุ่มน้อยและมีผู้หญิงเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ช่องว่างของรายได้ระหว่างชายและหญิงที่ทำงานอาชีพเดียวกัน มีประสบการณ์การทำงานด้วยช่วงเวลาเท่ากันหรือผู้หญิงมีประสบการณ์ทำงานมากกว่าผู้ชาย แต่รายได้และตำแหน่งของผู้ชายจะมากกว่าของผู้หญิงประกอบกับมีผลการศึกษาที่ชี้ให้เห็นถึงสัดส่วนของสายการบังคับบัญชาในสถานประกอบการ (ภาวดี ทองอุไทย, 2545 : 28-31) ว่าตำแหน่งเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการที่เป็นหญิงมีสัดส่วนสูงกว่าชาย ในขณะที่ตำแหน่งหัวหน้างานระดับต้น ผู้จัดการแผนก ตลอดจนผู้อำนวยการฝ่าย ผู้ชายนั้นมีสัดส่วนมากกว่าผู้หญิง และเช่นเดียวกันกับในระบบราชการที่สัดส่วนของผู้หญิงที่ทำงานระดับ 9 ถึง 11 มีน้อยกว่าสัดส่วนของผู้ชายอย่างชัดเจน แม้ว่าแนวโน้มของสัดส่วนของผู้หญิงที่ได้ทำงานในตำแหน่งระดับสูงจะปรากฏในทิศทางที่ดีขึ้นก็ตาม

จากข้อสรุปขององค์การสหประชาชาติที่ระบุว่าความเท่าเทียมระหว่างชายและหญิงมีความเกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศและความมีประสิทธิภาพ จึงนำมาสู่ความจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่เท่าเทียมทางเพศ โดยเฉพาะ

การมุ่งเน้นคลี่คลายปัญหาความไม่เท่าเทียมระหว่างชายและหญิงในการประกอบอาชีพและการเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

ปัจจุบัน องค์กรที่ดำเนินการโดยรัฐบาล ซึ่งคือ ระบบราชการไทย ได้มีการขับเคลื่อนไปในทิศทางที่สนองตอบต่อนโยบายระดับประเทศ เมื่อได้ถูกนำลงไปสู่การปฏิบัติในการบริหารองค์กร จะเห็นได้ว่าการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงและชายในภาคราชการด้วยการจัดทำเป็นคู่มือและแผนแม่บทอย่างชัดเจน อาทิ แนวทางการส่งเสริมและสร้างความเสมอภาคระหว่างหญิงและชายในการบริหารงานบุคคลในราชการพลเรือน เป็นต้น รวมถึงมีการเสนอกลไกในการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายให้เป็นกระแสหลักในองค์กร ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2547 : 2) (1) ต้องมีการสนับสนุนและการมุ่งมั่นต่อหลักการความเสมอภาคของฝ่ายบริหาร (2) ต้องมีกรอบนโยบายขององค์กรการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย (3) ต้องมีโครงสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีความมุ่งมั่นในการเสริมสร้างให้เกิดวัฒนธรรมที่เคารพความเสมอภาคทางเพศ (4) เมื่อเกิดวัฒนธรรมที่เคารพความแตกต่างทางเพศ รูปแบบการบริหารงาน สมรรถนะทางวิชาการและการดำเนินงานจะมีการพัฒนามากยิ่งขึ้น องค์กรจะสร้างรูปแบบที่อ่อนไหวต่อเรื่องเพศ เพื่อที่จะทำให้เกิดการวิเคราะห์บทบาทหญิงชายได้ทั้งองค์กร และ (5) องค์กรต้องมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้

ทั้งนี้ ระบบราชการต้องขจัดปัญหาความไม่เท่าเทียมทางเพศให้สิ้นไป โดยส่งเสริมหลักการความเสมอภาคหญิงชายให้เป็นกระแสหลักการพัฒนา (Gender Mainstreaming) ซึ่งหมายถึง (เมทินี พงษ์เวช, 2544 : 14) การที่หญิงและชายมีความสามารถและโอกาสเท่าๆ กันในการเข้าถึงทรัพยากรและสิ่งอันเป็นประโยชน์ต่างๆ หมายรวมถึงการมีส่วนร่วมที่เท่ากันในการกำหนดว่าอะไรมีคุณค่าหรือเหมาะสมในการนำมาพิจารณาเป็นทางเลือกแก่ตนเองและสังคม รวมทั้งการแบ่งปันผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นวิธีการบริหารจัดการที่นำประสบการณ์ความสนใจของหญิงชายผนวกรวมกัน ในการออกแบบ การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลนโยบายและสถาบัน อีกทั้งเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ต้องใช้เวลาในการปรับเปลี่ยนความคิดทัศนคติของบุคคล องค์กรสถาบัน เมื่อใดก็ตามที่สังคมได้มีการตระหนักถึงคุณค่าของความเสมอภาคทางเพศในการพัฒนา มุมมองเรื่องบทบาททางเพศและความแตกต่างทางเพศก็จะแทรกซึมเข้าไปในชุมชนและสังคมทุกด้าน ดังนั้นการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชายให้เป็นกระแสหลักในการพัฒนานั้น มิได้มุ่งเพียงการให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกับผู้ชายเท่านั้น แต่ยังมีมุ่งเพื่อเปลี่ยนแปลงนโยบายและองค์กรเพื่อให้สามารถส่งเสริมความเสมอภาคได้อย่างเต็มที่

4. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ทางการเมือง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) ให้นำแนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทดังนี้ บทบาท หมายถึง การทำตามบทบาท การทำตามบทบาท โดยปริยาย หมายความว่า การทำตามหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้ เช่น บทบาทของบิดามารดาในการเลี้ยงลูก บุตรธิดา บทบาทของครูในการสอนหนังสือ เป็นต้น

ดิน ปรัชญพฤทธิ (2538 : 347) ได้ให้แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทดังนี้ บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหวังให้บุคคลกระทำ

Linton (1939 อ้างถึงใน สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม, 2521) ให้นำแนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทดังนี้ สถานภาพเป็นนามธรรม หมายถึงตำแหน่ง ในแต่ละตำแหน่ง จะได้กำหนดบทบาทไว้อย่างไรบ้าง ฉะนั้นเมื่อมีตำแหน่งก็จะต้องมีบทบาทควบคู่กันไปเสมอ คือ เมื่อบุคคลมีตำแหน่งย่อมจะต้องมีสิทธิและหน้าที่ตามมาเอง บางคนก็ปฏิบัติหน้าที่ได้ สมบทบาท บางคนก็ทำไม่ได้เต็มที่เพราะเกิดขัดแย้งกันในบทบาทผู้ที่มีตำแหน่งจะปฏิบัติหน้าที่ได้สมบทบาทหรือไม่ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายๆ อย่าง เช่น บุคลิกภาพของผู้ที่สวมบทบาท ลักษณะของสังคม ตลอดจนประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมนั้น

Allport (1973 : 181-184 อ้างถึงใน สุภา สุกุลเงิน, 2545 : 15-16) ได้ให้แนวคิดอันเกี่ยวกับของบทบาทดังนี้การแสดงบทบาทของบุคคลขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้

1) บทบาทที่สังคมคาดหวัง (role expectation) หมายถึง บทบาทที่สังคมคาดหวังให้บุคคลปฏิบัติตามความคาดหวังที่กำหนดโดยสังคมและสถานภาพที่บุคคลนั้นครองอยู่

2) การรับรู้บทบาท (role conception) หมายถึง การที่บุคคลรับรู้ในบทบาทของตนเองว่าควรจะมีบทบาทอย่างไร และสามารถจะมองเห็นบทบาทของตนเองได้ตามการรับเน้นซึ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความต้องการของบุคคลนั่นเอง โดยที่การรับรู้ในบทบาทและความต้องการของบุคคลก็ขึ้นอยู่กับลักษณะฐานส่วนบุคคล ตลอดจนเป้าหมายในชีวิตและค่านิยมของบุคคลที่สวมบทบาทนั้น

3) การยอมรับบทบาทของบุคคล (role acceptance) จะเกิดขึ้นเมื่อความสอดคล้องของบทบาทตามความคาดหวังของสังคมและบทบาทที่ตนรับรู้การได้ยอมรับบทบาทเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเข้าใจในบทบาทและการสื่อสารระหว่างสังคมและบุคคลนั้น ทั้งนี้ เพราะบุคคลจะไม่ได้ยินดียอมรับบทบาทเสมอไปแม้ว่าจะได้รับการคัดเลือกหรือถูกแรงผลักดันจากสังคมให้รับตำแหน่งและมีบทบาทหน้าที่ปฏิบัติตาม เพราะหากบทบาทที่ได้รับนั้นทำให้ได้รับผลเสียหายหรือเสีย

ประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขัดแย้งกับความต้องการ หรือค่านิยมของบุคคลนั้น ผู้ครองตำแหน่งอยู่กลับพยายามหลีกเลี่ยงบทบาทนั้นๆ ไม่ยอมรับบทบาทนั้นๆ

4) การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของบุคคล (role performance) เป็นบทบาทของเจ้าของสถานภาพที่แสดงออกจริง (actual role) ซึ่งอาจเป็นการแสดงบทบาทตามที่สังคมคาดหวัง หรือเป็นการแสดงบทบาทตามการรับรู้และตามความคาดหวังของตนเอง การที่บุคคลใดจะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ได้ดีเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับระดับการยอมรับบทบาทนั้นๆ ของบุคคลที่ได้ครองตำแหน่งนั้นๆ เนื่องจากความสอดคล้องกับบทบาทตามความคาดหวังของสังคมและการรับรู้บทบาทของตนเอง

พัทธา สายหู (2529 อ้างถึงใน ณรงค์ เล็งประชา, 2541) ได้ให้แนวความคิดที่เกี่ยวกับบทบาทดังนี้ บทบาท คือ การกระทำต่างๆ ที่ “บท” กำหนดไว้ให้ผู้แสดงต้องทำตราบใดที่ยังคงอยู่ใน “บท” นั้น เปรียบได้เหมือน “บท” ของตัวละครที่กำหนดให้ผู้แสดงในละครเรื่องนั้นๆ ว่ามีบทบาทที่จะต้องแสดงอย่างไร

สงวน สุทธิเลิศอรุณ, จำรัส ดั่งสุวรรณ และฐิติพงษ์ ธรรมานุสรณ์, 2522 : 36-40) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทดังนี้ บทบาท หมายถึง การแสดงถึงพฤติกรรมของบุคคลตามสิทธิและหน้าที่ที่ความรับผิดชอบของสถานภาพแบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ

- 1) บทบาทตามความคาดหวัง (expected role) เป็นบทบาทที่ต้องแสดงตามความคาดหวังของผู้อื่น เช่น บทบาทของนักเรียนตามความคาดหวังของครู
- 2) บทบาทตามลักษณะการรับรู้ (perceived role) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพรับรู้ว่าคุณควรมีบทบาทอย่างไร
- 3) บทบาทที่แสดงออกจริง (actual role) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพได้แสดงออกจริง ซึ่งอาจเป็นบทบาทตามที่สังคมคาดหวังหรือเป็นบทบาทที่ตนเองคาดหวังหรืออาจจะไม่เป็นบทบาทตามที่สังคมคาดหวังและตนเองคาดหวัง

อย่างไรก็ตาม บทบาทคือส่วนประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรม มี 3 ลักษณะ คือ

- 1) ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท (peripheral attributes) ได้แก่ บทบาทชนิดที่แม้จะขาดหายไปหรือมิได้แสดงบทบาทนั้นก็มิทำให้บทบาทที่ต้องการผิดไป
- 2) ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและขาดมิได้ (required attributes) ได้แก่ ส่วนของบทบาทที่สำคัญ ถ้าส่วนสำคัญของบทบาทในส่วนนี้ขาดไปแล้วย่อมมีผลทำให้บทบาทของตำแหน่งผิดไป
- 3) ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับที่ปรากฏอย่างชัดเจน (legitimizing attributes) ได้แก่ ส่วนของบทบาทตามกฎหมายและข้อบังคับที่กำหนดให้กระทำ หรือ

ปฏิบัติถ้าบุคคลที่สวมบทบาทตามตำแหน่งนั้นไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับที่ปรากฏอย่างชัดเจนแล้วย่อมถือได้ว่าบุคคลนั้นมิได้แสดงบทบาทในตำแหน่งนั้นๆ ด้วย

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม (2521) ให้แนวความคิดเกี่ยวข้องกับบทบาท ดังนี้ บทบาทมีความหมายใกล้เคียงกับสถานภาพมากซึ่งบทบาทเป็นสิ่งที่บุคคลในสถานภาพต่างๆ พึงกระทำ ก็คือเมื่อสังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้สถานภาพใดอย่างไร และบุคคลในสถานภาพนั้น ย่อมจะต้องประพฤติหรือปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้

พวงเพชร สุรัตน์วิกุล และเฉอมมาลย์ ราชภัณฑารักษ์ (2542 : 65-66) ได้ให้แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทดังนี้ บทบาทเป็นรูปธรรม เห็นได้จากการกระทำที่แสดงออกมา บทบาทมี 3 ด้าน คือ

1) บทบาทในอุดมคติ (ideal role) ได้แก่ บทบาทอันกำหนดไว้ตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งผู้ที่มีสถานภาพนั้นๆ ควรกระทำแต่อาจมีใครที่ทำหรือไม่มีใครทำตามนั้นก็เป็นได้

2) บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ (perceived role) เป็นบทบาทอันบุคคลคาดคิดด้วยตนเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับทัศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย

3) บทบาทที่แสดงออกจริง (actual role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริงขึ้นอยู่กับเหตุการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วยทำให้การแสดงบทบาทแตกต่างกันไป

ณรงค์ เส็งประชา (2541 : 136-137) ได้ให้แนวคิดที่เกี่ยวของกับบทบาท ดังนี้ บทบาท คือพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาทเป็นพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและ คาดหมายให้บุคคลต้องกระทำตามหน้าที่ เช่น เป็นครูต้องสอนนักเรียน เป็นตำรวจต้องพิทักษ์สันติราษฎร์ ทหารต้องเป็นวีรของชาติ บุตรต้องเชื่อฟังบิดามารดา เป็นต้น

เมื่อคนเราติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้นย่อมจะต้องแสดงบทบาทหลายบทบาทมากขึ้นตามคู่บท หรือตามสถานภาพอันเกิดจากความสัมพันธ์อื่นๆ และบางครั้งบทบาทที่เกิดขึ้นอาจเกิดการขัดแย้งกันได้ เช่น ขณะที่เขาจะแสดงบทบาทเป็นผู้บังคับบัญชาแต่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาในหน่วยราชการที่เขารับผิดชอบเป็นบิดาของเขาในสถานภาพนี้ที่เป็นบุตรเขาจะต้องเชื่อฟังบิดาต้องเคารพบิดา ดังนั้นในกรณีเช่นนี้ย่อมทำให้เกิดความอึดอัดใจและจำเป็นต้องหาทางเลือกในการปฏิบัติลักษณะเช่นนี้จะเป็นปัญหาที่เกิดจากบทบาทขัดแย้งกัน

เมื่อบุคคลได้ดำรงตำแหน่งในสังคมย่อมจะต้องแสดงบทบาทตามตำแหน่งนั้นๆ ตำแหน่งเดียวกัน แต่ผู้ดำรงตำแหน่งคนละคนอาจมีบทบาทต่างกันไป เพราะต่างคนต่างมีนิสัย ความคิด ความสามารถ การอบรม กำลังใจ มุมเหตุจูงใจ ความพอใจในสิทธิหน้าที่ สภาพของ

จิตใจและร่างกายที่ไม่เหมือนกัน ฉะนั้นบทบาทจึงเป็นเพียงรูปการณ์ (aspect) ทางพฤติกรรมของตำแหน่ง

จากแนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ตั้งบทบาทเป็นแบบแผนพฤติกรรม หรือการได้กระทำต่างๆ ของบุคคลที่สังคมคาดหวังหรือกำหนดให้กระทำโดยจะมีความเกี่ยวเนื่องกับอำนาจหน้าที่และสิทธิซึ่งขึ้นอยู่กับฐานะ หรือตำแหน่งทางสังคมของบุคคลนั้นซึ่งจะเป็นตัวกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นๆ ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติหากบุคคลที่สังคมคาดหวังนั้นไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ตามที่ได้ดำรงตำแหน่งก็จะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม

5. แนวคิดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“สภาผู้แทนราษฎร” ถือเป็นตัวแทนทางการเมืองที่มีความสำคัญตามรัฐธรรมนูญ เนื่องจากเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยในส่วนของอำนาจนิติบัญญัติร่วมกับสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ดังที่ปรากฏในมาตรา 3 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ที่บัญญัติไว้ว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ” (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560, 2560) จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า สภาผู้แทนราษฎร ในฐานะที่เป็นอำนาจนิติบัญญัติร่วมกับวุฒิสมาชิก จึงมีหน้าที่ได้แก่ ประการแรก การเสนอความเห็นต่อข้อกฎหมาย การประชุม ตลอดจนการออกกฎหมายหรือตราพระราชบัญญัติ และประการที่สอง การตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐมนตรี

ประการแรก หน้าที่การเสนอความเห็นต่อข้อกฎหมาย การประชุมรัฐสภา ตลอดจนการออกกฎหมายหรือตราพระราชบัญญัติ หรือ การบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามกฎหมายและออกกฎหมายนั่นเอง สาเหตุว่าการบริหารราชการแผ่นดินและตราพระราชบัญญัติต้องเป็นหน้าที่ของ “สภาผู้แทนราษฎร” เพราะว่า สภาผู้แทนราษฎรมีความชอบธรรมทางการเมือง (Political Legitimacy) มากที่สุด หรือ มีความเกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรงมากที่สุด (Michael Ignatieff, 2014 อ้างถึงใน อรรถสิทธิ์ พานแก้ว และวรศักดิ์ จันทร์ภักดี, 2560) นั่นเอง ดังนั้น ถ้าหากว่าการออกกฎหมายซึ่งจะกระทบต่อสาธารณะ สิทธิเสรีภาพ และทรัพย์สินของประชาชน ก็ควรที่จะออกโดยสภาผู้แทนราษฎร หลักการนี้สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า “จะไม่มีภาษีถ้าหากไม่มีผู้แทน” (no taxation without representation) นอกจากนี้ กระบวนการในการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร ยังสะท้อนถึงการให้ความสำคัญแก่สิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคลอย่างเสมอภาคกัน เพราะจะไม่สามารถมีผู้แทนปวงชนอย่างแท้จริงได้เลย ถ้าหากปราศจากหลักการที่ยืนยันว่า “คนทุก

คนมีหนึ่งสิทธิหนึ่งเสียงเท่ากัน (One-person One-vote)” รวมถึงเจตจำนง การใช้เหตุผล และการตระหนักรับที่เป็นอิสระของตัวเอง (David Heldp, 2006 อ้างถึงใน อรรถสิทธิ์ พานแก้ว และวรศักดิ์ จันทร์ภักดี, 2560)

ประการที่สอง หน้าที่ในการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐมนตรี เนื่องจากเหตุผลที่ว่า ฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐมนตรีแม้จะมีที่มาจากเลือกตั้งของประชาชน แต่การปล่อยให้ฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐมนตรีมีอำนาจมากเกินไป อาจใช้อำนาจนั้นเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง และลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ เพราะฉะนั้น เพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องมีหน้าที่ในการตรวจสอบถ่วงดุล (Check and Balance) (David Heldp, 2006 อ้างถึงใน อรรถสิทธิ์ พานแก้ว และวรศักดิ์ จันทร์ภักดี, 2560) อำนาจของฝ่ายบริหาร ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 กำหนดว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 1 ใน 5 สามารถเสนอญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะได้ แต่ทำได้เพียงปีละครั้ง รวมถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 1 ใน 10 สามารถเสนอญัตติเพื่อขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติ เพื่อเป็นช่องทางให้สามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560, 2560)

5.1 ความสำคัญทางการเมือง

เนื่องจากข้อจำกัดของรัฐชาติสมัยใหม่ ซึ่งประสบปัญหาทางการเมืองอันซับซ้อนกว่ารัฐสมัยโบราณ รวมถึงการมีประชากรจำนวนมากเกินกว่าที่จะอนุญาตให้ประชาชนใช้อำนาจอธิปไตยด้วยตนเองทั้งหมด จึงทำให้ “ระบบการเลือกตั้งผู้แทน” หรือ “ประชาธิปไตยตัวแทน” (Representative Democracy) กลายเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (ศุภชัย ศุภผล, 2558 : 158-160) ทั้งนี้ “ระบบการเลือกตั้งผู้แทน” หรือ “การเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร” หมายถึง การที่ประชาชนเลือกตั้งตัวแทน หรือ ส.ส. เข้ามาใช้ “อำนาจ” (แทนพวกเขา) ในรัฐสภา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้อำนาจออกกฎหมาย หรือ ตราพระราชบัญญัติ

จากลักษณะของระบบเลือกตั้งผู้แทนดังกล่าวนี้ John Stuart Mill เห็นว่า ย่อมแสดงถึงความสำคัญของ “ประชาธิปไตยตัวแทน” ที่มีต่อการพัฒนา “ศักยภาพของมนุษย์” (Human Potential) อย่างน้อย 2 ด้าน คือ (1) เป็นการสนับสนุนหลักการ “สิทธิเสรีภาพของปัจเจกบุคคล (Individual Liberty)” กล่าวคือ เป็นการสนับสนุนหลักการเรื่องหนึ่งคนหนึ่งสิทธิหนึ่งเสียง หรือ ความเสมอภาคทางการเมือง เพื่อให้ปัจเจกบุคคลมีอิสระในการแสวงหาสิ่งที่ดีสำหรับตนเอง ด้วยวิธีการของตนเอง ซึ่งในที่นี้คือ การเลือกผู้แทน หรือ ส.ส. ที่ตนต้องการ (2) เป็นการสนับสนุน “หลักการในการปกครองตนเองแบบประชาธิปไตย (Democratic Self-government)” เพื่อให้ปัจเจกบุคคลได้แสดงเจตจำนงของตน และแสดงออกถึงความรู้สำนึกใน

หน้าที่ของตนด้วยการทำตามกฎหมายและสังคม ที่มโนสำนึกของเขาจะสามารถยอมรับได้ ยกตัวอย่าง เช่น หลังจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ.2535 ได้เกิดความพยายามในการปฏิรูปการเมืองเพื่อแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชันโดยนักการเมือง พรรคการเมืองอ่อนแอ เจ้าพ่อท้องถิ่น ฯลฯ ในความเข้าใจของคนไทยส่วนใหญ่ ปัญหาดังกล่าวจึงกลายเป็นประเด็นหลักของการปฏิรูปการเมือง และเป็นหลักหมายสำคัญในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ในเวลาต่อมา (ฐิติกร สังข์แก้ว, 2556 : 5-6)

นอกจากนี้แล้ว ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2536 : 75-78) ยังเห็นว่า “สถาบันผู้แทน” ดังกล่าวนี้มีความสำคัญในทางการเมือง 3 ด้าน กล่าวคือ (1) เป็นระบบที่มีความชอบธรรม (Political Legitimacy) กล่าวคือ ถึงแม้ในระบอบอำนาจนิยม สถาบันผู้แทนดังกล่าวจะอ่อนแอ ลักเพียงใด แต่ความเป็นผู้แทนก็ยังเป็นสิ่งที่ยืนยันถึงความชอบธรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย ที่ระบอบอำนาจนิยมมิอาจมีได้ (2) เป็นระบบกล่อมเกลางานการเมือง และฝึกฝนบุคคลที่จะมีบทบาททางการเมือง ตลอดจนให้การศึกษาทางการเมือง (Political Education) เพราะ การอภิปรายในสภาและการดำเนินงานของสภาย่อมเป็นการให้การศึกษาแก่สาธารณชน เกี่ยวกับประเด็นปัญหาสำคัญของชาติ (3) เป็นระบบกลไกทางออก ยามที่กลุ่มพลังอำนาจต่างๆ ในระบบการเมืองหมดหนทาง อีกทั้งยังเป็นกลไกการตัดสินใจที่ไม่สามารถหาทางออกจากสถานการณ์ขัดแย้งได้ (Political Resolution/Mediation) เพราะ สถาบันผู้แทนจะเป็นที่ที่ซึ่งบรรจุก่อความต้องการและผลประโยชน์ของกลุ่มต่างๆ และยังมีสำคัญในการระดมความต้องการและผลประโยชน์ที่มีความขัดแย้งกัน อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม มีข้อพิจารณาเกี่ยวกับเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้ “สภาผู้แทนราษฎร” เกิดประสิทธิภาพและมีความเป็นประชาธิปไตย ได้แก่ (1) บทบาทของผู้แทนจะมีมากหรือน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการได้รับการสนับสนุนจากประชาชน การสนับสนุนไม่เพียงเกี่ยวกับ “ทัศนคติในเชิงบวก” ของประชาชนที่มีต่อสถาบันผู้แทน แต่รวมถึง “การเข้าถึง” หรือ “ความเชื่อมโยง” กับผู้แทนด้วย (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2560 : 80) (2) ผู้แทนไม่ควรบิดเบือนเจตจำนงของประชาชน หากแต่จะต้องทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ผู้แทนควรเป็นตัวแทนของประชาชนส่วนรวมอย่างแท้จริง จึงจะทำให้การกระทำทางการเมืองและการอยู่ในตำแหน่งด้วยสถานภาพของผู้แทนราษฎรมีความชอบธรรม (ฐิติกร สังข์แก้ว, 2556 : 8) (3) ควรมีส่วนผู้แทนอย่างเหมาะสมไม่น้อยและไม่มากเกินไป เพราะ การมีผู้แทนน้อยเกินไป อาจทำให้ผู้แทนรวมตัวกันออกกฎหมายเพื่อเอื้อประโยชน์กับตนเองและกลุ่มประชาชนที่เลือกตนขึ้นมา แต่ถ้าหากว่ามีผู้แทนมากเกินไป อาจทำให้ผู้แทนไม่สามารถเป็นตัวแทนของผู้เลือกได้ครอบคลุมส่วนรวมทั้งหมด และยิ่งอาจก่อให้เกิดความวุ่นวายในการประชุมรัฐสภาได้ (นอร์เบอร์โต บ็อบบีโอ, 2558)

5.2 ที่มาสภาผู้แทนราษฎร

บทบัญญัติที่ว่าด้วย “สภาผู้แทนราษฎร” ปรากฏขึ้นครั้งแรกในพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2475 โดยบัญญัติไว้ในหมวดที่ 3 สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วย มาตรา 8 ถึงมาตรา 27 กำหนดให้รัฐสภามีเพียงสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร โดยราษฎรจะได้เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดละ 1 คน ซึ่งจะใช้วิธีการเลือกตั้งทางอ้อม ให้ราษฎรในหมู่บ้านเลือกผู้แทนเพื่อเป็นผู้แทนตำบล และผู้แทนตำบลไปเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อไป และเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 ยังคงหลักการเดิมที่ว่า รัฐสภามีเพียงสภาเดียว คือ สภาผู้แทนราษฎร มาจากราษฎรเป็นผู้เลือกตั้ง และกำหนดวาระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคือ 4 ปี

ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2489 ได้มีการปรับเปลี่ยนบัญญัติให้รัฐสภา ประกอบด้วย 2 สภาเป็นครั้งแรก คือ พุฒสภา และสภาผู้แทน ซึ่งบัญญัติไว้ในส่วนที่ 3 สภาผู้แทน ซึ่งอยู่ใน หมวด 3 อำนาจนิติบัญญัติ (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2560 : 324) และให้สภาผู้แทนมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หลังจากนั้นในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2490 (ฉบับชั่วคราว) บัญญัติให้รัฐสภาประกอบด้วย วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2560 : 326) กระทั่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 มีการปรับเปลี่ยนบัญญัติเป็น ส่วนที่ 3 สภาผู้แทนราษฎร หมวด 6 รัฐสภา ทำให้ประเทศไทยเปลี่ยนจากคำว่าสภาผู้แทน ไปเป็นสภาผู้แทนราษฎร และถูกบัญญัติไว้ในหมวด 6 รัฐสภา นับแต่นั้นเป็นต้นมา (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2560 : 336-337)

สำหรับสัดส่วนของสภาผู้แทนราษฎร ในระยะแรกยังคงเป็นการกำหนดจำนวนสมาชิกเป็นไปตามอัตราส่วนของประชากร เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2490 กำหนดให้ราษฎร 200,000 คน ต่อ ส.ส. 1 คน (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2560 : 326) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 กำหนดให้ราษฎร 150,000 คน ต่อ ส.ส. 1 คน (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2560 : 343) ยกเว้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งจำนวน 240-300 คน ชาญชัย แสวงศักดิ์. 2560, น. 336-337. กำหนดตามอัตราส่วนประชากรเช่นนี้เรื่อยมาจนกระทั่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งจำนวน 360 คน (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2560 : 347)

สำหรับการเปลี่ยนแปลงที่มาของสภาผู้แทนราษฎรครั้งสำคัญ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของพลเมืองในการเมืองทุกระดับ การทำให้ระบบการเมืองมีความสุจริตและชอบธรรม และการทำให้รัฐสภามีเสถียรภาพ

จึงได้มีบทบัญญัติว่าด้วยสภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิก จำนวน 500 คน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ (1) จากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ จำนวน 100 คน โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้น และให้เลือกบัญชีรายชื่อหนึ่งเพียงบัญชีเดียวและให้ใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง และ (2) จากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต จำนวน 400 คน โดยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เขตละ 1 คน (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2560 : 352-354)

แต่ทั้งนี้ในช่วงการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ทำให้พรรคการเมืองขนาดใหญ่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากกว่ากึ่งหนึ่ง ส่งผลให้มีการจัดตั้งรัฐบาลโดยพรรคการเมืองเดียว ฝ่ายค้านไม่มีเสียงพอที่จะขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล ก่อให้เกิดการผูกขาดอำนาจรัฐและการใช้อำนาจไม่เป็นธรรม (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2560 : 364) จึงเป็นที่มาของการเปลี่ยนแปลงการเข้าสู่ตำแหน่งสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่เป็นการแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าว กล่าวคือ กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎร ประกอบด้วยสมาชิก จำนวน 480 คน มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตจำนวน 400 คน และมาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วนจำนวน 80 คน โดยมีการปรับปรุงระบบการเลือกตั้ง ส.ส. ใหม่ โดยให้ ส.ส. ที่มาจากเขตเลือกเป็นผู้แทนในเขตเลือกตั้งที่ใหญ่ขึ้น ปรับปรุง ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อให้เป็นระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนที่มีการแบ่งเป็นกลุ่มจังหวัด 8 กลุ่ม และให้ ส.ส. มีอิสระจากมติพรรคการเมืองในสภา ตลอดจนให้ ส.ส. เสนอร่างพระราชบัญญัติได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากพรรคการเมืองที่ตนสังกัด (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2560 : 373-376)

5.3 อำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“สภาผู้แทนราษฎร” เป็นบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ที่อยู่ในหมวดที่ 7 รัฐสภา ประกอบด้วย มาตรา 83 ถึงมาตรา 106 โดยกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี ส่วนองค์ประกอบของสภาผู้แทนราษฎรนั้น ประกอบด้วย สมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน 350 คน และสมาชิกซึ่งมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวน 150 คน ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจาก การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ โดยให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เขตละ 1 คนและผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งได้คนละ 1 คะแนน โดยจะลงคะแนนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใด หรือจะลงคะแนนไม่เลือกผู้ใดเลยก็ได้ ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งได้รับคะแนนสูงสุดและมีคะแนนสูงกว่าคะแนนเสียงที่ไม่เลือกผู้ใดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง และพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกสมัครรับ

เลือกตั้งจะส่งผู้สมัครคนเดียวลงสมัครรับเลือกตั้งเกิน 1 เขตมิได้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560, 2560)

สำหรับสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากบัญชีรายชื่อพรรคการเมือง หากพรรคการเมืองใดส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแล้ว ให้มีสิทธิส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อได้ พรรคการเมืองจัดทำบัญชีรายชื่อพรรคละ 1 บัญชี โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งของแต่ละพรรคการเมืองต้องไม่ซ้ำกัน และไม่ซ้ำกับรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในพรรคเดียวกัน โดยส่งบัญชีรายชื่อดังกล่าวให้คณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนปิดการรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ในส่วนของ “อำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร” นั้น โดยหลักแล้วเป็นการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ นอกจากนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน 1 ใน 5 สามารถเสนอญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะได้แต่ทำได้เพียงปีละครั้ง รวมถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 1 ใน 10 สามารถเสนอญัตติเพื่อขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปโดยไม่มีการลงมติเพื่อเป็นช่องทางให้สามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ โดยอายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราวละ 4 ปีนับแต่วันเลือกตั้ง ทั้งนี้ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป และกระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

5.4 บทสรุป

สภาผู้แทนราษฎร ถือเป็นสถาบันการเมืองที่มีความสำคัญในระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก เพราะ การมีผู้แทนทางการเมืองที่มาจาก การเลือกตั้ง ย่อมแสดงให้เห็นถึงการที่ประชาชนได้มีสิทธิเสรีภาพอย่างเสมอภาคในการเลือกผู้แทนที่ตนเองชอบไปทำหน้าที่ใช้อำนาจและสะท้อนเจตจำนงของตนเองในรัฐสภา นอกจากนี้ความสำคัญของผู้แทน ยังเป็นการที่ผู้แทนนั้นจะต้องมีหน้าที่ในการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจฝ่ายบริหารเพื่อมิให้ฝ่ายบริหารใช้อำนาจจนเกินเลยขอบเขต และละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อพิจารณาเกี่ยวกับเงื่อนไขสำคัญของการทำให้สภาผู้แทนราษฎรมีประสิทธิภาพและความเป็นประชาธิปไตย กล่าวคือ การสนับสนุนของประชาชนที่มีต่อผู้แทน การที่ผู้แทนจะต้องทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชน และการจัดระบบสัดส่วนที่เหมาะสมของผู้แทนในรัฐสภา

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มาลีรัตน์ แก้วก่า (2544) ทำการศึกษาเรื่อง “การเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีไทย : ในทรรณะ ของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ปี 2544” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ทรรณะของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ปี 2544 ต่อการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีไทย (2) เพื่อเปรียบเทียบทรรณะของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ปี 2544 ต่อการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีไทยตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ปี 2544 กับการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีไทย (4) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายนอกของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ปี 2544 กับการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีไทยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ปี 2544 จำนวน 94 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูป SPSS for WINDOWS สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test One-way ANOVA และ Pearson Product Moment Correlation Coefficient โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัย พบว่า (1) ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ปี 2544 เห็นว่ากระบวนการเปิดโอกาสให้สตรีไทยเข้าสู่การเมืองและการยอมรับการเข้าสู่การเมืองจากประชาชนอยู่ในระดับ ปานกลาง (2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับทรรณะการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีไทย พบว่า อาชีพ (ก่อนการสมัครรับเลือกตั้ง) มีผลต่อการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีไทย ส่วนอายุ รายได้ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา พรรคการเมืองที่สังกัด และพื้นที่ลงสมัครรับเลือกตั้งไม่มีผลต่อการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีไทย (3) ปัจจัยภูมิหลังทางการเมือง ได้แก่ ประสบการณ์ทางการเมือง การมีบุคคลใกล้ชิดดำรงตำแหน่งเป็นนักการเมืองท้องถิ่น การมีบุคคลใกล้ชิดดำรงตำแหน่งเป็นสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา การมีบุคคลใกล้ชิดดำรงตำแหน่งเป็นข้าราชการการเมือง การมีบุคคลใกล้ชิดดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าแผนกนักการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีไทย (4) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว กระแสของพรรค การสนับสนุนจากพรรคการเมือง กลยุทธ์ในการรณรงค์ออกเสียงเลือกตั้ง และการสนับสนุนจากประชาชนไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีไทย

วลีรัตน์ แสงไชย (2542) ทำการศึกษาเรื่อง “บทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปัจจัยด้านภูมิหลังของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีว่า มีผลกระทบต่อการแสดงบทบาททางการเมืองหรือไม่อย่างไร (2)

ศึกษาบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีภายในสภา ได้แก่ บทบาทหน้าที่ ในด้านนิติบัญญัติ และบทบาทหน้าที่ในด้านการติดตามเพื่อควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหารว่า มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมหรือไม่อย่างไร (3) ศึกษาบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีภายนอกสภา ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนและการปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่เพื่อผลทางการเมือง ซึ่งบทบาทภายนอกสภานี้ช่วยส่งเสริมบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี หรือไม่ อย่างไร โดยใช้ประชากรศึกษาทั้งหมด 22 คน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก พบว่า ปัจจัยด้านภูมิหลังที่มีผลต่อการแสดงบทบาททางการเมืองคือ ปัจจัยด้านการศึกษา ปัจจัยด้านความมั่นคงของฐานะทางเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการมีประสบการณ์ทางการเมือง และปัจจัยด้านจำนวนสมัยในการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนปัจจัยในด้านพรรคการเมือง พบว่า การมีบทบาทภายในพรรคการเมืองที่ตนเองสังกัดหรือมีความสัมพันธ์ และความคุ้นเคยกับผู้ที่มีอำนาจภายในพรรคจะเอื้อประโยชน์ต่อการแสดงบทบาททางการเมือง โดยในส่วนของบทบาททางการเมืองภายในสภานั้น พบว่า บทบาท ด้านนิติบัญญัติมีในระดับน้อย-ปานกลาง ส่วนบทบาททางการเมืองภายนอกสภา พบว่า มีในระดับมาก และบทบาททางการเมืองภายนอกสภานี้ส่งผลที่เอื้อประโยชน์ต่อการแสดงบทบาททางการเมืองภายในสภาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีด้วย

สุพินดา เกิดมาลี (2547) ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร” การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร และศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี จำแนกตามตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมและการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบ้านแพ้ว จำนวน 372 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ t-test สถิติ F-test และวิเคราะห์รายคู่โดยใช้สถิติ LSD (Least Significant Difference) ผลการวิจัย พบว่า สตรีมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับน้อย ($X = 2.04$) ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขต อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ การร่วมประชุม การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ส่วน อายุ รายได้ เฉลี่ย ต่อเดือน ระยะเวลาที่เข้าอยู่อาศัยในพื้นที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สุภาพ จันท์แดง (2552) ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลเมืองหนองสำโรง อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี” การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลเมืองหนองสำโรง อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ กลุ่มตัวอย่างประกอบสตรีที่มีสิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งสิ้น 383 คน ด้วยการสุ่มตัวอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามวัดการมีส่วนร่วมแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามในด้านการตัดสินใจ ด้านการนำไปปฏิบัติ ด้านการรับประโยชน์ และ ด้านการติดตามและประเมินผล ใช้สถิติทางสังคมศาสตร์โดยหาค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าเอฟ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทิศทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธี แอล เอส ดี ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลเมืองหนองสำโรง อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้านพบว่า อยู่ในมากที่สุดทุกด้านได้แก่ ด้านการนำไปปฏิบัติ ด้านการตัดสินใจ ด้านการติดตาม และประเมินผล และด้านการรับประโยชน์ตามลำดับ

2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีเมื่อจำแนกสถานภาพ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ สรุปได้ดังนี้

(1) อายุ ผลการเปรียบเทียบโดยภาพรวมพบว่า แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการตัดสินใจ และด้านการติดตามและประเมินผลแตกต่างกันนอกนั้นไม่แตกต่างกัน

(2) การศึกษา ผลการเปรียบเทียบโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

(3) รายได้ ผลการเปรียบเทียบโดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำไปปฏิบัติ และด้านการรับประโยชน์แตกต่างกันนอกนั้น ไม่แตกต่างกัน

ยุพิน แสงศรีจันทร์ (2553) ทำการศึกษาเรื่อง “การยอมรับบทบาทสตรีในทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในตำบลน้ำแวน อำเภอยางคำ จังหวัดพะเยา” การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศึกษาการยอมรับบทบาทสตรีในทางการเมือง ท้องถิ่นของประชาชนในตำบลน้ำแวน อำเภอยางคำ จังหวัดพะเยา และเปรียบเทียบการยอมรับ บทบาทของสตรีในทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตตำบลน้ำแวน อำเภอยางคำ จังหวัดพะเยา จำแนกตามสถานภาพด้านเพศกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กลุ่มประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 360 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ ผลการศึกษาพบว่า การยอมรับบทบาทสตรีในทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนใน ตำบลน้ำแวน

อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ด้านประสบการณ์ได้รับการยอมรับสูงสุด คือ นักการเมืองท้องถิ่นสตรีสามารถบำรุงรักษาศิลปจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม อันดีของท้องถิ่นของท่านได้อย่างดี รองลงมา คือ สตรีในท้องถิ่นของท่านสามารถมีส่วนร่วมใน การพัฒนาชุมชนได้เป็นอย่างดี ด้านการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้รับการยอมรับสูงสุด คือ นักการเมืองท้องถิ่นสตรีสามารถทำการประชาสัมพันธ์ผลงานของท้องถิ่นได้ดีกว่านักการเมืองท้องถิ่นเพศชาย รองลงมา คือ นักการเมืองท้องถิ่นสตรีอยู่ในท้องถิ่นทำให้การดำเนินงานการเมืองท้องถิ่นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ด้านองค์ประกอบทางสถาบันสังคมได้รับการยอมรับสูงสุด คือ นักการเมืองท้องถิ่นสตรีเป็นผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาและสถาบันศาสนาในชุมชน รองลงมา คือ นักการเมืองท้องถิ่นสตรีเป็นผู้ที่สถาบันต่างๆ ในสังคมท้องถิ่นให้การยอมรับด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้รับการยอมรับสูงสุด คือ นักการเมืองท้องถิ่นสตรีเพราะสามารถดูแล งานเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุท้องถิ่นได้ รองลงมา คือ นักการเมืองท้องถิ่นสตรีที่มุ่งมั่นทำงาน ด้านวัฒนธรรมในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ได้รับการยอมรับสูงสุด คือ นักการเมืองท้องถิ่นสตรีของท่านมีบทบาทในการส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนในท้องถิ่น รองลงมา คือ ท่านยอมรับนักการเมืองท้องถิ่นสตรีที่สามารถเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่น ด้านการเมือง ได้รับการยอมรับสูงสุด คือ นักการเมืองท้องถิ่นสตรีเป็นผู้มีบทบาทในการเมืองท้องถิ่นได้เท่าเทียมกับเพศชาย รองลงมา คือ นักการเมืองท้องถิ่นสตรีเป็นผู้มีบทบาทโดยตรงใน การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักประชาธิปไตย ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ได้รับการยอมรับสูงสุด คือ ในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นจัดให้ นักการเมืองท้องถิ่นสตรีทำงานร่วมกับนักการเมืองชาย รองลงมา คือ นักการเมืองท้องถิ่นสตรีมี บทบาทในการรณรงค์และประชาสัมพันธ์เพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนในท้องถิ่น การเปรียบเทียบการยอมรับบทบาทสตรีในทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในตำบลน้ำแวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ในด้านประสบการณ์ ด้านการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านองค์ประกอบทางสถาบันสังคม ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ด้านการเมือง และด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ โดย ภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง : กรณีศึกษาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น พุทธศักราช 2562 เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้มุ่งการศึกษาตามธรรมชาติของกลุ่มบุคคลที่มีต่อแนวความคิดของ ความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง ดำเนินดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิธีการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าในการวิจัยเชิงคุณภาพ
6. การจัดการกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Information)

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพศชายในเขตจังหวัดขอนแก่น อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น สตรีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง และประชาชนทั่วไป จำนวนทั้งสิ้น 11 ท่าน

1) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น ได้ผ่านรับการเลือกตั้งจากประชาชนในปัจจุบันจำนวนทั้งสิ้น 2 ท่าน

2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพศชายในเขตจังหวัดขอนแก่นทั้ง 10 เขต ที่ได้ผ่านการรับเลือกตั้งจากประชาชนในจังหวัดขอนแก่น ปีพุทธศักราช 2562 จำนวน 3 ท่าน โดยได้ทำการคัดเลือกจากในเขตพื้นที่ที่มีผู้สมัครเป็นสตรีได้ลงสมัครแข่งขันในพื้นที่นั้นๆ เป็นจำนวนจากมากที่สุดของในแต่ละเขต

3) อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 1 ท่าน โดยคัดเลือกจากการได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในช่วง พ.ศ. 2544 ถึง พ.ศ. 2562

4) สตรีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้รับการเลือกตั้งเมื่อวันอาทิตย์ที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 จำนวน 2 ท่าน โดยได้ทำการคัดเลือกจากผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งที่เป็นสตรีทั้ง 10 เขต ที่ได้รับคะแนนสูงสุดในแต่ละเขตนั้นๆ

5) ประชาชนทั่วไป ที่อายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ได้รับสิทธิการเลือกตั้งก่อนในวันที่เลือกตั้งในวันอาทิตย์ที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 และผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่เขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 3 ท่าน

โดยการทำแบบสัมภาษณ์สอบถามรายบุคคลเพื่อเข้าถึงความคิดคติของแต่ละบุคคลและประชาชนทั่วไปที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสตรีในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเองเป็นเครื่องมือ ในรูปแบบสัมภาษณ์เป็นกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการเตรียมคำสำคัญ เนื้อหาเฉพาะมาใช้ในการสัมภาษณ์ แต่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้พูดเนื้อหาอื่น แต่มีความเกี่ยวข้องกับ ประเด็นที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการ และโดยใช้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยจะเน้นคำถามที่เป็นประเด็นในการสัมภาษณ์แบบเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลหลักมีอิสระในการให้ข้อมูลรายละเอียดต่างๆ มากเท่าที่จะมากได้ โดยผู้วิจัยจะทำหน้าที่สอบถามกลุ่มเกลา เพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 3 ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 คิดว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อการได้รับเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตนเอง เช่น อายุ การศึกษา การดำรงตำแหน่งทางการเมืองก่อนสมัครรับเลือกตั้ง สถานภาพ ครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เหตุผลในการลงสมัครรับเลือกตั้ง ปัจจัยบทบาท ภายในพรรคการเมืองที่ตนเองสังกัด ตลอดถึงการเข้ามาบริหารซึ่งงานให้ดำเนินไปตามที่นโยบายของพรรคที่ตนสังกัดให้เป็นไปตามแนวทางที่เสนอให้ประชาชนรับรู้ ตลอดถึงกลยุทธ์ณรงค์หาเสียงการเลือกตั้ง นโยบายที่ได้นำเสนอต่อประชาชนในเขตพื้นที่ มีแรงจูงใจมากน้อยเพียงใดในการนำมาปฏิบัติให้เกิดผลตามนโยบายทางพรรคได้นำมาเสนออ้างต่อประชาชน และการสนับสนุนของประชาชนเป็นอย่างไร

ประเด็นที่ 2 คิดว่ารัฐบาลมอบหมายหน้าที่การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เหมาะสมต่อตนเองมากน้อยเพียงใด หน้าที่นั้นยังเหมาะสมตามคุณวุฒิที่มีหรือไม่

ประเด็นที่ 3 คิดว่าประเทศไทยในอนาคตของคนไทยเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคทางเพศและสิทธิสตรีหรือไม่ อย่างไร และเหตุใด

3. วิธีการสร้างเครื่องมือ

การสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสัมภาษณ์จากแนวความคิดทฤษฎี และเอกสารความรู้เกี่ยวกับความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากนั้นผู้ศึกษานำแบบสัมภาษณ์กลับมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระแล้ว นำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเนื้อหา (Content Validity)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ถึงบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องของในด้านสิทธิสตรีในเชิงลึก เพื่อนำมาใช้ในการประกอบการอธิบายเชิงพรรณนาเพื่อรวบรวมข้อมูล และการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหัวข้องานวิจัยมาประกอบผลการพิจารณา ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) **ผู้วิจัยกำหนดปัญหาในการวิจัย** โดยการวิจัยถึงลักษณะทั่วไปของปรากฏการณ์และการวิจัยลักษณะ เฉพาะเจาะจง เช่น การวิจัยเพื่อหาสาเหตุ ปัจจัยกำหนดกระบวนการ และผลกระทบ ทั้งนี้การศึกษาปรากฏการณ์เหล่านี้เป็นการศึกษาที่มองรอบด้านและคำนึงถึงบริบท (Context) ของปรากฏการณ์นั้นๆ

2) **ผู้วิจัยทำการสำรวจวรรณกรรม** โดยผู้วิจัยต้องทำการสำรวจวรรณกรรมเพื่อทบทวนว่ามีผู้ใดทำวิจัยในหัวข้อที่ศึกษาหรือไม่ เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือในการกำหนดกรอบแนวคิดและสรุปแนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

3) **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ผู้วิจัยการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลที่ได้จากการสังเกต จดบันทึกสัมภาษณ์ และข้อมูลเอกสาร เพื่อหาข้อสรุป หรือตั้งสมมติฐานจากข้อเท็จจริงที่พบจากการ

วิจัย โดยผู้วิจัยทำการลงพื้นที่ของการวิจัย รวมทั้งต้องรวบรวมข้อมูล ที่เป็นบริบทของข้อมูลในการวิจัยทั้งหมด ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยเข้าไปมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ และใช้เทคนิคการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดเกี่ยวกับโลกทัศน์ ความรู้สึก ค่านิยม ประวัติ คุณลักษณะ

4) **วิเคราะห์ข้อมูลและเสนอรายงานผลการวิจัย** การวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการจำแนกและจัดระบบข้อมูลเพื่อตอบคำถามว่าคืออะไร เป็นอย่างไรและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลแยกแยะเงื่อนไข เพื่อทราบสาเหตุ ความสัมพันธ์กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

5. การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าในการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพมีความยืดหยุ่นสูง ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือ และเกิดความไว้วางใจในคุณภาพของงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงต้องใช้วิธีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์

ผู้วิจัยใช้คำถามในการสัมภาษณ์ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ โดยผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นต่างๆ ไว้ล่วงหน้าว่าต้องการซักถามในเรื่องใดบ้าง นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้ผู้สัมภาษณ์มีการเสนอแนะข้อคิดเห็นที่เกี่ยวกับที่ทำวิจัยโดยเสรีส่วนหนึ่งตามแนวการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างความคุ้นเคยและความไว้วางใจกับผู้ให้ข้อมูลด้านการแนะนำตัวและอธิบายถึงวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเข้าใจนอกจากนี้ผู้วิจัยยังเตรียมสมุดบันทึกรวมถึงเครื่องบันทึกเสียงที่แบ่งได้ 3 ส่วน คือ รายละเอียดที่ได้จากประเด็นสัมภาษณ์ (descriptive notes) ความคิดเห็นของผู้วิจัย (reflective notes) และข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงที่ได้ในขณะสัมภาษณ์ (demographic information)

ในครั้งนี้นักวิจัยได้นำรูปแบบเครื่องมือในการตรวจสอบข้อมูลวิธีแบบสามเส้า (Triangulation) คือ

สุภางค์ จันทวานิช (2553 : 128-130) กล่าวถึง ความสำคัญของการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพไว้ว่า ในการวิจัยเชิงคุณภาพเรามักจะได้ยินเสมอว่า หลังจากที่นักวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลมาแล้วก็มีผู้สงสัยในความแม่นยำตรงและความน่าเชื่อถือของข้อมูล เพราะเกิดความสงสัยแคลงใจต่อผู้ทำวิจัยว่าจะเกิดความลำเอียงของตัวนักวิจัยเองที่เกิดขึ้นจากเมื่อได้ลงพื้นที่เพื่อคลุกคลีติดตามปรากฏการณ์และตัวผู้ให้ข้อมูล ดังนั้นนักวิจัยเชิงคุณภาพจึงได้ตระหนักถึงข้อเสียที่เกิดจากความสงสัยและได้วางมาตรการที่จะป้องกันความผิดพลาดนั้น นั่นคือ การ

ตรวจสอบข้อมูลก่อนทำการวิเคราะห์ การตรวจสอบข้อมูลที่ใช้กันมากในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า(triangulation) มีวิธีการตรวจสอบ 4 วิธี คือ

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation)

คือ การพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีการตรวจสอบ คือ การตรวจสอบแหล่งของข้อมูล แหล่งที่จะพิจารณาในการตรวจสอบ ได้แก่

- **แหล่งเวลา** หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ เช่น ถ้าผู้วิจัยเคยสังเกตผู้ป่วยโรคจิตเวลาเช้า ควรตรวจสอบโดยการสังเกตผู้ป่วยเวลาบ่ายและเวลาอื่นด้วย
- **แหล่งสถานที่** หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือไม่ เช่น ผู้ป่วยโรคจิตมีอาการคลุ้มคลั่งเมื่ออยู่ในบ้าน ถ้าหากไปอยู่ที่อื่นจะยังมีอาการคลุ้มคลั่งหรือไม่
- **แหล่งบุคคล** หมายถึง ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่ เช่น เคยซักถามบุตรชายผู้ป่วยเปลี่ยนเป็นซักถามบุตรหญิง หรือพยาบาล หรือเปลี่ยนจากปัจเจกบุคคลเป็นกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มสังคม

2) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (investigator triangulation)

คือ ตรวจสอบผู้วิจัยแต่ละบุคคลที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลนั้นจะได้ข้อมูลที่แตกต่างกันอย่างไร โดยมีการเปลี่ยนแปลงตัวกลุ่มผู้สังเกตการณ์แทนที่จะให้ผู้วิจัยเพียงคนเดียวกันเพื่อสังเกตโดยตลอด ในกรณีที่กลุ่มผู้วิจัยไม่แน่ใจในคุณภาพของผู้รวบรวมข้อมูลภาคสนาม เราสามารถเปลี่ยนตัวผู้วิจัยให้มีหลากหลายกลุ่มบุคคลย่อมได้

3) การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (theory triangulation)

คือ การตรวจสอบว่า ถ้านักวิจัยให้แนวความคิดทฤษฎีที่แตกต่างออกไปจากเดิมที่เคยปรากฏจะทำให้การตีความข้อมูลแตกต่างกันออกไปมากน้อยเพียงใด นั้นอาจจะทำได้ง่ายกว่าในการเกิดสมมติฐานชั่วคราวในระดับเบื้องต้น (working hypothesis) และแนวคิดขณะที่ลงมือตีความสร้างข้อสรุปเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ ปกตินักวิจัยจะตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎีได้ยากกว่าตรวจสอบด้านอื่น

4) การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological triangulation)

คือ การใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ กันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีการสังเกตควบคู่กับการซักถาม พร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบด้วย

สุรางค์ จันทวานิช, 2552 : 32) ได้สรุปไว้ว่า หลักของการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า คือ การไม่ปักใจเชื่อถือในแหล่งข้อมูลแหล่งใดแหล่งหนึ่งที่ได้มาตั้งแต่ครั้งเริ่มในการทำงานโดยตัดสินใจเชื่อถือเพียงแหล่งข้อมูลนั้นเพียงแหล่งข้อมูลเดียว โดยผู้วิจัยนั้นจำเป็นต้องมีการแสวงหาซึ่ง

แหล่งข้อมูลอื่นๆ เข้ามารับรองในฐานะข้อมูลของงานวิจัยนั้นๆ ด้วยอีกมากมาย มีวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า โดยใช้วิธีการดังนี้

(1) วิธีตรวจสอบโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่ต่างกันออกไป (methodological triangulation)

(2) วิธีตรวจสอบโดยใช้แหล่งข้อมูลที่ต่างกัน (data triangulation) ใช้วิธีการโดยเปลี่ยนแหล่งที่เป็นบุคคลเวลาหรือสถานที่ที่ให้ข้อมูล

(3) วิธีตรวจสอบโดยใช้ผู้เก็บข้อมูลที่ต่างกัน (investigator triangulation)

5) การจัดการกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เก็บข้อมูลจากประชาชนที่ได้สัมภาษณ์จากการลงพื้นที่ในแต่ละส่วน มาอภิปรายในเชิงพรรณนาถึงหัวข้อที่ประชาชนในจังหวัดขอนแก่น มีแนวความคิดเกี่ยวกับหัวข้องานวิจัยในครั้งนี้

นอกจากนี้ยังรวบรวมเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องนำมาสรุปถึงแนวความคิดที่มีการภาพลักษณะของสตรีที่ก่อให้เกิดการส่งต่อผลการเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองของสตรี ในหัวข้อต่างๆ ตามจุดประสงค์ที่ต้องการรับรู้และเข้าใจถึงเหตุผลต่างๆ ที่มีความเป็นมาอย่างไร จึงเกิดความไม่เท่าเทียมกันของเพศชายและเพศหญิง

6. การจัดการกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเริ่มจากการทำดัชนี หรือคำหลักจากการทบทวนวรรณกรรม จากนั้นสร้างคำที่เป็นดัชนีไว้ก่อน หลังจากเก็บข้อมูลแล้ว ทบทวนดัชนีอีกครั้งก่อนการวิเคราะห์

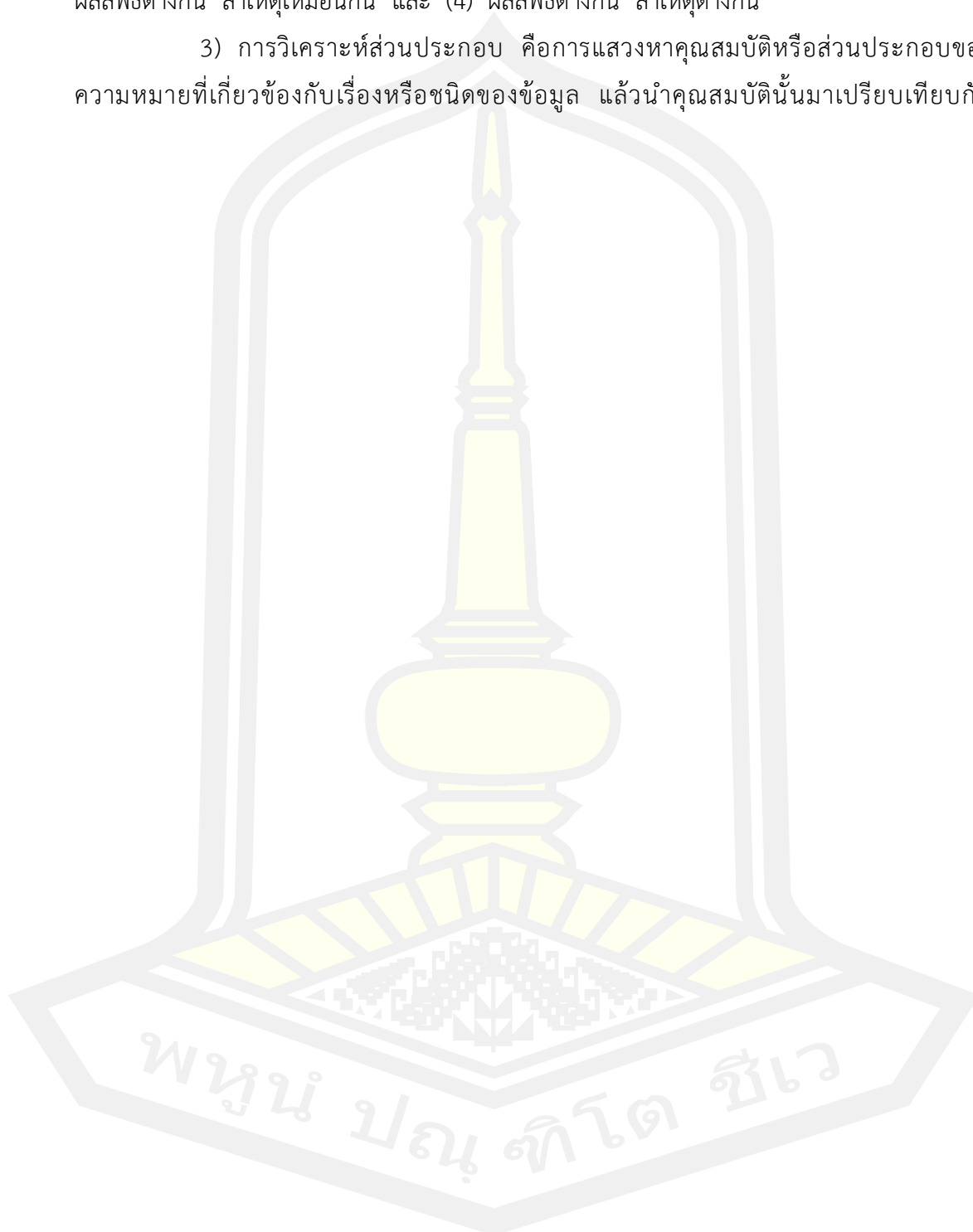
1) การจำแนกประเภทข้อมูล คือการจัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่หรือประเภท โดยใช้เกณฑ์บางอย่างตามคุณลักษณะที่ข้อมูลนั้นมีอยู่ร่วมกันเป็นตัวจำแนก โดยอาจจำแนกตามเกณฑ์ด้านอิทธิพลของวัฒนธรรม หรือระดับการรับรู้ลักษณะสิ่งต่างๆ ซึ่งการจำแนกมี 2 ระดับได้แก่ (1) ระดับจุลภาคคือการจำแนกระดับคำหรือระดับประโยค เป็นการวิเคราะห์กลุ่มคำ (domain analysis) การทำสารบบจำแนกประเภท (taxonomy) และเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคำกับดัชนีหลัก (2) ระดับมหภาค เป็นการจำแนกระดับเหตุการณ์ โดยมีการจำแนกทั้งแบบใช้ทฤษฎีที่อาศัยแบบแผนพฤติกรรม กลุ่ม องค์กร การมีส่วนร่วม และไม่ใช้ทฤษฎีที่เน้นข้อมูลแบบคนใน

2) การเปรียบเทียบข้อมูล ใช้ได้ดีในกรณีผู้วิจัยมีข้อมูลอย่างน้อย 2 ชุด และต้องการเน้นให้เห็นถึงการหาแบบแผนหรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอในบริบทสังคมวัฒนธรรมหนึ่ง โดยวิเคราะห์แบบแผนที่เหมือนหรือแตกต่างกัน กรณีเปรียบเทียบความต่าง 3 กลุ่ม เปรียบเทียบ

ประเด็นดังนี้ (1) ผลลัพธ์เหมือนกัน สาเหตุเหมือนกัน (2) ผลลัพธ์เหมือนกัน สาเหตุต่างกัน (3) ผลลัพธ์ต่างกัน สาเหตุเหมือนกัน และ (4) ผลลัพธ์ต่างกัน สาเหตุต่างกัน

3) การวิเคราะห์ส่วนประกอบ คือการแสวงหาคุณสมบัติหรือส่วนประกอบของ ความหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องหรือชนิดของข้อมูล แล้วนำคุณสมบัตินั้นมาเปรียบเทียบกัน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง

งานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง : กรณีศึกษาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น พุทธศักราช 2562 โดยมุ่งเน้นถึงการเกิดขึ้นและการดำรงอยู่ของความเสมอภาคทางเพศ ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ได้บัญญัติขึ้นมาเพื่อศึกษาเกี่ยวกับความคิดของกลุ่มบุคคลแต่ละกลุ่ม ถึงความคิดระหว่างเพศที่เกิดความไม่เท่าเทียมกัน โดยพัฒนามาจากแนวคิด และทฤษฎีสตรีนิยม แนวคิดเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคทางเพศ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท และแนวคิดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งแต่ละแนวคิดได้อธิบายถึงความเป็นสตรี เพศทำให้เกิดความเท่าเทียมที่สามารถทำงานได้ดังเพศชาย ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลผู้ให้ข้อมูล จำนวน 11 ท่าน โดยมีการเก็บข้อมูลประมาณ 3 เดือน ใช้เวลาเฉลี่ยในการสัมภาษณ์ คนละประมาณ 1 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย 4 ประเด็น ได้แก่

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์
2. ปัจจัยของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี
3. อำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในจังหวัดขอนแก่น
4. วิเคราะห์ปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดขอนแก่น

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่นที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในปัจจุบันจำนวนทั้งสิ้น 2 ท่าน

กลุ่มที่ 2 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพศชายในเขตจังหวัดขอนแก่นทั้งสิบเขตที่ได้ผ่านการรับเลือกตั้งจากประชาชนในจังหวัดขอนแก่น ปีพุทธศักราช 2562 จำนวน 3 ท่าน

กลุ่มที่ 3 อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 1 ท่าน

กลุ่มที่ 4 สตรีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้รับ การเลือกตั้ง เมื่อวันที่อาทิตย์ที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 จำนวน 2 ท่าน

กลุ่มที่ 5 ประชาชนทั่วไปที่อายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ได้รับสิทธิ์การเลือกตั้งก่อน ในวันที่เลือกตั้ง (ในวันอาทิตย์ที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562) ในพื้นที่เขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 3 ท่าน

2. ปัจจัยของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 1 เห็นว่า การเลือกตั้งในอดีตของจังหวัดขอนแก่น ผู้มีสิทธิเลือกตั้งยังให้ความสำคัญและสนใจเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งในปัจจัยด้านอายุ กล่าวคือ ในอดีตอายุในการรับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องเป็นผู้ที่มีอายุมากพอสมควร (ประมาณ 40 ปีขึ้นไป) เนื่องจากจะสามารถคาดการณ์ได้ว่าอายุมากจะมีวุฒิภาวะที่จะสามารถบริหารงานแทนราษฎรที่เลือกไปแล้ว ได้ดีกว่าผู้ที่มีวุฒิภาวะน้อย (อายุน้อย) ด้านการศึกษาในอดีตยังไม่ได้เห็นความสำคัญที่โดดเด่นมากนัก เนื่องจากสมัยก่อนผู้สมัครรับเลือกตั้งที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีก็ถือว่ามีความสามารถที่สูงพอสมควรแล้ว ด้วยเหตุที่ว่า การศึกษาสมัยก่อนยังไม่มี การแข่งขันกันมาก ยังไม่มีการสนับสนุนให้มีการศึกษาในระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอกมากเท่าใด ดังนั้น ด้านการศึกษาจึงเห็นว่า หากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีก็จะเป็นผู้ที่สามารถทำงานได้ดีแล้ว สำหรับสถานภาพครอบครัวฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมความเป็นอยู่ของผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น ในจังหวัดขอนแก่นเห็นได้ชัดเจนว่าผู้ที่จะสามารถมาสมัครรับเลือกตั้งได้นั้น จะเป็นคนที่ค่อนข้างจะมีฐานะ มีชื่อเสียงทางการเมือง หรือมีชื่อเสียงทางสังคมที่ประชาชนเห็นผลงานที่ผ่านมาเป็นที่ประจักษ์แก่สายตา ทำให้ประชาชนชาวขอนแก่นมีภาพติดตาว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนนี้แหละที่จะมาเป็นตัวแทน (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) ของแต่ละเขตนั้นๆ และจะเป็นผู้ที่ได้รับความนิยม

ไม่ว่าจะสมัยใดก็ตาม ซึ่งมองอีกนัยหนึ่งคือ การผูกขาด และส่วนมากจะให้ความนิยมกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง (ในอดีตมีการยอมรับเพียง 2 เพศ) เนื่องจากอาจจะเห็นว่า ในสภาผู้แทนราษฎร จะมีการโต้เถียงกันด้วยความรุนแรง หรือเพศชายสามารถที่จะต่อสู้ในงานด้านนี้ ได้มากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคทางเพศ ของอริสโตเติล ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า โดยธรรมชาติผู้ชายอยู่เหนือกว่าและอยู่ในฐานะผู้ปกครองส่วนผู้หญิงนั้นด้อยกว่าอยู่ในฐานะผู้ถูกปกครองและผู้หญิงก็คือผู้ชายที่เสื่อมสมรรถภาพนั่นเองรวมถึงเสนอความแตกต่างของผู้หญิงและผู้ชายไว้ว่าผู้หญิงมีความนุ่มนวลในการจัดการเรื่องต่างๆ มากกว่าผู้ชาย (สุคนธ์ทิพย์ พิทักษ์พัฒนสกุล, 2552 : 56) แต่ในปัจจุบันนี้นักกลุ่มปัจจัยต่างๆ ชำงต้นที่ได้กล่าวมานั้นไม่ได้เกิดความสำคัญโดดเด่นมากนักไม่ว่าอายุจะมากน้อยเพียงใด เพศใด หรือการศึกษาในระดับชั้นใด การที่กฎหมายในอดีตได้กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีนั้นไม่ถือว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการได้รับการเลือกตั้งเข้ามาในสภาอีกต่อไป

สำหรับปัจจัยบทบาทภายในพรรคการเมืองนี้ ถ้ากล่าวถึงนโยบายของพรรคการเมืองที่ตนสังกัดนั้น จะส่งผลต่อการเลือกตั้งหรือไม่ ต้องยอมรับว่านี่เป็นเหตุผลส่วนหนึ่งที่ทำให้ประชาชนได้เกิดการตัดสินใจที่จะเลือกบุคคลนั้นเข้ามาในสภาเนื่องจากนโยบายของพรรคการเมืองต่างๆ ย่อมตอบสนองต่อกลุ่มประชาชนไม่มากหรือน้อย จึงถือได้ว่านโยบายของพรรคจึงมีส่วนต่อการตัดสินใจของประชาชน เพราะเป็นแนวทางที่เสนอให้ประชาชนรับรู้เกี่ยวกับพรรคการเมืองของตนเองนั้น นอกจากนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 1 เห็นว่า บทบาทของพรรคการเมืองที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น มีบทบาทเป็นอย่างมาก เนื่องจากประชาชนในพื้นที่แต่ละพื้นที่จะมีความนิยมชมชอบพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแล้ว จะมีความนิยมชมชอบพรรคการเมืองพรรคนั้นๆ ไปเป็นเวลานาน ซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็นการผูกขาดเลยก็ได้ สำหรับนโยบายของพรรคการเมืองนั้นจะเป็นปัจจัยเสริมเข้ามาที่ประชาชนในเขตพื้นที่นั้นๆ จะให้ความสำคัญเป็นอันดับรองลงมา เนื่องจากเห็นว่าตัวบุคคลหรือพรรคการเมืองที่ตนเองได้เลือกไปแล้วนั้น ตนเองมีความพึงพอใจแล้วที่จะสามารถทำหน้าที่แทนตนในสภาผู้แทนราษฎรได้ ซึ่งมีตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“ปัจจัยต่างๆ นั้นอาจมีความเกี่ยวข้องหรือผลกระทบต่อประชาชน แต่สิ่งสำคัญที่สุดนั้น ก็เป็นตัวผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเสียมากกว่า”

(นางเอ นามสมมติ, สัมภาษณ์ 29 มิถุนายน 2565.)

“สิ่งสำคัญที่ประชาชนให้ความสนใจนั้น นโยบายของพรรคตลอดถึงพรรคการเมือง ที่ตนสังกัด อาจเป็นส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจต่อเสียงของประชาชน ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง อาจจะได้รับมาเป็นส่วนหนึ่ง”

(นางสาวปี นามสมมติ, สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม 2565.)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 2 เห็นว่า ปัจจัยด้านอายุ ด้านการศึกษา สถานภาพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม การดำรงตำแหน่งทางการเมืองก่อนสมัครรับเลือกตั้งที่กล่าวมาข้างต้นเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อการได้รับเลือกตั้งเช่นสถานภาพทางสังคมนั้น อาจถือได้ว่าการเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น ที่ผ่านมามีการยอมรับของสถานภาพทางสังคมนั้นย่อมมีมากกว่าครึ่งหนึ่ง เนื่องจากการทำงานให้สังคมนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้คลุกคลีมาเป็นส่วนใหญ่ซึ่งได้ทำงานทั้งในส่วนของเอกชนหรือได้ทำงานในที่สาธารณะคือการดูแลรับใช้ประชาชนจากการทำงานของผู้สมัครรับเลือกตั้งและนอกจากนี้ยังเป็นส่วนหนึ่งคือได้เป็นอาจารย์สอนในสถาบันการศึกษาทำให้กลุ่มประชาชนเหล่านี้ได้เห็นถึงตัวตนของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้เห็นถึงเอกลักษณ์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งความเป็นผู้นำที่แสดงออกมาจากการคลุกคลีของกลุ่มประชาชนทั้งหมดจึงทำให้เป็นเหตุผลการยอมรับต่อตัวตนของผู้สมัครรับเลือกตั้งทำให้สิ่งเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นอายุการศึกษาหรือสถานภาพทางสังคมที่กล่าวมาในเบื้องต้นนั้นประชาชนในจังหวัดขอนแก่นได้เห็นถึงการแสดงออกของผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงส่งผลต่อการที่เข้ามาในครั้งนี้อย่างเช่นกัน

ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นอายุการศึกษาหรือการดำรงตำแหน่งทางการเมืองตลอดถึงเศรษฐกิจหรือสาธารณะทางสังคมนั้นย่อมส่งผลสัมพันธ์กันในทุกๆ ทาง แต่สิ่งที่ส่งผลโดยตรง คือบุคคลและพรรคการเมืองโดยบุคคลเหล่านี้ได้เข้ามาคลุกคลีกับประชาชนมากน้อยเพียงใด ทำให้ประชาชนได้พบเห็นกับการทำงานที่เขาจะได้ไว้วางใจให้เข้ามาทำหน้าที่แทนเขา ถ้าบุคคลเหล่านั้นไม่ได้ลงพื้นที่ เพื่อรับรู้ถึงความทุกข์หรือความต้องการของประชาชนว่าประชาชนต้องการให้ท่านช่วยเหลือในด้านใด กลุ่มประชาชนในจังหวัดขอนแก่นเหล่านั้นย่อมไม่เกิดความเชื่อถือต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเนื่องจากไม่ได้พบเห็นการคลุกคลี แต่จะอาศัยเพียงพรรคการเมืองที่ตนสังกัดเหล่านั้นส่งผลให้ประชาชนยอมไม่ไว้วางใจที่จะเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้ามาในสภาซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของประชาชนที่มาทำหน้าที่แทนประชาชนเหล่านั้น

ในด้านนโยบายของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดนั้นต้องยอมรับว่าส่งผลต่อการได้รับเลือกตั้งเป็นอย่างมาก เนื่องจากประชาชนจะมองว่าพรรคการเมืองเก่าๆ นั้นได้นำมาซึ่งความขัดแย้งทางการเมืองเป็นเสมือนวงกลมที่เกิดขึ้นและต้องหมุนมาบรรจบตลอดไม่รู้จักจบสิ้นซึ่งทำให้ประชาชนนั้นเกิดการเบื่อหน่ายต่อพรรคการเมืองเก่าและเมื่อมีพรรคการเมืองใหม่เกิดขึ้นทำให้ประชาชนเกิดความสนใจและนโยบายของพรรคการเมืองใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น มีเหตุผลมากพอที่จะจูง

ใจต่อกลุ่มประชาชนจึงทำให้ประชาชนออกมาตอบรับต่อนโยบายของพรรคการเมืองใหม่ๆ ด้วยเช่นกัน สิ่งเหล่านี้จึงนำไปสู่การเลือกตั้งและเป็นผลกระทบต่อการเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองของผู้ร่วมสมัครทุกๆ คน ซึ่งมีตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“อายุ การศึกษา สถานภาพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นส่วนหนึ่งเพียงเล็กน้อย แต่สิ่งที่ทำให้ประชาชนเกิดความสนใจในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง คือ การเข้ามาคลุกคลีเข้าถึงประชาชน ให้ประชาชนได้เห็นและรับรู้ว่าคุณผู้สมัครรับเลือกตั้งพร้อมเสียสละเวลาส่วนตนให้แก่ประชาชนทุกคน”

(นายซี นามสมมติ, สัมภาษณ์ 17 มิถุนายน 2565.)

“นโยบายของพรรคการเมืองใหม่ๆ ย่อมเป็นแรงชักจูงที่ส่งผลต่อประชาชน ที่เบื่อหน่ายต่อพรรคการเมืองเก่า มักเกิดการขัดแย้ง ทำให้ไม่เป็นผลสำเร็จดังที่ประชาชนคาดหวังไว้”

(นายดี นามสมมติ, สัมภาษณ์ 6 สิงหาคม 2565.)

“ปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวถึง ตลอดนโยบายของพรรคการเมือง ล้วนมีความสำคัญซึ่งขาดกันไม่ได้ นำซึ่งการตัดสินใจของประชาชน ทำให้นำมาซึ่งการสรรหาและการเลือกตั้ง”

(นายเอฟ นามสมมติ, สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม 2565.)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 3 เห็นว่า ก่อนสมัครเลือกตั้งเป็นปัจจัยมาส่งผลกระทบต่อที่บุคคลเหล่านั้นได้รับการเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่ง เนื่องจากการที่จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฏรนั้นหมายถึง การเป็นผู้นำประชาชน ฝากความหวังไว้ที่ตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฏรในการเป็นปากเสียงให้กับประชาชนเพื่อพัฒนาพื้นที่ในแต่ละเขตในจังหวัดขอนแก่น และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในเขตพื้นที่ที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งลงรับสมัครในเขตจังหวัดขอนแก่น คือ คนนั้นต้องมีวุฒิภาวะที่เหมาะสมรวมถึงการศึกษา มีความรู้ ความสามารถ เพื่อพัฒนาเขตพื้นที่ที่ตนสมัครรับเลือกตั้งต่อไป ส่วนฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมนั้นเห็นได้ว่าไม่มีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อที่บุคคลนั้นได้รับการเลือกตั้ง

ด้านนโยบายของพรรคการเมืองนั้นย่อมเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญต่อการชักจูงใจต่อประชาชนว่าสิ่งที่ท่านได้กล่าวมานั้นได้แสดงถึงความต้องการของประชาชนมากน้อยเพียงใดไม่ได้ขายฝันให้แก่ประชาชนการตอบสนองต่อนโยบายของพรรค ตลอดการเข้าถึงประชาชนของพรรคการเมือง จึงกล่าวได้ว่านโยบายของพรรคการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญถึงครึ่งหนึ่ง กล่าวได้ว่าถือเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมากที่ส่งผลการได้รับการเลือกตั้ง แต่นโยบายเหล่านี้เราอาจจะถือได้ว่าเป็นเพียง

เบื้องหลังของบุคคลที่จะเข้ามาเป็นผู้ลงสมัครเลือกตั้งเพียงนั้น ย่อมไม่อาจเท่ากับบุคคลที่ลงพื้นที่รับรู้สิ่งต่างๆ ของประชาชนด้วยตนเอง ซึ่งมีตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“ปัจจัยทุกอย่างนั้น ย่อมมีความสำคัญ แต่สิ่งสำคัญที่ประชาชนมองเห็นนั้น คือสถานะผู้นำของตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง”

(นางแอน นามสมมติ, สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม 2565.)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 4 เห็นว่า จากปัจจัยด้านอายุ การศึกษา การดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่กล่าวมาข้างต้นนั้นของผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตจังหวัดขอนแก่นไม่ว่าจะเป็นอายุ การศึกษาหรือประสบการณ์การทำงานทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งเท่านั้น แต่ยังไม่ได้เป็นปัจจัยหลักสำคัญที่ส่งผลต่อการเลือกตั้งแต่บางส่วน เช่น สถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจตลอดถึง การดำรงตำแหน่งทางการเมืองอาจมีการส่งผลต่อการได้รับเลือกเนื่องจากมีการใกล้ชิดกลุ่มบุคคลประชาชนภายในเขตแต่ละเขตของตนเองที่เข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องไม่ว่าทางใดทางหนึ่งทำให้ประชาชนในเขตพื้นที่ได้รู้จักและอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เป็นการยอมรับโดยพฤตินัยของกลุ่มประชาชนนั้นๆ

จากมุมมองที่ผ่านมาที่ปัจจัยที่ว่า อายุ การศึกษา นั้นไม่ได้เข้ามามีผลต่อการได้รับเลือกตั้งแล้วจึงไม่ได้เข้ามามีผลกระทบต่อเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น แต่สถานะทางเศรษฐกิจหรือสังคมอาจจะมีเพียงบางส่วนที่เข้ามาเกี่ยวข้องเพียงเล็กน้อย แต่ก็ไม่ได้ส่งผลกระทบมากต่อการได้รับเลือกตั้งและปัจจุบันสิ่งที่ส่งผลนั้นก็คือ (ความชอบและบุคคล)

ในด้านความชอบนั้นการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นการเข้ามาช่วยเหลือประชาชนในจังหวัดขอนแก่นคือการเสียสละเวลาของตนเองเพื่อเข้ามารับใช้ประชาชนเข้ามาดูแลประชาชนทำให้ประชาชนยอมรับมากขึ้น เป็นการคลุกคลีภายในสังคมของประชาชนส่งผลให้ประชาชนมองเห็นความจริงใจว่าสิ่งที่เรานั้นเกิดจากความชอบในด้านการทำงานทางการเมืองคือการเข้ามามีส่วนร่วมในสังคม เข้ามารับใช้ประชาชน ให้ประชาชนได้พบเห็นเราจากการทำงานนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประชาชนไว้วางใจให้เราเข้ามาทำงานในด้านนี้แทนปากเสียงของประชาชน

ส่วนในด้านบุคคลอาจจะกล่าวได้ว่าบุคคลนั้นไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชายถ้าเมื่อเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้วต้องทำให้ประชาชนไว้วางใจต่อการทำงานของตนเอง

ในความเห็นเรื่องนโยบายของพรรคการเมืองที่ตนได้สังกัดนั้นต้องกล่าวว่านโยบายของพรรคการเมืองนั้นย่อมส่งผลเป็นอย่างมากต่อความไว้วางใจของประชาชน ซึ่งนโยบายของพรรคการเมืองนั้นอาจจะถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประชาชนสนใจว่านโยบายนั้นมีผลประโยชน์ต่อกลุ่มประชาชนมากน้อยเพียงใด ไม่เอื้ออำนาจต่อกลุ่มผู้มีอำนาจหรือกลุ่มเจ้าสัวที่อยู่ในระดับบน แต่เป็น

นโยบายที่เอื้ออำนวยต่อกลุ่มประชาชนที่อยู่ในระดับล่างที่ทำงานหาเช้ากินค่ำ จะเห็นได้ว่าในสวนนโยบายจึงเป็นส่วนหนึ่ง ที่ทำให้ประชาชนเลือกผู้สมัครเข้ามาทำงานจากนโยบายเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“อายุ การศึกษา ไม่เกิดผลกระทบ แต่ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจยังก่อผลให้ประชาชนได้รับรู้จักผู้รับสมัครเลือกตั้ง จึงเป็นส่วนหนึ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ส่วนสำคัญ ที่ประชาชนมองในปัจจุบัน (1) ความชอบ (2) บุคคล”

(นาง ก นามสมมติ, สัมภาษณ์ 17 มิถุนายน 2565.)

“อายุ การศึกษา ไม่สำคัญในปัจจุบัน แต่เป็นที่ความคิดที่ก้าวข้ามสิ่งเก่าๆ ในอดีต และการเข้าถึงประชาชนเพื่อรับฟังในสิ่งที่ประชาชนต้องการ ถึงจะเป็นเพศไหนก็ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามาทำงาน ตลอดถึงนโยบายของพรรคการเมืองมีส่วนส่งเสริมถึงความไว้วางใจของประชาชนที่มีต่อพรรค และบุคคลนั้นๆ”

(นาง ข นามสมมติ, สัมภาษณ์ 17 มิถุนายน 2565.)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 5 เห็นว่า การเลือกตั้ง คือ การคัดสรรบุคคลเพื่อเข้ามาปฏิบัติหน้าที่แทนประชาชนในการบริหารประเทศไม่ว่าในด้านใดๆ ผู้ที่จะเข้ามาเป็นตัวแทนประชาชนจะต้องมีความพร้อมในการที่จะบริหารงานด้านการเมือง เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในแนวทางประชาธิปไตยให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังนั้น ปัจจัยที่จำเป็นหรือคุณสมบัติที่ผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งจะต้องมี เพื่อจะได้เข้ารับการสมัครรับเลือกตั้งในเขตจังหวัดขอนแก่น ต้องประกอบด้วย

1) อายุเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการที่บุคคลเหล่านั้นจะได้รับการเลือกตั้ง เนื่องจากหากอายุน้อยจะมีผลต่อวุฒิภาวะในการพิจารณาตัดสินใจในการดำเนินการหรือปฏิบัติงานด้านการเมืองต่อไป ด้วยเหตุที่อายุน้อยอาจมีประสบการณ์ในการดำรงชีวิต ความน่าเชื่อถืออาจจะน้อยกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า

2) ด้านการศึกษา ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นเดียวกัน ซึ่งในอดีตตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดไว้ใน มาตรา 107 ถึงคุณสมบัติของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ว่าอย่างน้อยผู้รับสมัครเลือกตั้งจะต้องสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย ทำให้เห็นได้ว่า ระดับความรู้ของผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องมีความรู้ในระดับปัญญาชน มีความเข้าใจในระบบด้านการศึกษาที่จำเป็นที่จะสนับสนุนให้ประชาชนในประเทศได้รับการศึกษามากยิ่งขึ้น ไม่ใช่ว่า ระดับการศึกษาใดๆ ก็จะสามารถที่จะเข้ามาบริหารประเทศได้ กล่าวคือ ไม่มีความรู้ ความเข้าใจ แต่จะใช้เฉพาะประสบการณ์ที่พบประสบมาเข้ามาเป็นตัวแทน

ของประชาชนในสภาเท่านั้น แต่ในกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ไม่ได้กล่าวถึงคุณสมบัติด้านการศึกษาไว้ชัดเจน แต่ได้กล่าวไว้ว่า “เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีการศึกษา” เพียงเท่านั้น

ดังนั้น ในแง่ของปัจจัยของเรื่องอายุหรือการศึกษาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จะต้องตระหนักในเรื่องของการศึกษาเป็นสำคัญเนื่องจากถือว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงาน หรือส่วนราชการในส่วนกลาง ทั้งนี้ในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมนั้นก็ถือเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงตำแหน่งหรือเครือข่ายสังคมในการสานต่องานบริหารงาน หรือในแง่ของปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำรงตำแหน่งของนักการเมืองและทั้งนี้ในเรื่องของทัศนคติถือเป็นส่วนสำคัญ เนื่องจากทัศนคติเป็นส่วนสำคัญในการบริหารงานของการกำหนดตำแหน่งทางการเมือง หากมีทัศนคติที่ดีก็จะมีผลดีต่อการทำงานหรือคนทำงานในองค์กรนั้นๆ

3) ความน่าเชื่อถือของนโยบายทางพรรคการเมืองและบทบาทฯ เป็นส่วนประกอบส่วนหนึ่ง (ที่ไม่ใช่ทั้งหมด) ที่บุคคลได้รับการเลือกตั้งในเขตจังหวัดขอนแก่น เนื่องจากประชาชนสมัยก่อนดูที่ตัวบุคคลเป็นสำคัญ กล่าวคือ คู่ันเคยหรือรู้จักใคร ชอบพรรคการเมืองใด และพรรคนั้นเห็นใจประชาชนมากกว่า บุคคลสมัยก่อนจะพิจารณาจากตัวบุคคลมากกว่าพรรคการเมือง แต่ในปัจจุบันประชาชน มีความรู้ ความเข้าใจในการปกครอง ข่าวสาร และเหตุการณ์ต่างๆ มากขึ้น ประชาชนจะหันมาพิจารณาโยบายของพรรค บทบาทหน้าที่ แนวโน้ม ความเป็นไปได้ที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของพรรคมากกว่าที่จะพิจารณาเพียงบุคคลที่ตนเองคุ้นเคย

4) กลุ่มบุคคลเหล่านี้ได้รับการเลือกสรรเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมือง ถือว่าเป็นอิทธิพลของความน่าเชื่อถือของนโยบายพรรคมากกว่าความน่าเชื่อถือของตัวบุคคลเนื่องจากนโยบายพรรค ถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเลือกของประชาชน อาทิ พรรคอนาคตใหม่ เนื่องจากอนาคตใหม่ได้ก่อเกิด นักการเมืองหน้าใหม่ที่เข้ามามีบทบาทในทางการเมืองไทยอย่างมากเนื่องจากนโยบายของพรรคถือเป็นส่วนสำคัญต่อปัจจัยในการเลือกของประชาชนทั้งนี้ในตัวบริบทและบทบาทนั้นนโยบายของพรรคการเมืองถือเป็นสิ่งสำคัญทำให้เป็นปัจจัยต่อการเลือกของประชาชนเป็นที่ตั้งมากกว่าตัวบุคคลหรือผู้สมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“การที่ประชาชนจะเลือกใครมาเป็นผู้แทนของตนนั้น สิ่งที่จะต้องพิจารณามีทั้งคุณวุฒิ และวัยวุฒิ และสิ่งสำคัญคือนโยบายของพรรคว่า สิ่งที่เสนอต่อประชาชนนั้น จะสามารถนำมาปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้หรือไม่ หรือเป็นเพียงนามธรรมเท่านั้น”

(นางสาวกร นามสมมติ, สัมภาษณ์ 27 พฤษภาคม 2565.)

“อายุ การศึกษา การดำรงตำแหน่งทางการเมืองก่อนสมัครเลือกตั้งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการที่บุคคลเหล่านั้นได้รับการเลือกตั้งเพื่อเข้ามาดำรงตำแหน่ง เพราะการที่จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นหมายถึงการเป็นผู้นำ ประชาชนฝากความหวังไว้ที่ตัว เพื่อพัฒนาพื้นที่ในแต่ละเขตและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในเขตนั้นๆ คือคนนั้นต้องมีวุฒิภาวะที่เหมาะสมรวมถึงการศึกษา มีความรู้เพื่อที่จะพัฒนาเขตพื้นที่นั้นต่อไป ในส่วนของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม มองว่าไม่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการที่บุคคลนั้นได้รับการเลือกตั้ง แต่อิทธิพลของความน่าเชื่อถือของนโยบายทางพรรคการเมืองและบทบาทที่แสดงทางสังคมนั้นย่อมส่งผลต่อกลุ่มบุคคลเหล่านี้ที่ได้รับเลือกสรรเข้ามาดำรงตำแหน่ง”

(นางสาวสุ นามสมมติ, สัมภาษณ์ 27 พฤษภาคม 2565.)

“ปัจจัยของเรื่องอายุหรือการศึกษาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จะต้องตระหนักในเรื่องของการศึกษาเป็นสำคัญเพราะถือว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานหรือส่วนราชการในส่วนกลางทั้งนี้ในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมนั้นก็ถือเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงตำแหน่งหรือคอนเน็คชั่นส์ในการสานต่องาน ส่วนการดำรงตำแหน่งทางการเมือง ถือว่าเป็นอิทธิพลของความน่าเชื่อถือของนโยบายพรรคมากกว่า > ความน่าเชื่อถือของตัวบุคคลเพราะนโยบายพรรค ถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเลือกของประชาชน”

(นายนิ นามสมมติ, สัมภาษณ์ 27 พฤษภาคม 2565.)

3. อำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในจังหวัดขอนแก่น

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 1 เห็นว่า อำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตจังหวัดขอนแก่นยังไม่มีคุณสมบัติแบบครบถ้วนครอบคลุมทุกๆ ด้าน เนื่องจากยังไม่เอื้อต่อตัวของประชาชนและอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะมีส่วนร่วมต่อการทำงานตามความคาดหวังของประชาชน ซึ่งหน้าที่หลายๆ หน้าที่นั้นรัฐบาลจัดสรรให้ยังมีบางส่วนที่จัดการไม่เหมาะสมต่อ การทำงานในพื้นที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงเกิดปัญหาการขัดแย้งระหว่างรัฐบาลและฝ่ายค้าน ทำให้ส่งผลกระทบต่อประชาชนที่คาดหวังต่อตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเหล่านั้น

ในปัจจุบันการสมัครรับเลือกตั้งในเขตจังหวัดขอนแก่นนั้นไม่มีเหตุการณ์การกีดกันถึงความไม่เสมอภาคทางเพศและสตรี ซึ่งแนวคิดทางสตรีนิยมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดกระแสหลักๆ ที่มีอยู่ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเสรีนิยม (Liberalism) ได้กล่าวว่สตรีนิยมสายเสรีนิยม

เชื่อในเรื่องสิทธิ ความเท่าเทียม ความยุติธรรม และโอกาสที่เท่ากัน ด้วยความเชื่อมั่นในความมีเหตุผลของมนุษย์นี้เอง ทำให้สตรีนิยมแนวเสรีนิยมพยายามเรียกร้องให้สตรีเปลี่ยนแปลงตัวเองเป็นมนุษย์ที่มีเหตุผลเช่นเดียวกับผู้ชาย และเรียกร้องให้โอกาสทางการศึกษา ทางเศรษฐกิจ และสิทธิต่างๆ เท่าเทียมผู้ชาย ด้านลัทธิมาร์กซ์ (Marxism) กล่าวว่าระบบความเป็นเพศและระบบเศรษฐกิจมาสัมพันธ์กัน ได้ทำให้เกิดโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่ผู้ชายอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบ ส่วนผู้หญิงอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ ดังนั้นนักสตรีนิยมได้นำแนวคิดเหล่านั้นมาขยายความ ปรับแต่งให้กลายเป็นกรอบทฤษฎีที่กว้างขึ้นและใช้อ้างอิงได้ (Arneil, 1999 อ้างถึงใน วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545 : 60) แล้วซึ่งสังคมปัจจุบันนี้ได้เป็นสังคมแห่งการเปิดกว้างเป็นที่ยอมรับต่อสังคมมากยิ่งขึ้น แต่ก็ยังมีอคติต่อเรื่องเพศอยู่บ้างในบางส่วน ซึ่งมีตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“อำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ไม่ว่าจะเพศไหนก็ตาม ไม่ว่าจะเพศ ชาย เพศหญิง หรือแม้กระทั่งเพศทางเลือก ล้วนถูกกำหนดไว้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญไว้อย่างถาวร แต่อาจยังไม่เอื้ออำนวยในบางส่วน ในแต่ละพื้นที่นั้นๆ”

(นางเอ นามสมมติ, สัมภาษณ์ 29 มิถุนายน 2565.)

“กฎหมายถูกกำหนดมาเพื่อครอบคลุมอำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และเกิดเป็นกระบอกเสียงของประชาชนเพื่อนำเข้ามายังสภาเพื่อเกิดการช่วยเหลือให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ แต่ก็ยังมีช่องว่างจึงทำให้ประชาชนยังไม่ได้รับความสะดวกได้อย่างเต็มที่”

(นางสาวบี นามสมมติ, สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม 2565.)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 2 เห็นว่า อำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1) ด้านอำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นต้องกล่าวว่าได้ถูกควบคุมโดยกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งได้บัญญัติไว้เหมือนกันว่าทุกๆ ท่านที่เข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ย่อมมีหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติมีหน้าที่พิจารณาเห็นชอบในการออกกฎหมายซึ่งโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นั้นจะได้แบ่งออกเป็น 2 หน้าที่คือ หน้าที่หลักและหน้าที่รอง

ในส่วนหน้าที่หลักต้องดำเนินการตามกฎหมายของรัฐธรรมนูญกำหนดที่ได้บัญญัติไว้และเป็นคณะกรรมการต่างๆ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานให้เหมาะสมตามอำนาจหน้าที่และบทบาทของตนโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกๆ ท่านต้องช่วยกันตรวจสอบดูแลกฎหมายที่จะออกมาแต่ละฉบับเพื่อให้เหมาะสมต่อประชาชน เกิดผลที่ทำให้ประชาชนยอมรับและส่งเสริมประชาชนไม่ให้ขัดต่อ

รัฐธรรมนูญและหน้าที่ของคณะกรรมการต่างๆ นั้นคือการตรวจสอบถึงกฎหมายย่อยที่เกี่ยวข้องและเกิดผลประโยชน์ต่อกลุ่มของประชาชน

ในส่วนหน้าที่รองนั้น คือการลงพื้นที่ของตนเองตามที่ได้รับเลือกตั้งในเขตนั้นๆ คือการช่วยเหลือประชาชนในเขตรับเรื่องร้องทุกข์ต่างๆ ตลอดถึงสิ่งต้องอำนวยความสะดวกให้ประชาชนในพื้นที่ของตนที่ได้ร้องเรียนมาไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ถนน น้ำ ไฟฟ้า หรือการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมของชุมชน ซึ่งในที่สุดหน้าที่ส่วนนี้ไม่ได้ถูกบัญญัติในข้อกฎหมายแต่เป็น การใส่ใจต่อประชาชนต่อเสียงของประชาชนที่เราได้รับความไว้วางใจเข้ามาทำงานในหน้าที่ ถือว่าเป็นกระบอกเสียงของประชาชนที่ส่งต่อไปยังส่วนกลางหรือสภาผู้แทนราษฎร

2) ในปัจจุบันนี้ไม่มีการกีดกันหรือเกิดความไม่เสมอภาคในสภาผู้แทนราษฎรแล้ว เนื่องจากในปัจจุบันนี้สังคมถือว่าได้เปิดกว้างยอมรับต่อทุกเพศทุกวัยทุกเพศสภาพของประชาชนทุกคนมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเป็นสตรีเพศหรือเป็นบุรุษเพศนั้นย่อมให้ความเคารพต่อสิทธิของสิทธิมนุษยชนด้วยกันเนื่องจากได้มองเห็นถึงศักยภาพของเพศที่แสดงออกมา ต้องยอมรับว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีนั้นเก่งในด้านของข้อมูลความละเอียดอ่อนด้านเอกสารที่จะนำมาอภิปรายทำให้เกิดเป็นที่ยอมรับมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังได้เปิดกว้างให้กลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าต่างๆ ได้ใช้สิทธิความเสมอภาคโดยการแต่งชุดประจำเผ่าหรือชุดวัฒนธรรมตามภูมิภาคของสมาชิกเข้ามาร่วมประชุมในสภา ผู้แทนราษฎรได้อีกด้วย จึงไม่ถือว่าเป็นการกีดกันหรือเกิดความไม่เสมอภาคในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“อำนาจหน้าที่และบทบาทนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกท่าน ย่อมมีความเข้าใจถึงอำนาจ หน้าที่ และบทบาทของตนเอง เพื่อเข้ามาทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ ตามกฎหมายบัญญัติไว้แล้ว แต่ในบางส่วนนั้น อาจไม่ครอบคลุมต่อการทำหน้าที่ในพื้นที่นั้นๆ นอกจากนี้ไม่ว่าเพศไหนทุกๆ เพศได้มีการยอมรับและเปิดรับอย่างกว้าง”

(นายสี นามสมมติ, สัมภาษณ์ 17 มิถุนายน 2565.)

“หน้าที่โดยหลักของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ไม่ว่าจะผ่านรัฐบาลหรือฝ่ายค้านนั้นย่อม มีหน้าที่หลังคือเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ออกกฎหมายเพื่อทำให้ประชาชนที่เลือกตนเข้ามาให้เห็นถึงความจริงที่ประชาชนชนได้คาดหวังไว้ ตลอดถึงหน้าที่รองที่ไม่ได้ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายคือการลงพื้นที่เพื่อเข้ามารับฟังเสียงของประชาชน ช่วยเหลืองานสาธารณะประโยชน์ ด้านการกีดกันกฎหมายได้ออกข้อบัญญัติไว้ ทำให้ทุกๆ เพศ ย่อมมีสิทธิ เสรีภาพเท่าเทียมกัน ปราศจากการกีดกัน”

(นายตี นามสมมติ, สัมภาษณ์ 6 สิงหาคม 2565.)

“หน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีบทบาทตามกฎหมายได้บัญญัติ ต้องทำตาม โดยไม่ขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เพื่อนำอำนาจมาใช้เพื่อประชาชน การกีดกันในสังคมในสถานนั้น ปัญหาในส่วนนี้ไม่เกิดการพบเห็น เพราะทุกคนยอมรับในด้านเพศ ที่แสดงศักยภาพอย่างสมบูรณ์”

(นายเอฟ นามสมมติ, สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม 2565.)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 3 เห็นว่า อำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การทำหน้าที่และอำนาจที่บทบาทนั้นย่อมเหมาะสม เนื่องจากได้ทำตามข้อกำหนด คุณสมบัติต่อบุคคลที่จะลงสมัครตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้อย่างสมบูรณ์จึงจะมีสิทธิ์เข้ามาสมัครรับเลือกตั้ง ส่วนการทำหน้าที่ที่การได้รับมอบหมายจากรัฐบาลนั้นในระดับรัฐมนตรีนั้นผู้บริหารในระดับรัฐมนตรีอาจไม่ได้สำเร็จการศึกษาตรงตามกระทรวงที่ตนได้รับการแต่งตั้งในดำรงตำแหน่ง แต่จะมีที่ปรึกษาหรือกลุ่มคณะที่เข้ามา ทำงานบริหารร่วมการทำงานจนทำให้เกิดความเหมาะสมตามจุดประสงค์และเป้าหมายของกระทรวง ที่ตนสังกัดและหน่วยงานนั้นๆ ได้กำหนดเอาไว้ให้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี

ในปัจจุบันนี้เป็นยุคที่ค่อนข้างจะเปิดกว้างต่อกลุ่มเพศสตรี (เย็นจิตร ถิ่นขาม, 2553) หรือกลุ่มเพศทางเลือกกล่าวคือ การทำหน้าที่ในสภา จึงไม่เกิดการกีดกันหรือการเลือกปฏิบัติต่อเพศ หรือ การไม่เคารพในกลุ่มเพศต่างๆ ต่อบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเพศต่างๆ แต่ ก็ยังมีการพูดถึงการแต่งตัวของกลุ่มเพศสภาพเพื่อให้เกียรติเคารพต่อสถานที่อันทรงเกียรติ แต่ไม่ได้มีการห้ามถึงการแต่งกายไม่ตรงต่อเพศสภาพที่ไม่ตรงต่อเพศแต่ได้อนุญาตให้แต่งกายตามเพศสภาพได้ แต่ให้คงไว้ซึ่งเกียรติของสถานที่อย่างเหมาะสม ซึ่งมีตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“อำนาจหน้าที่ของกลุ่มบุคคลเหล่านี้ (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) มีข้อกำหนดกฎหมายที่ถูกนำไปบังคับต่อกับกลุ่มบุคคลเพื่อความคุ้มครองอำนาจของสมาชิกสภาทุกท่าน ไม่เอื้อผลต่อกันใดกลุ่มหนึ่ง แต่มีกรอบให้ทำตาม ด้านการต่อต้านตลอดกีดกันในสภา สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ถูกมองว่า ล่าสมัยที่จะนำเอาเพศมาเป็นตัววิเคราะห์ความสามารถ”

(นางแอน นามสมมติ, สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม 2565.)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 4 เห็นว่าอำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในด้านอำนาจและหน้าที่นั้นได้เกิดความเหมาะสมตามรัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้แล้วเนื่องจาก รัฐธรรมนูญนั้นได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้อย่างครบถ้วนแล้ว เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคือผู้มีอำนาจในฝ่ายนิติบัญญัติคือออกกฎหมาย พิจารณากฎหมายเพื่อเอื้อต่อประชาชนไม่ใช่เอื้อต่อกับกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้มีอำนาจซึ่งกำหนดไว้ดังกล่าวมีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง

ฉะนั้นบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญนั้นอาจจะยังไม่ถึงขั้นที่สมบูรณ์แบบยังต้องมีการแก้ไขบางส่วนเพื่อเปิดโอกาสให้แก่กลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสตรีมากขึ้นเพื่อให้กลุ่มที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีนั้นได้แสดงออกถึงศักยภาพในสภาในฐานะตัวแทนของประชาชนในเขตนั้นๆ และแสดงถึงศักยภาพความเป็นผู้นำของทางชุมชนหรือเป็นปากเสียงของประชาชน เช่น การดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือผู้ช่วยรัฐมนตรีเหล่านี้เป็นการบ่งบอกว่าประชาชนได้เห็นถึงศักยภาพของผู้หญิงด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้การมองโดยภาพรวมนั้นการคาดหวังของประชาชนนั้นต้องมองตามพื้นที่และแต่ละเขตในแต่ละจังหวัดขอนแก่นนั้น ซึ่งประชาชนไม่ได้คาดหวังในสิ่งต่างๆ แต่บางพื้นที่ก็ต้องรองรับประมาณ ที่ไม่เพียงพอ ทำให้สิ่งที่ประชาชนคาดหวังยังไม่ได้ประสบความสำเร็จดังที่เขาต้องการเท่าที่ควรหรือการทำตามคำเรียกร้องของประชาชนยังเกิดความล่าช้าอยู่ แม้จะได้มีการประสานงานกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยตรงแล้วก็ตามจึงกล่าวได้ว่าอำนาจหน้าที่ที่ได้ตามความคาดหวังของประชาชนนั้นยังถือว่าเกิดความบกพร่องในบางส่วนอาจจะเนื่องจากงบประมาณในส่วนกลาง ยังไม่เพียงพอหรืออาจจะยังมีพื้นที่บางพื้นที่ที่อาจจะต้องการงบประมาณส่วนนั้นมากกว่าในพื้นที่นั้นๆ

ฉะนั้น จากบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นไม่เป็นไปตามความคาดหวังของประชาชนและยังถูกมองว่ายังไม่ได้เกิดผลสมบูรณ์มากเพียงพอต่อความคาดหวังของกลุ่มประชาชน นอกจากนี้ยังมีการขัดแย้งเกี่ยวกับผลประโยชน์บางส่วนทำให้งบประมาณที่จะนำมาบริหารในเขตพื้นที่นั้นๆ ต่างล่าช้าและไม่ได้เป็นไปตามความคาดหวังของประชาชนจึงอาจจะเห็นได้ว่าความคาดหวังในบางส่วนประชาชนถูกตั้งไว้ว่าสูงมากแต่กลับยังไม่สัมฤทธิ์ผลเนื่องจากเกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ของกลุ่มพรรคทางการเมือง

จากมุมมองที่ปรากฏทำให้เห็นได้ถึงการเปิดกว้างต่อสังคมในเพศต่างๆ จึงทำให้เกิดการมองว่าทุกๆ คนทุกๆ เพศทุกๆ วันนั้นย่อมมีสิทธิ์เท่าเทียมกันอย่างแท้จริง แม้กระทั่งในสภานั้นทุกวันนี้ก็ไม่ได้เกิดความไม่เท่าเทียมกันจากการทำงานที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสตรีทำให้ปัจจุบันนี้สตรีก็เข้ามาทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ไม่เกิดความกดดัน การกีดกันหรือกีดกันความไม่เสมอภาคแต่อย่างไรในสภาผู้แทนราษฎร

ฉะนั้น จากมุมมองที่ได้เห็นจากในสภาอาจมองดูได้ว่าผู้หญิงยังถูกกดดันภายใต้อำนาจของผู้ชายจึงเกิดความไม่เสมอภาคทางเพศในสภาบ้างและยังมีการมองถึงอำนาจของผู้ชายที่คอยปกครองผู้หญิงเป็นส่วนใหญ่จึงทำให้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรียังถูกกดดันจากสรีระทางเพศหรือสภาวะผู้นำ (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545 : 45) ซึ่งในด้านความจริงผู้หญิงนั้นมีความสามารถไม่ได้ยิ่งหย่อนไปกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ชายและอาจจะมีภาวะผู้นำมากเพียงพอที่จะทำงานในสภาให้มีการขับเคลื่อนไปข้างหน้าตามนโยบายของพรรคหรือตามนโยบายของรัฐบาลนั้นๆ เนื่องจากผู้หญิงนั้นมีความอดทน ความละเอียดอ่อน ความรอบคอบต่อ ด้านการจดจำเอกสาร การ ดำเนินงาน

ไม่ให้งานต่างๆ เกิดความบกพร่องได้ง่าย นี่จึงเป็นการบ่งบอกได้ว่าผู้หญิง ก็สามารถเป็นผู้นำได้เช่นกัน ซึ่งมีตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“อำนาจและบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นมีการควบคุมไว้ตามกฎหมาย แต่ยังคงช่องว่างในเหตุบางส่วนที่ทำให้เกิดผลต่อประชาชน ทำให้อาจให้เกิดการไม่เข้าถึงประชาชนมากเพียงพอ ซึ่งการคาดหวังของประชาชนนั้นอาจจะมองถึงเพียงการลงพื้นที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น แต่ไม่เข้าถึงข้อกฎหมายที่ได้นำมาควบคุมอำนาจหน้าที่และบทบาทของเหล่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร”

(นาง ก นามสมมติ, สัมภาษณ์ 17 มิถุนายน 2565.)

“อำนาจที่เกิดจากกฎหมายกำหนดบัญญัติไว้มีการส่งผลต่อการทำงาน เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเหล่านั้นได้มีการจำกัดขอบเขตในด้านอำนาจของตนเอง และเพื่อคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ประชาชนควรเข้าถึงจากผู้ได้รับเลือกตั้ง เพื่อที่จะเข้าไปทำงานเป็นปากเสียงของประชาชน ซึ่งนี่ก็ยังเป็นความคาดหวังของประชาชนที่ต้องการสื่อเข้าไปถึงในสภา เพื่อให้เกิดการเข้าถึงประชาชนในด้านปัญหาต่างๆ”

(นาง ข นามสมมติ, สัมภาษณ์ 17 มิถุนายน 2565.)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 5 เห็นว่า อำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ประชาชนทั่วไปยังมองเห็นถึงการมอบหมายหน้าที่หรือแม้กระทั่งการทำงานของกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังไม่ตรงตามอำนาจหน้าที่และบทบาทตามกฎหมาย แต่ยังคงเป็นการอาศัยให้ประโยชน์ซึ่งกันและกัน ในช่วงเวลาที่กำลังเกิดผลประโยชน์ จึงสรุปเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1) รัฐบาลได้มีนโยบายและมอบหมายหน้าที่ให้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่เหมาะสมต่อคุณวุฒิมากเท่าใด เช่น รัฐบาลในปัจจุบันส่วนมากเป็นรัฐบาลที่มาจากฝ่ายทหารที่มาจากรัฐบาลชุดเดิม ดังนั้น หากเปรียบเทียบระหว่างการเมืองจากทหารกับการเมืองปกติจะเห็นได้ว่าเมื่อให้ฝ่ายทหารมาเป็นรัฐมนตรีแล้วทางฝ่ายทหารไม่ค่อยจะได้ศึกษาเฉพาะด้านเหมือนกับที่สำเร็จการศึกษาในด้านนั้นโดยตรง ซึ่งอาจจะทำให้ความเข้าใจในเรื่องที่ดำรงตำแหน่งไม่สอดคล้องกับด้านการศึกษาที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นได้รับตำแหน่ง

2) ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามอำนาจและหน้าที่ที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ นอกจากเรื่องการเป็นกระบอกเสียงเพื่อเป็นผู้นำสื่อข่าวสารของประชาชนไปนำเสนอในสภาเพื่อในประชาชนได้รับรู้ถึงการ เกิดการแก้ไขในสิ่งที่ทำให้ประชาชนต้อง และให้รัฐบาลได้เข้าถึงสิ่งที่ประชาชนต้องการโดยผ่านกระบอกเสียงของประชาชนนั้นคือเหล่า

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่ว่าจะ เป็นแบบแบ่งเขตหรือจะเป็นบัญชีรายชื่อ ตลอดรวมถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตอื่นๆ ที่ไม่ได้อยู่พื้นที่ของประชาชนนั้น เพื่อรับรู้ถึงสิ่งที่ประชาชนเดือนร้อน และนอกจากนี้การคาดหวังของประชาชนคือต้องการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เข้ามาสัมผัสในพื้นที่ของๆ ตนอย่างจริงจังเพื่อจะได้รู้สภาพในชุมชนนั้น และนำมาแก้ไขเพื่อประชาชนและชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด และเกิดความพอใจ ซึ่งยังเป็นเหตุผลที่ส่งผลลงมาในการลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งหน้าที่เหล่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะลงสมัครเพื่อรับเลือกตั้ง ซึ่งมีตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“อำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ประชาชนทั่วไปมองเห็นถึงการมอบหมายหน้าที่หรือแม้กระทั่งการทำงานของกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยังไม่ตรงตามอำนาจหน้าที่และบทบาทตามกฎหมาย แต่ยังเป็นการอาศัยให้ประโยชน์ซึ่งกันและกัน ในช่วงเวลาที่กำลังเกิดผลประโยชน์”

(นางสาวกร นามสมมติ, สัมภาษณ์ 27 พฤษภาคม 2565.)

“ประชาชนอย่างเราอาจมองเห็นถึงนโยบายและการมอบหมายหน้าที่ให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่เหมาะสมต่อคุณวุฒิมากเท่าใด เพราะเมื่อเกิดการสังเกตประชาชนจะรับรู้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในช่วงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ทำงานในช่วงระยะเวลา 4 ปี ทำให้เกิดผล ว่าเกิดความล้มเหลวเล็กน้อยเพียงใด ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติมากน้อยเพียงใด”

(นางสาวสุ นามสมมติ, สัมภาษณ์ 27 พฤษภาคม 2565.)

“ประชาชนมองเห็นอำนาจหน้าที่ ที่เกิดขึ้นตามกฎหมายที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้กระทำออกมา แต่การคาดหวังในการเข้าถึงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อพื้นที่ๆ ตนได้ดูแลเพื่อเอามาสัมผัสถึงสิ่งที่ประชาชนต้องการยังล้มเหลว ในบางพื้นที่ยังไม่ปรากฏให้เห็น”

(นายนิ นามสมมติ, สัมภาษณ์ 27 พฤษภาคม 2565.)

4. วิเคราะห์ปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดขอนแก่น

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 1 เห็นว่า สาเหตุปัญหาของความไม่เสมอภาคนั้นเกิดจากปัจจัยหลายๆ ด้าน ซึ่งนำมาเกี่ยวข้องถึงคติ ความคิด และ ความเชื่อของกลุ่มบุคคล ทำให้เกิดผลกระทบต่อทัศนคติของบุคคล นั้นจึงเป็นสาเหตุทำให้เกิดการเลื่อมล้ำระหว่างเพศชายและเพศหญิง ซึ่งในปัจจุบันนั้นความคิด ทัศนคติต่างๆ ในสมัยก่อนอาจถูกลบเลือนไปจนหมดสิ้น ทำให้ปัญหาความไม่เสมอภาคจึงหมดไปจากในยุคปัจจุบัน แต่อาจมีให้เห็นในบางครั้ง จึงสรุปถึงสาเหตุปัญหาของความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดขอนแก่นได้ 3 ประการดังนี้

1) ในปัจจุบันนี้ย่อมไม่มีคติความเชื่อแบบสมัยก่อนที่ว่าผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้าผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลังแล้วเนื่องจากในสังคมปัจจุบันนี้นั้นได้เปิดกว้างมากเพียงพอที่จะเป็นที่ยอมรับต่อสิ่งเหล่านี้แต่ในอดีตนั้นยังเกิดความเหลื่อมล้ำในทางทัศนคติต่อเพศหญิงอยู่ถึงขั้นมีการต่อว่าผู้หญิงนั้นควรอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน แต่ท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหญิงท่านหนึ่ง ได้กล่าวเปรียบเปรยไว้ว่า

“อย่าลืมนะเพศชายนั้นเป็นช้างเท้าหน้าก็จริงแต่ท่านควรสังเกตด้วยถ้าเท้าหลังของช้างไม่สะบัดไปข้างหน้าช้างนั้นย่อมก้าวไปไม่ได้”

(นางเอ นามสมมติ, สัมภาษณ์ 29 มิถุนายน 2565.)

2) ในสถานการณ์ปัจจุบันนี้ไม่ใช่แล้วทุกวันนี้ไม่ว่าเพศใดก็สามารถทำได้ เพศหญิงนั้นก็สามารทำได้เช่นกัน โดยการแสดงความเป็นเอกลักษณ์ แสดงสปิริตความเป็นผู้นำของตนเอง เพื่อให้เกิดการยอมรับจากประชาชนและเชื่อมั่นในตัวของคุณด้วยเช่นกัน นอกจากนี้แล้ว ในปัจจุบันนี้เราสามารถสังเกตได้ว่าผู้หญิงแม่สภาพสถาบันครอบครัวที่เป็นสถาบันที่เล็กที่สุดก็ตาม หากเมื่อได้ออกไปขับเคลื่อนการทำงานข้างนอกบ้านย่อมแสดงถึงสภาวะผู้นำแสดงถึงอัตลักษณ์ แต่หากกลับเข้ามาในสถาบันครอบครัวแล้วผู้หญิงก็จะแสดงถึงการดำรงตัวตนเราในฐานะของภรรยา คือทำหน้าที่ต่างๆ รับผิดชอบต่อเรื่องต่างๆ ในครัวเรือน โดยไม่บกพร่องต่อหน้าที่ของภรรยา สุดท้ายสิ่งเหล่านี้ผู้หญิงจะพิสูจน์ด้วยกาลเวลาเพื่อให้ประชาชนนั้นได้เห็นและยอมรับต่อการตัดสินใจของผู้หญิงสอดคล้องกับแนวคิดของลัทธิสตรีนิยม (feminism) หากความแตกต่างทางเพศเป็นปัจจัยของความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมมาตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของเผ่าพันธุ์มนุษย์ การดิ้นรนต่อสู้เพื่อแสวงหาความเสมอภาคก็คงจะไม่ใช่ความคิดของสตรีผู้ถูกกดขี่ในยุคหลังๆ เท่านั้น ผู้หญิงสมัยใหม่ที่มีการศึกษาได้

ประกาศความต้องการของตัวเองออกมาได้อย่างชัดเจนเป็นตัวอักษรจนกลายเป็นสัญลักษณ์ของ กระบวนการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิสตรี (Kaplan, 1998 อ้างถึงใน อุษา พัดเกตุ, 2550)

3) ในปัจจุบันไม่พบปัญหาการกีดกันหรือการเลือกปฏิบัติทางเพศแล้ว จึงไม่เห็นด้วยกับการกีดกันทางเพศไม่ว่าจะเป็นการกีดกันทางเพศของเพศหญิงหรือกลุ่ม LGBTQ+ แต่ก็ยังมีบางกลุ่มที่ยังกล่าวถึงความเชื่อคติโบราณว่าผู้หญิงนั้นต้องอยู่กับบ้าน ต้องเลี้ยงลูกโดยเราจะต้องแสดงถึงศักยภาพความพร้อมต่อการทำหน้าที่รับผิดชอบ ต่อสังคมต่อการทำงานให้เห็นไม่ให้เป็นไปตามคติความเชื่อซึ่งผู้หญิงเหล่านั้นต้องออกมาแสดงถึงอัตลักษณ์ของผู้หญิงของตนเองด้วย ด้านการแก้ไขปัญหานี้ผู้หญิงจะพบว่าปัญหาเพียงเล็กน้อย คือองค์กรเกี่ยวกับกลุ่มสิทธิสตรีเพศเยาวชนยังเป็นองค์กรที่ยังเล็กอยู่ซึ่งขาดองค์ประกอบหลายๆ เรื่องที่เข้ามาเกี่ยวข้องเช่น ปัจเจกบุคคลทัศนคติต่อสังคมกลุ่มผู้ชายเองย่อมมีส่วนร่วมด้วยเช่นกัน ดังนั้น สังคมรอบข้างถ้ามีส่วนร่วมและร่วมกันสร้างแรงจูงใจ โดยพวกองค์กรไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชนต้องออกมาช่วยกันปลูกจิตอาสาจิตสำนึกให้กลุ่มสตรีมากยิ่งขึ้น เพื่อให้กลุ่มสตรีเหล่านั้นกล้าออกมาก้าวข้ามคติความเชื่อโบราณว่าเพศหญิงไม่เหมาะสมกับการเมือง ซึ่งมีตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“ผู้หญิงแม่สภาพสถาบันครอบครัวที่เป็นสถาบันที่เล็กที่สุดก็ตาม หากเมื่อได้ออกไปขับเคลื่อนการทำงานข้างนอกบ้าน ย่อมแสดงถึงสภาวะผู้นำ แสดงถึงอัตลักษณ์ ตาหากกลับเข้ามาในสถาบันครอบครัวแล้วผู้หญิงก็จะแสดงถึงการดำรงตัวตนเราในฐานะของภรรยา คือทำหน้าที่ต่างๆ รับผิดชอบต่อเรื่องต่างๆ ในครัวเรือน โดยไม่บกพร่องต่อหน้าที่ของภรรยา และอย่าลืมนะเพศชายนั้นเป็นช่างเท้าหน้าก็จริงแต่ท่านควรสังเกตด้วยถ้าเท้าหลังของช่างไม่สะบัดไปข้างหน้าช่างนั้นย่อมก้าวไปไม่ได้”

(นางเอ นามสมมติ, สัมภาษณ์ 29 มิถุนายน 2565.)

“การกีดกันทางเพศไม่ว่าจะเป็นการกีดกันทางเพศของเพศหญิงหรือกลุ่ม LGBTQ+ นั้นตามคติความเชื่อในอดีต ทำให้ผู้หญิงเหล่านั้นต้องออกมาแสดงถึงอัตลักษณ์ของผู้หญิงของตนเองด้วย แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพไม่ว่าเพศไหนก็ตาม ย่อมมีสภาวะผู้นำ ทำให้มีความเมียมได้เช่นกัน”

(นางสาวบี นามสมมติ, สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม 2565.)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 2 เห็นว่า สาเหตุปัญหาของความไม่เสมอภาคเกิดจากแนวคิดคติความเชื่อโบราณ ที่ถูกปลูกฝังมา แต่ในสังคมปัจจุบันนั้นได้ถูกละลายไปตามกาลเวลา ที่กล่าวมาเช่นนั้น เพราะสังคมปัจจุบันไม่ได้ล้าหลังเหมือนสมัยก่อนมีการเปิดกว้างยอมรับถึงเพศต่างๆ ไม่ว่าจะเพศชาย เพศหญิง หรือ แม้กระทั่งเพศทางเลือก จึงสรุปผลได้ ดังนี้

1) ในปัจจุบันนี้ในเรื่องที่ว่าผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลังนั้นได้หมดไปจากสังคมไทยในยุคปัจจุบันนี้แล้วเนื่องจากในยุคปัจจุบันบทบาทส่วนใหญ่ผู้หญิงนั้นจะมีการเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ หรือด้านสื่อออนไลน์นั้น จะเห็นได้ว่ามีผู้หญิงเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากผู้หญิงนั้นจะมีความละเอียดอ่อนความอดทนมากกว่าผู้ชายทำให้เกิดผลสำเร็จในการทำงานในด้านต่างๆ จึงถือว่าคติความเชื่อโบราณส่วนนี้ไม่ได้มีการพบเห็นแล้วในปัจจุบันเป็นการเปิดกว้างต่อกลุ่มทุกเพศทุกวัยที่มีความสามารถในการแสดงออกและการเป็นผู้นำในด้านต่างๆ ได้รับอิทธิพลทางความคิดจากแนวคิดเสรีนิยมโดยแนวคิดหลักๆ คือ โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes) ที่เชื่อว่ามนุษย์มีความแตกต่างจากสัตว์อื่นตรงที่มนุษย์มีความสามารถในการมีเหตุผล สตรีนิยมสายเสรีนิยมจึงเชื่อในเรื่องสิทธิ ความเท่าเทียม ความยุติธรรม และโอกาสที่เท่ากัน ด้วยความเชื่อมั่นในความมีเหตุผลของมนุษย์นี้เอง ทำให้สตรีนิยมแนวเสรีนิยมพยายามเรียกร้องให้สตรีเปลี่ยนแปลงตัวเองเป็นมนุษย์ที่มีเหตุผลเช่นเดียวกับผู้ชาย และเรียกร้องให้โอกาสทางการศึกษาทางเศรษฐกิจ และสิทธิต่างๆ เท่าเทียมผู้ชาย แนวคิดต่างๆ ที่นำเสนอมาของสตรีนิยมสายนี้ เป็นแนวคิดของสตรีชนชั้นกลางและชนชั้นสูงเท่านั้น (Tong, 2014 อ้างถึงใน วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545 : 72) ดังนั้น ปัจจุบันนี้คำๆ นี้ไม่สามารถนำมาใช้ได้ แต่ถ้าเป็นในยุคสมัยก่อนอาจจะเกิดขึ้นได้ซึ่งในปัจจุบันนั้นเราย่อมเห็นว่าบางครั้งสตรียังออกมาทำงานภายนอก อาจจะมีมากกว่าผู้ชายด้วยซ้ำ และในบางพื้นที่ในสถาบันครอบครัวผู้หญิงยังเกิดสภาวะผู้นำครอบครัวมากด้วย คือเป็นผู้นำครอบครัวหาเลี้ยงปากเลี้ยงท้องสมาชิกในครอบครัวแทนผู้ชาย หรือในบางกลุ่มครอบครัวอาจจะเป็นคนแม่เลี้ยงเดี่ยว ซึ่งต้องทำหน้าที่ในการเป็นผู้นำครอบครัว ดังนั้น คำกล่าวที่ว่าผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้าผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลังนั้นจึงไม่ได้ปรากฏให้เห็นแล้วในปัจจุบันนี้เนื่องจากคำๆ นี้ไม่สามารถนำมาใช้ได้ ในสังคมไทยในปัจจุบัน

2) ในปัจจุบันนี้ส่วนเรื่องที่ว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้ชายนั้นย่อมไม่เป็นสิ่งสำคัญใดๆ เนื่องจากคนเราย่อมมองกันถึงบุคคลว่าบุคคลคนนั้นมีสภาวะความเป็นผู้นำที่สามารถนำไปประชาชนเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใดเกิดความเชื่อถือได้หรือไม่ที่จะเข้ามา ทำงานและช่วยเหลือในสิ่งที่ประชาชนต้องการได้หรือไม่ ดังนั้น จึงเกิดเป็นบทบาทที่มองว่าผู้ชายหรือผู้หญิงย่อมมีความเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกถึงสิทธิสตรีหรือสิทธิของผู้ชายเนื่องจากในสังคมปัจจุบันนี้สิทธิสิ่งต่างๆ เหล่านี้มีความเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย ดังนั้น ที่บอกว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้ชายในปัจจุบันนี้จึงเป็นไปได้เนื่องจากในทุกวันนี้ผู้หญิงก็เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองมาก

ยิ่งขึ้นไม่ว่าจะเป็นในส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือนายกรัฐมนตรี (สำนักงาน
กิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2547 : 2)

ดังนั้น สภาผู้แทนราษฎรจะไม่พบกับการกีดกันหรือการเลือกปฏิบัติทางเพศแล้ว แต่
มักจะพบกับการกีดกันในพื้นที่นั้นๆ โดยมักจะถูกกลุ่มผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นนั้นๆ หรือผู้มีอำนาจเก่า
ในพื้นที่ กีดกันไม่ให้ความร่วมมือโดยใช้ประชาชนเป็นเครื่องมือเพื่อแสดงถึงการกีดกันต่อการปฏิบัติ
หน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ลงมาทำหน้าที่ตามหน้าที่ของตนตามกฎหมาย การจะแก้ไข
ปัญหานี้จะแบ่งออกเป็น 2 ประการ

(1) แก้ไขที่ตัวบุคคลโดยการค้นหามุมมองของตนเองว่า ตนเองหาเจอหรือยังว่าสิ่งที่
ตนเองต้องการมาทำหน้าที่นั้นเนื่องจากอะไร เนื่องจากความหวงใยต่อประชาชนผู้หญิงต้องยอม
เสียสละเวลาเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมต่อสังคมซึ่งก็คือการต้องหาตัวตนของตนเองให้พบก่อนถึงจะเข้ามา
ทำหน้าที่

(2) บริบทของตน คือการปฏิบัติตามบริบทของตนเองให้เหมาะสมต่อการเข้ามา
เป็นปากเสียงแทนประชาชน เพื่อให้เกิดผลต่อความไว้วางใจของประชาชนที่ได้เลือกท่านเข้ามาทำ
หน้าที่ในสภา เพื่อแก้ไขในสิ่งต่างๆ ที่ประชาชนไม่สามารถพูดออกมาได้ และส่งเสียงไปไม่ถึงสภา
ผู้แทนราษฎร

3) ในสภานั้นไม่มีการกีดกันไม่ว่าจะเป็นเพศทางเลือกหรือสตรีเพศเนื่องจากทุกคนมี
สิทธิ์ เท่าเทียมกันตามกฎหมายตามรัฐธรรมนูญที่ได้กำหนดไว้ว่าไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย
ย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกัน จึงไม่ได้มีเหตุการณ์เกิดขึ้นหรือการเลือกปฏิบัติแต่อย่างใด ถ้าถามว่าจะ
แก้ปัญหาได้อย่างไร คืออาจจะมีกลุ่มบุคคล กลุ่มอนุรักษนิยม หัวโบราณ ที่ยังมีการปลุกฝังความ
เชื่อที่ว่าผู้หญิงย่อมอยู่กับบ้านมีหน้าที่เป็นภรรยา การแก้ไขคือต้องมีการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงเข้ามา
แสดงความคิดเห็นในสิ่งเหล่านี้ออกมาให้ผู้ชายได้เห็นถึงศักยภาพของตนไม่ใช่เพียงหลบอยู่
ภายใน ซึ่งมีตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“สภาผู้แทนราษฎรจะไม่พบกับการกีดกันหรือการเลือกปฏิบัติทางเพศแล้ว แต่
มักจะพบกับการกีดกันในพื้นที่นั้นๆ โดยมักจะถูกกลุ่มผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นนั้นๆ หรือผู้มีอำนาจเก่า
ในพื้นที่ กีดกันไม่ให้ความร่วมมือโดยใช้ประชาชนเป็นเครื่องมือเพื่อแสดงถึงการกีดกันต่อการปฏิบัติ
หน้าที่”

(นายซี นามสมมติ, สัมภาษณ์ 17 มิถุนายน 2565.)

“ยุคปัจจุบันบทบาทส่วนใหญ่ของผู้หญิงนั้นจะมีการเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ หรือด้านสื่อออนไลน์นั้น ทำให้ผู้หญิงเหล่านี้อาจเป็นกลุ่มมหาอำนาจที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนไม่ว่าจะเป็นด้านธุรกิจ ด้านสังคม ตลอดด้านการเมือง”

(นายดี นามสมมติ, สัมภาษณ์ 6 สิงหาคม 2565.)

“เพศทางเลือกหรือสตรีเพศทุกคนมีสิทธิ์ เท่าเทียมกันตามกฎหมายตามรัฐธรรมนูญที่ได้กำหนดไว้ว่าไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชายย่อมมีสิทธิ์เท่าเทียมกัน จึงไม่ได้มีเหตุการณ์เกิดขึ้นหรือการเลือกปฏิบัติแต่อย่างใด ในสภาพอาจมองถึงเพียงเรื่องบางส่วน เช่น การแต่งกายควรให้แสดงถึงความเคารพต่อสถานที่นั้นๆ ทำให้สถานที่เกิดความน่าเชื่อถือเป็นสถานที่ที่ประชาชนสามารถไว้วางใจเพื่อเข้ามาบริหารประเทศแทนประชาชนทั้งหลาย”

(นายเอฟ นามสมมติ, สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม 2565.)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 3 เห็นว่า สาเหตุปัญหาของความไม่เสมอภาคนั้น เป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสภาผู้แทนราษฎร สิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นในสภาผู้แทนราษฎรนั้น จะต้องเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่สามารถนำไปพิจารณาในสภาผู้แทนราษฎรได้ ดังนั้น แนวความคิดของเพศชายและเพศหญิง ต่างมีความสำคัญต่อสภาแห่งนี้ ซึ่งก่อนที่จะนำไปเปรียบเทียบได้ จะต้องทราบถึงแนวความคิดและความเป็นมาของความไม่เสมอภาคระหว่างเพศหญิงและเพศชาย ว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 3 นี้ มีแนวความคิดอย่างไรบ้าง อันได้แก่

1) จากที่ในอดีตนั้นเรามักจะถูกปลูกฝังเสมอว่าเราต้องปฏิบัติตามคำสั่งเพศชายโดยให้อยู่แต่เหย้าเฝ้ากับเรือนไม่มีสิทธิ์ออกมาทำงานข้างนอกเนื่องจากในคติโบราณบอกว่าผู้หญิงต้องมีหน้าที่เป็นแม่ศรีเรือนดูแลบ้านเลี้ยงลูก คอยดูแลพื้นที่ต่างๆ ในบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของอริสโตเติลที่กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า โดยธรรมชาติผู้ชายอยู่นอกกว่า และอยู่ในฐานะผู้ปกครอง ส่วนผู้หญิงนั้นด้อยกว่าอยู่ในฐานะผู้ถูกปกครอง (สุคนธ์ทิพย์ พิทักษ์พัฒนสกุล, 2552 : 56) แต่ในสังคมปัจจุบันนั้น คติความเชื่อโบราณดังกล่าวกลับไม่ได้มีการพบเห็นแล้วแต่ก็ยังมีบางส่วนที่ปรากฏออกมาให้เห็นบ้างดังกล่าว แต่อาจจะกล่าวได้ว่าในยุคปัจจุบันนั้นไม่อาจจะเป็นสาเหตุหรืออุปสรรคต่อการเข้ามามีบทบาททางการเมืองของสตรีเราทั้งสิ้น

2) เมื่อก้าวถึงความไม่เสมอภาคทางเพศในด้านต่างๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้นเราอาจจะกล่าวได้ว่าในด้านบุคคลกล่าวคือถึงสรีระร่างกายในด้านนี้จากมุมมองที่ได้เห็นจากอดีตจนถึงปัจจุบันนั้นเหมือนจะเป็นความนิยมที่ปลูกฝังผู้หญิงนั้นต้องด้อยกว่าผู้ชายอีกทั้งถูกมองว่าสรีระร่างกายของเพศหญิงนั้นไม่สามารถที่จะทำงานหนักได้ ไม่สามารถที่จะเป็นผู้นำครอบครัวได้จึงเกิดการเปรียบเทียบกับเพศชายเนื่องจากสิ่งเหล่านี้ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่ในอดีตแต่มาในมุมมองในปัจจุบัน

นั้นด้านสรีระร่างกายถูกมองข้ามไปโดยสิ้นเชิงเนื่องจากผู้หญิงได้แสดงออกถึงศักยภาพให้สังคมได้ประจักษ์เห็นว่าบรรดาผู้หญิงเหล่านี้สามารถที่จะต่อสู้ในพื้นที่สาธารณะได้เช่นกัน สามารถทำงานในองค์กรหรือบริษัทให้มีการดำเนินการก้าวหน้าได้อย่างผู้ชายเช่นกันโดยไม่มีการถูกกีดกันถึงในด้านศักยภาพไม่ว่าจะเป็นเพศหรือร่างกายทั้งสิ้น

3) จากมุมมองที่ปรากฏให้เห็นนั้นที่ได้กล่าวว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้ชายนั้นย่อมไม่เป็นจริงเนื่องจากในทุกวันนี้สังคมได้เปิดกว้างได้มีการยอมรับในตัวของผู้สตรีมากยิ่งขึ้นแต่อาจจะมีบางส่วนในมุมมองคือสตรีอาจจะยังไม่กล้าที่จะเผชิญหน้ากับความจริงกล้าก้าวข้ามในคติความเชื่อโบราณในสิ่งต่างๆ เนื่องจากได้เกิดจากการปลูกฝังคตินิยมมาซึ่งอาจจะเป็นไปได้ จึงเป็นเหตุที่ไม่ค่อยเห็นสตรีที่จะเข้ามาทำงานในด้านทางการเมืองมากพอสมควรเท่ากับเพศชาย ซึ่งนี่ถือว่าเป็นอีกประการหนึ่งที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งมีตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสภาผู้แทนราษฎร สิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นในสภาผู้แทนราษฎรนั้น จะต้องเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่สามารถนำไปพิจารณาในสภาผู้แทนราษฎรได้ ดังนั้น แนวความคิดของเพศชายและเพศหญิง ต่างมีความสำคัญต่อสภาแห่งนี้”

(นางแอน นามสมมติ, สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม 2565.)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 4 เห็นว่า สาเหตุปัญหาของความไม่เสมอภาคอาจเกิดจากปัจจัยหลายประการที่ส่งผลให้เพศหญิงและเพศชายถูกกำหนดมาให้แตกต่างกัน ไม่ว่าจะในสภาผู้แทนราษฎรหรือนอกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งจะมีความแตกต่างกันหรือไม่ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีความคิดเห็นอย่างไรนั้น สามารถเปรียบเทียบได้ ดังนี้

1) ในมุมมองที่เราเห็นนั้นสิ่งที่ว่าผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้าและผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลังนั้นในสังคมปัจจุบันนี้ถือว่าเป็นความล้าสมัยแล้ว เราต้องให้เกียรติซึ่งกันและกันไม่ว่าจะเป็นเพศใดไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงเพศชายหรือเพศทางเลือก ซึ่งในยุคปัจจุบันนี้สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดกว้างมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและมีวิวัฒนาการในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยาศาสตร์หรือจะเป็นสิ่งต่างๆ มากมาย จึงทำให้คติความเชื่อเหล่านี้ไม่ปรากฏเห็นในสังคมไทยแล้วเนื่องจากว่าไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชายสามารถเป็นช้างเท้าหน้าหรือเท้าหลังได้เช่นกันขึ้นอยู่กับความสามารถในสถานะผู้นำ ขึ้นอยู่กับการทำงานเกิดการแสดงศักยภาพของผู้หญิงซึ่งในทัศนคติที่กล่าวมานั้นไม่ได้ส่งผลต่อกลุ่มประชาชนที่จะมาลงสมัครเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศทางเลือกที่จะเข้ามามีบทบาททางการเมือง

2) ในอดีตจนถึงปัจจุบันนั้นมักจะเกิดความไม่เสมอภาคทางเพศในด้านต่างๆ ซึ่งอาจจะมาจากสรีระร่างกายของเพศไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชายมักจะถูกมองว่าเพศชายเป็นเพศที่มีพลังกำลัง แต่เพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอจึงถูกกีดกันจากทางการเมืองเป็นส่วนมาก ด้วยเหตุที่ว่าร่างกายไม่มีเหมาะสมกับความเป็นสถานะผู้นำเนื่องจากมีรูปร่างที่เล็กบาง อ่อนแอในคติความเชื่อตั้งแต่โบราณ อันนี้เป็นสาเหตุจากเรื่องในอดีต แต่มาถึงในยุคปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งสังคมได้มีการเปิดกว้างมากขึ้นถึงการเข้าถึงการทำงานโดยไม่มีการแบ่งในด้านสรีระของร่างกาย กำลังและแรงงานของเพศว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่อ่อนแอหรือรูปร่างเล็กบอบบางอีกต่อไปแล้ว แต่ก็มีบางส่วนที่ยังมีการดูถูก และกีดกันเพศหญิงอยู่บ้างในยุคปัจจุบันนี้ ตัวอย่างเช่น ในบางบริษัทนั้นผู้หญิงที่เพิ่งผ่านการคลอดลูกอาจถูกมองว่าไม่มีประสิทธิภาพมากเพียงพอที่จะทำงาน เนื่องจากการเลี้ยงดูบุตรหลังจากคลอดจึงไม่สามารถเข้ามาทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสมบูรณ์ นี่คือเหตุผลหนึ่งที่กล่าวถึงว่าความไม่เสมอภาคทางเพศของกลุ่มบุคคลทางสังคมก็ว่าได้

3) จากมุมมองที่เห็นนั้นจากคำกล่าวที่ว่า การเมืองเป็นเรื่องของผู้ชายนั้น ในยุคปัจจุบันนี้ไม่มีแล้ว เพราะสังคมได้เปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชายได้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองซึ่งตามรัฐธรรมนูญได้มีการกำหนดคุณสมบัติไว้แล้ว ขอเพียงบุคคลคนนั้นไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชายมีคุณสมบัติตรงตามกฎหมายย่อมมีสิทธิที่จะสามารถเข้ามาทำงานในทางการเมือง ซึ่งในยุคปัจจุบันนี้ได้มีการเปิดกว้างให้เพศหญิงหรือเพศชายเข้ามาดำรงธรรมตำแหน่งทางการเมืองไม่ว่าจะเป็นการเมืองในท้องถิ่นหรือดำรงตำแหน่งการเมืองในระดับประเทศซึ่งถือว่าเป็นโอกาสที่ทำให้เพศหญิงได้แสดงถึงศักยภาพความเป็นผู้นำการทำงานว่า ผู้หญิงก็สามารถเข้ามาทำงานในการเมืองได้เช่นเดียวกับผู้ชาย ซึ่งมีตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“ยุคปัจจุบันนี้สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดกว้างมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและมีวิวัฒนาการในด้านต่างๆ เพศหญิงหรือเพศชายสามารถเป็นช่างเท้าหน้าหรือเท้าหลังได้เช่นกันขึ้นอยู่กับความสามารถในสถานะผู้นำ ขึ้นอยู่กับการทำงานเกิดการแสดงศักยภาพ”

(นาง ก นามสมมติ, สัมภาษณ์ 17 มิถุนายน 2565.)

“เพศหญิงหรือเพศชายมักจะถูกมองว่าเพศชายเป็นเพศที่มีพลังกำลัง แต่เพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอจึงถูกกีดกันจากทางการเมืองเป็นส่วนมาก อันนี้เป็นสาเหตุจากเรื่องในอดีต แต่มาถึงในยุคปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่งสังคมได้มีการเปิดกว้างมากขึ้นยอมรับในเพศต่างๆ มากยิ่งขึ้น และนอกจากนี้สังคมได้เปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชายได้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองซึ่งตามรัฐธรรมนูญได้มีการกำหนดคุณสมบัติไว้แล้ว”

(นาง ข นามสมมติ, สัมภาษณ์ 17 มิถุนายน 2565.)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 5 เห็นว่า สาเหตุปัญหาของความไม่เสมอภาคเกิดขึ้นได้หลายประการ โดยแต่ละสิ่งจะต้องมีเหตุผล มีที่มาระหว่างเพศชายและเพศหญิง ว่าสาเหตุใดที่ต้องมีความแตกต่างกัน โดยแนวความคิดของบุคคลกลุ่มนี้จะสามารถแสดงให้เห็นว่า ความเสมอภาคมีความเป็นมาอย่างไร สาเหตุหลักคืออะไร ปัญหาที่มีมาน้อยเพียงใด เหตุใดจึงต้องเกิดความเหลื่อมล้ำกัน ซึ่งแยกความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละส่วนได้ ดังนี้

1) ความคิดที่ว่าผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้าผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลังดังกล่าวเป็นความคิดที่ล้าหลังเพราะปัจจุบันผู้หญิงและผู้ชายมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันทั้งในแง่ของสิทธิมนุษยชน สิทธิการทำงาน หรือสิทธิขั้นพื้นฐานที่พึงจะมี ฉะนั้นทัศนคติดังกล่าวยังเป็นทัศนคติที่ล้าหลังไม่เหมาะสมกับยุคสมัยในปัจจุบัน เพราะไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายทั้งสองเพศก็สามารถทำงานร่วมกัน หรือรวมกันทำงานได้และจะเป็นหัวหน้าหรือลูกน้องก็สามารถทำงานร่วมกันได้

2) ในความเสมอภาคในด้านต่างๆ ผู้หญิงนั้นจะมีความเก่งมากกว่าผู้ชายในบางเรื่องหรือผู้ชายเก่งมากกว่า ทั้งนี้จะต้องพิจารณาถึงความถนัดของตัวเอง ผู้หญิงที่เป็นสมัยใหม่นั้นถือเป็นคนที่เก่งในเรื่องเฉพาะด้านของตน เพราะความเก่งเฉพาะด้านก็จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานส่วนกลางของประเทศและจะทำให้ระบบบริหารมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลดีต่อประเทศชาติ

3) ปัจจุบันการเมืองต้องเป็นเรื่องทั้งผู้หญิงและผู้ชายไม่ใช่ใครคนใดคนหนึ่ง เช่นในการเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น ผู้หญิงก็สามารถขึ้นเป็นรัฐมนตรีเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ และอาจจะทำได้ดีกว่าผู้ชายด้วยเป็นได้เพราะมีความละเอียดอ่อน และมีความมั่นใจในการทำงาน หรือบริบทที่มากกว่าเกี่ยวกับการทำงานนั้น ซึ่งในการบริหาร ควบคุม กำกับดูแลนั้นเป็นความสามารถของตัวบุคคลเองที่เป็นสิ่งสำคัญ ไม่ว่าจะป็นทัศนคติ ระบบความคิดหรือการวางแผนในการทำงานต่างๆ จะทำให้การทำงานในการบริหารงานส่วนกลางและรวมถึงแผนงานระดับประเทศมีประสิทธิภาพซึ่งจะส่งผลดีต่อประเทศชาติ สำหรับในส่วนของการเมืองสามารถยกตัวอย่าง เช่นนางองศาซุสีเป็นผู้หญิงที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มีบริบทต่อการเมืองประเทศพม่า(เมียนมา) ทำให้เมียนมานั้นเกิดความตระหนักถึงประชาธิปไตยอย่างแท้จริง หรือไม่ว่าจะเป็นประเทศไทยเองก็เคยมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้หญิงคือนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ซึ่งเป็นอีกหนึ่งตัวอย่างในการบริหารงานประเทศที่ก่อให้เกิดการบริหารงานโดยเพศหญิง ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการบริหารประเทศของผู้หญิงหรือการทำงานของทีมที่มีผู้หญิงมาร่วมงานนั้นจะทำให้การทำงานมีความหลากหลายมีแนวคิดเพิ่มมากขึ้น เป็นแนวทางการช่วยให้การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นและบริหารงานประเทศได้อย่างดีเยี่ยม

4) ทัศนคติดังกล่าวกำลังเริ่มลดลง เนื่องจากการเป็นผู้นำไม่จำเป็นจะต้องเป็นเพศชายเสมอไป ด้วยเหตุที่เพศหญิงสามารถเป็นผู้นำได้ ซึ่งเรื่องบางเรื่องเช่น การตัดสินใจ การบริหาร สิ่งการ ประกอบกับความรู้ความสามารถ เพศหญิงสามารถทำได้ดีกว่าเพศชายบางคน เกิดจากมีความ

ละเอียดมากกว่า เช่น บางเรื่องเพศชายอาจจะมึนมองไม่รอบคอบหรืออาจจะพิจารณาแล้วไม่สามารถที่จะหาคำตอบหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ แต่เพศหญิงอาจมีความละเอียดอ่อน คิดรอบคอบ รอบด้านมากกว่า

คำว่า ช้างเท้าหน้า หรือช้างเท้าหลังนั้น เป็นคำที่มาจากสมัยก่อนหรืออดีตที่ยอมรับให้ผู้ชายเป็นผู้นำมากกว่า เนื่องจากสมัยก่อนมีการใช้กำลังในการปกครองมากกว่าที่จะใช้ความรู้ความสามารถ การเป็นผู้นำจะมีการแย่งชิงกันด้วยการใช้พลังกำลัง ซึ่งเพศชายจะมีมากกว่า จึงทำให้คนในสมัยนั้นยอมรับวิถีการใช้กำลังมากกว่าการใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์เฉพาะเรื่อง ดังนั้น ในปัจจุบัน คำดังกล่าวจะเริ่มลดลงแล้ว เพราะเพศหญิงสามารถก้าวเข้ามาเป็นผู้นำได้หลายประเทศมีผู้หญิงเข้ามาเป็นผู้นำเพิ่มมากขึ้นแล้ว และได้รับการยอมรับจากนานาชาติอารยประเทศ

5) ความเสมอภาคในด้านต่างๆ ได้แก่

(1) ด้านความรู้ความสามารถ ปัจจุบันเพศหญิงกับเพศชายมีเท่าเทียมกัน ซึ่งหากพิจารณาในบางกรณีแล้ว เพศหญิงจะมีมากกว่าเพศชายด้วยซ้ำไป เช่น สติปัญญา ความคิด มุมมอง เพศหญิงอาจมีมุมมองที่ละเอียดกว่า รอบคอบกว่า เนื่องจากเพศหญิงไม่ใช้กำลังในการตัดสินใจหรือตัดสินใจปัญหา

(2) ในสมัยปัจจุบัน การใช้กำลังเริ่มลดน้อยลง เนื่องจากยุคสมัยได้เปลี่ยนแปลงไป การตัดสินใจปัญหาด้วยการใช้กำลังมักจะไม่ได้มีการยอมรับ ด้วยเหตุที่โลกมีการพัฒนามากขึ้น มนุษย์มีความรู้ความสามารถ มีการศึกษา ทำให้เข้ามาแทนที่การใช้กำลัง และหากมีการใช้กำลังในบางเรื่องจะไม่ได้มีการยอมรับเท่าที่ควร ซึ่งเป็นแนวทางที่ไม่สอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ใช้เสียงส่วนมากเป็นหลัก

6) ตามคำตอบที่ผ่านมาในเรื่องความรู้ ความสามารถ การตัดสินใจ ในปัจจุบันนี้เพศหญิงมีไม่แตกต่างจากเพศชาย แม้ว่าที่ผ่านมาจะมีนายกรัฐมนตรีเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง เป็นเรื่องที่เกิดต่อเนื่องกันมาตั้งแต่อดีตที่เพศชายได้มีการปกครองประเทศมากกว่า มีการยอมรับด้วยการแย่งชิงด้วยการใช้กำลัง แต่ในปัจจุบันมีการตัดสินใจด้วยความรู้ ความสามารถ นโยบาย สติปัญญา ทำให้เพศหญิงเริ่มมีมากขึ้นแล้ว ดังนั้น การกำกับดูแลการปกครอง การเป็นผู้นำ การเป็นผู้แทนของประชาชนจึงไม่จำเป็นต้องเป็นเพศชายเสมอไป ซึ่งมีตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“ผู้หญิงและผู้ชายมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันทั้งในแง่ของสิทธิมนุษยชน สิทธิการทำงาน หรือสิทธิขั้นพื้นฐานที่พึงจะมี เพราะไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายทั้งสองเพศก็สามารถทำงานร่วมกัน หรือรวมกันทำงานได้และจะเป็นหัวหน้าหรือลูกน้องก็สามารถทำงานร่วมกันได้”

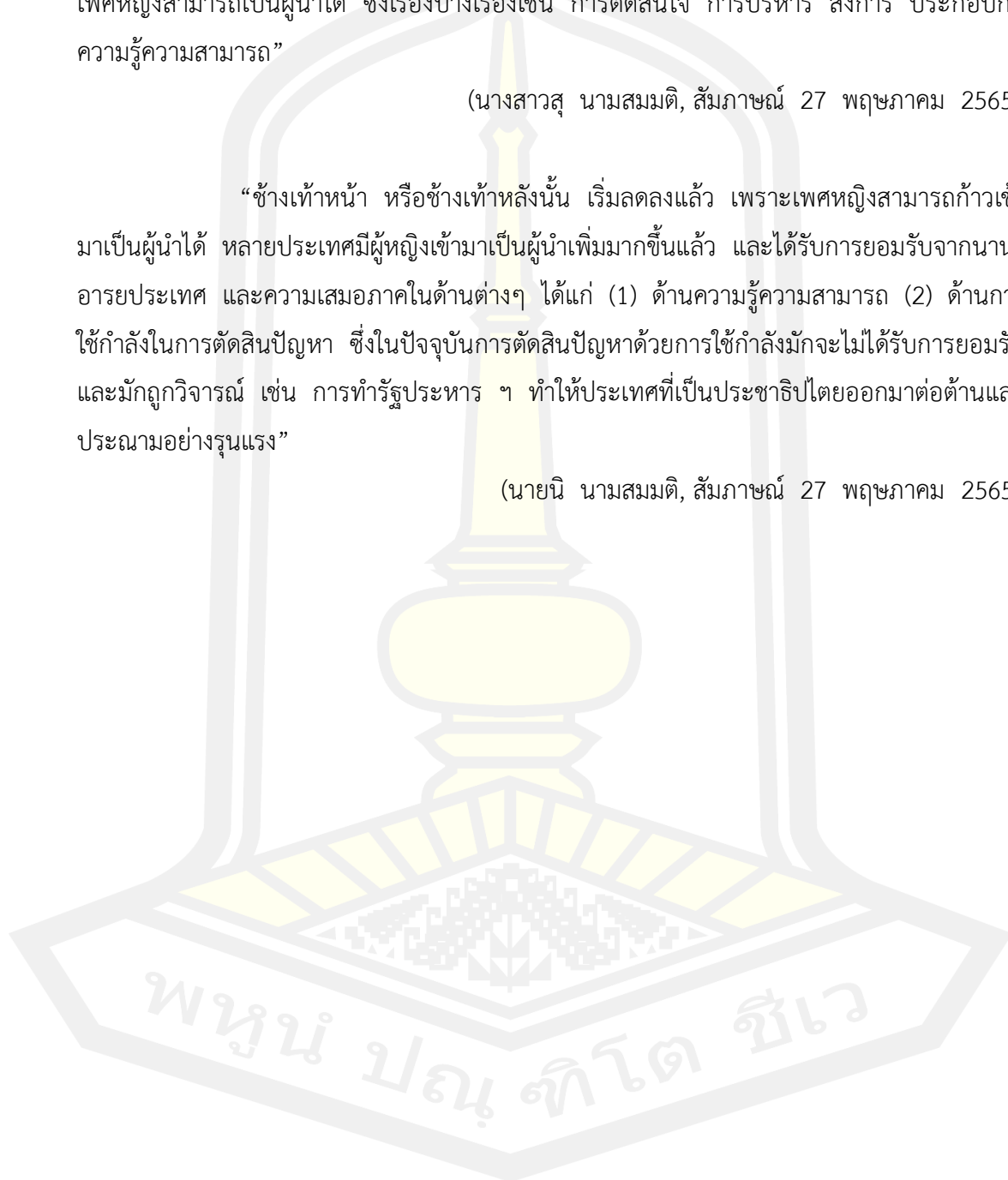
(นางสาวกร นามสมมติ, สัมภาษณ์ 27 พฤษภาคม 2565.)

“การเมืองเป็นเรื่องทั้งผู้หญิงและผู้ชายไม่ใช่ใครคนใดคนหนึ่ง เช่นในการเป็น นายกรัฐมนตรีนั้น ผู้หญิงก็สามารถขึ้นเป็นรัฐมนตรีเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เช่น นอกจากนี้ทัศนคติในอดีตกำลังเริ่มลดลง เนื่องจากการเป็นผู้ไม่จำเป็นจะต้องเป็นเพศชายเสมอไป ด้วยเหตุที่เพศหญิงสามารถเป็นผู้ทำได้ ซึ่งเรื่องบางเรื่องเช่น การตัดสินใจ การบริหาร สั่งการ ประกอบกับความรู้ความสามารถ”

(นางสาวสุ นามสมมติ, สัมภาษณ์ 27 พฤษภาคม 2565.)

“ข้างเท่าหน้า หรือข้างเท่าหลังนั้น เริ่มลดลงแล้ว เพราะเพศหญิงสามารถก้าวเข้ามาเป็นผู้ทำได้ หลายประเทศมีผู้หญิงเข้ามาเป็นผู้เพิ่มมากขึ้นแล้ว และได้รับการยอมรับจากนานาชาติ อารยประเทศ และความเสมอภาคในด้านต่างๆ ได้แก่ (1) ด้านความรู้ความสามารถ (2) ด้านการใช้กำลังในการตัดสินใจปัญหา ซึ่งในปัจจุบันการตัดสินใจปัญหาด้วยการใช้กำลังมักจะไม่ได้รับการยอมรับและมักถูกวิจารณ์ เช่น การทำรัฐประหาร ฯ ทำให้ประเทศที่เป็นประชาธิปไตยออกมาต่อต้านและประณามอย่างรุนแรง”

(นายนิ นามสมมติ, สัมภาษณ์ 27 พฤษภาคม 2565.)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง : กรณีศึกษาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น พุทธศักราช 2562 เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ที่ส่งผลต่อการได้รับเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อศึกษาอำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในจังหวัดขอนแก่น เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดขอนแก่น โดยสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลผู้ให้ข้อมูล จำนวน 11 ท่าน ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่นที่ได้รับการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพศชายในเขตจังหวัดขอนแก่น อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น สตรีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้รับการเลือก และประชาชนทั่วไป โดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1.1 สรุปผลการศึกษาปัจจัยของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ที่ส่งผลต่อการได้รับเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ผลการศึกษาปัจจัยของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ที่ส่งผลต่อการได้รับเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ ปัจจัยด้านอายุ การศึกษา สถานภาพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมนั้น ล้วนยังส่งผลกระทบต่อการศึกษาสู่บทบาททางการเมืองของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งทั้งเพศชายและเพศหญิง เพราะมีความเกี่ยวข้องในการพิจารณาสรรหาบุคคลที่จะเข้ามาทำหน้าที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะอายุหรือวุฒิ

การศึกษานั้น อาจถูกมองว่าสามารถนำมาพัฒนาให้เกิดผลที่จะก้าวเดินไปข้างหน้าได้ ไม่ถูกด้อยค่าจากสังคมจากเพศ ด้านนโยบายของพรรคการเมืองที่เหล่าสมาชิกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งนั้น อาจจะถูกมองว่าเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อส่วนสำคัญ เนื่องจากนโยบายเหล่านั้นได้แสดงถึงการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนเหล่านั้นและประชาชนยึดถือในพรรคการเมืองที่ได้เอื้อผลประโยชน์แก่ตน

1.2 สรุปผลการศึกษอำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในจังหวัดขอนแก่น

ผลการศึกษอำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในจังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ อำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอำนาจหน้าที่เหล่านั้นเป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ แต่เพียงบางส่วนที่ยังไม่ครอบคลุมให้ที่เอื้อต่อตัวประชาชนมากเพียงพอจึงทำให้การทำงานไม่ได้เต็มบทบาท รวมทั้งการกีดกันถึงความไม่เสมอภาคทางเพศในสภา ได้ถูกกลดลงจากกีดกันหรือการลดบทบาท นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมเพื่อให้สตรีได้ออกมาแสดงถึงสิทธิของตนมากขึ้น แต่หน้าที่ที่ประชาชนคาดหวัง ยังถูกมองว่ายังไม่สมบูรณ์เนื่องจากในบางพื้นที่นั้นไม่มีการเข้ามารับฟังความเห็นจากประชาชนหรือการตอบสนองต่อสิ่งประชาชนต้องการนั้นยังไม่เพียงพอ

1.3 สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดขอนแก่น

ผลการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ สาเหตุปัญหาความไม่เสมอภาค ไม่ว่าจะคตินิยมที่มีมาจากโบราณหรือความเชื่อต่างๆ นั้นไม่มีผลกระทบต่อ การเข้ามาสู่บทบาททางการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง จึงถูกมองข้ามและเป็นการเปิดกว้างก้าวข้ามคติความเชื่อโบราณต่างๆ ที่มีมาจากอดีต นอกจากนี้ประชาชนได้พบเห็นถึงการเปิดกว้างของโลกสังคมในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น ได้มีการยอมรับถึงความรู้ความสามารถของสตรีมากขึ้น เพราะได้ประจักษ์ให้เห็นถึงการทำงานของกลุ่มสตรี โดยมองข้ามสิ่งที่ล้าสมัยอย่างคติความเชื่อที่มีมาในอดีต แต่เปิดกว้างยอมรับถึงความสามารถของสตรีที่เท่าเทียมบุรุษได้ไม่แตกต่างกัน

2. อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง : กรณีศึกษาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น พุทธศักราช 2562 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

2.1 ปัจจัยของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี

ผลการศึกษาปัจจัยของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ที่ส่งผลต่อการได้รับเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2562 ในขอบเขตของจังหวัดขอนแก่น แยกได้เป็น

1) ด้านบุคคลและอายุ มีการพิจารณาจากผู้สมัครรับการเลือกตั้งจะต้องเป็นผู้ที่มีอายุรวมถึงโดยส่วนมากจะเป็นเพศชายที่เข้ามาเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งมากกว่าเพศหญิงในการเลือกตั้งต่อมาซึ่งในสังคมไทยได้เปิดโอกาสยอมรับอย่างกว้างขวางถึงสิทธิความเท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและเพศหญิงในด้านการเมือง ทำให้ด้านบุคคลหรืออายุ ไม่เกิดอุปสรรคต่อการทำงานด้านทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมาลีรัตน์ แก้วก่า (2544) ได้ศึกษาการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีไทย : ในทศวรรษ ของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ปี 2544 พบว่าอาชีพ (ก่อนการสมัครรับเลือกตั้ง) มีผลต่อการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีไทย ส่วนอายุ รายได้ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา พรรคการเมืองที่สังกัด และพื้นที่ลงสมัครรับเลือกตั้งไม่มีผลต่อการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีไทย และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพินดา เกติมาลี (2547) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ บ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า สตรีมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับน้อย ($X = 2.04$) ปัจจัยส่วน บุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขต อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ การร่วมประชุม การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ส่วน อายุ รายได้ เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่เข้าอยู่อาศัยในพื้นที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

2) ด้านสถานภาพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมนั้น เป็นปัจจัยที่มีติดมากับตัวบุคคลผู้สมัครรับเลือกตั้งในเบื้องต้นอยู่แล้ว กล่าวคือ ผู้ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งจะเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีจากครอบครัวที่ให้การสนับสนุนอยู่แล้ว เนื่องจากในบางเรื่องที่ต้องใช้ทรัพย์สินส่วนตัวเพื่อประกอบในการหาเสียงเลือกตั้ง และพรรคการเมืองหรือรัฐไม่สามารถให้การสนับสนุนได้

เพียงพอ ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องยอมที่จะนำทรัพย์สินส่วนตัวมาช่วยในการสนับสนุนในการดำเนินการหาเสียงในระหว่างการสมัครรับเลือกตั้ง ดังนั้น ถ้าเป็นบุคคลทั่วไปที่ไม่มีฐานะทางเศรษฐกิจเอื้ออำนวย จะมาลงสมัครรับเลือกตั้งนั้นค่อนข้างจะยากพอสมควร ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของมาลีรัตน์ แก้วก่า (2544) ได้ศึกษาการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีไทย : ในทศวรรษของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ปี 2544 พบว่า ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีไทย แต่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของวาลีรัตน์ แสงไชย (2542) ได้ศึกษาบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี พบว่า ปัจจัยด้านภูมิหลังที่มีผลเอื้อต่อการแสดงบทบาททางการเมือง คือ ปัจจัยด้านการศึกษา ปัจจัยด้านความมั่นคงของฐานะทางเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการมีประสบการณ์ทางการเมือง และปัจจัยด้านจำนวนสมัยในการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

3) ด้านการศึกษาแม้ในอดีตนั้นจะมีกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญอยู่แล้วว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี แต่ในกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันไม่ได้ถูกกำหนดถึงระดับการศึกษาเพียงเป็นข้อกำหนดขั้นต่ำเท่านั้น ดังนั้น ในด้านผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคนจะต้องมีคุณสมบัตินี้เป็นพื้นฐานอยู่แล้ว แต่หากผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดมีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีแล้ว จะทำให้มีความโดดเด่นขึ้นมาในระดับหนึ่งในเรื่องชื่อเสียงของตนเองด้วย เพื่อเป็นคะแนนเสียงช่วยประกอบการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกคนนั้นเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของตน นอกจากนี้การนิยมของตัวบุคคล จะมีการนิยมที่ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งอยู่บ้างแล้ว แต่ก็จะมีการพิจารณาถึงตัวบุคคลอื่นๆ ที่นอกจากตัวบุคคลที่ตนเองเลือกไว้ในใจ ซึ่งหมายถึงการเปิดใจที่จะรับฟังความคิดเห็น แนวคิดของผู้สมัครรับเลือกตั้งคนอื่น และพรรคการเมืองอื่นๆ รวมถึงภูมิหลัง ประวัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วย เช่น มีผู้สมัครที่เป็นบุคคลหน้าใหม่ที่ไม่ใช่ผู้สมัครเดิมๆ ที่สมัครทุกยุคทุกสมัยที่มีการเลือกตั้ง อาจจะเป็นวัยรุ่น (อายุเริ่มต้นของคุณสมบัติผู้สมัครรับเลือกตั้ง) มีระดับการศึกษามากกว่าปริญญาตรี มีความฉลาด มีแนวความคิดริเริ่มใหม่ๆ ที่นำมาเสนอต่อประชาชนในการที่จะเข้าไปพัฒนาประเทศในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสำหรับในส่วนของสถานะทางครอบครัว เศรษฐกิจและสังคมของผู้สมัครรับเลือกตั้งในปัจจุบันนั้นมีหลากหลาย มีเพศชาย เพศหญิงให้ความสนใจเข้ามาสมัครรับเลือกตั้งมากขึ้น โดยเฉพาะเพศหญิง ได้รับการยอมรับและได้รับการเลือกตั้งเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากประชาชนเห็นได้จากชื่อเสียงของเพศหญิงนั้นๆ ที่ทำหน้าที่ต่างๆ และประสบผลสำเร็จมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้ประชาชนในยุคปัจจุบันให้ความสนใจในความรู้ ความสามารถของบุคคลมากกว่าในอดีต ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของมาลีรัตน์ แก้วก่า (2544) ได้ศึกษาการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีไทย : ในทศวรรษ ของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ปี 2544 พบว่า อาชีพ (ก่อนการสมัครรับเลือกตั้ง) มีผลต่อการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีไทย ส่วนอายุ รายได้ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา พรรค

การเมืองที่สังกัด และพื้นที่ลงสมัครรับเลือกตั้งไม่มีผลต่อการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีไทย และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพินดา เกิดมาลี (2547) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า สตรีมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับน้อย ($X = 2.04$) ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ การร่วมประชุม การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ส่วน อายุ รายได้ เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่เข้าอยู่อาศัยในพื้นที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของวลีรัตน์ แสงไชย (2542) ได้ศึกษาบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี พบว่า ปัจจัยด้านภูมิหลังที่มีผลเอื้อต่อการแสดงบทบาททางการเมือง คือ ปัจจัยด้านการศึกษา ปัจจัยด้านความมั่นคงของฐานะทางเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการมีประสบการณ์ทางการเมือง และปัจจัยด้านจำนวนสมัยในการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

4) ด้านนโยบายพรรคการเมือง กลุ่มประชาชนจะให้ความสนใจนโยบายพรรคการเมืองเป็นอันดับรองลงมาจากตัวบุคคล เนื่องจากนโยบายที่ประชาชนต้องการในระดับพื้นฐานนั้น ในพรรคแต่ละพรรคจะมีอยู่แล้ว และไม่ค่อยมีความแตกต่างกันเท่าใด ซึ่งโดยส่วนมากนโยบายของพรรคการเมืองแต่ละพรรคจะเน้นที่คล้ายๆ กัน เช่น นโยบายด้านการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น ซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมืองแต่ละพรรค กล่าวคือ นโยบายของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดนั้นต้องยอมรับว่าส่งผลต่อการได้รับเลือกตั้งเป็นอย่างมาก เนื่องจากประชาชนมองว่าพรรคการเมืองเก่าๆ นั้นได้นำมาซึ่งความขัดแย้งทางการเมืองเป็นเสมือนวงกลมที่เกิดขึ้นและต้องหมุนมาบรรจบตลอด ไม่รู้จักจบสิ้น ทำให้ประชาชนเบื่อหน่ายต่อพรรคการเมืองเก่าๆ ที่มีนโยบายที่ทำไม่ได้ หรือทำไม่สำเร็จ ดังนั้น สำหรับพรรคการเมืองใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้น มีเหตุผลมากพอที่จะจูงใจต่อกลุ่มประชาชน จึงทำให้ประชาชนออกมาตอบรับนโยบายของพรรคการเมืองใหม่ๆ ด้วยเช่นกัน ทำให้สิ่งเหล่านี้นำไปสู่การเลือกตั้งและเป็นผลกระทบต่อการเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองของผู้ร่วมสมัครทุกๆ คน และยังทำให้เกิดนักการเมืองหน้าใหม่ที่โดดเด่นทางด้านนโยบายของพรรคการเมือง เนื่องจากในปัจจุบันวัยรุ่นให้ความสนใจด้านการเมืองมากกว่าอดีต ต้องการมีส่วนร่วมในการบริหาร การพัฒนาประเทศมากขึ้น

ตลอดถึงการพิจารณา ตัวบุคคลที่เป็นหัวหน้าพรรคการเมือง จะเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงโด่งดัง ซึ่งจะทำให้ผูกขาดในการเลือกตั้งตลอดมา เช่น ทางภาคใดภาคหนึ่งจะนิยมบุคคลที่เป็นคนท้องถิ่นของตนเองมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของบุคคลในท้องถิ่นและบุคคลทั่วไปเป็นหัวหน้าพรรค ส่งผลให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตนั่นๆ ได้รับคะแนนนิยมจากประชาชนมากยิ่งขึ้น (คะแนนจากการ

เลือกตั้งจะไม่แตกกระจายไปยังพรรคอื่นๆ) อาจมองได้ว่าขณะแบบขาดลอยก็ว่าได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของมาลีรัตน์ แก้วก่า (2544) ได้ศึกษาการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีไทย : ในพรรคชนะ ของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ปี 2544 พบว่า ปัจจัยภูมิหลังทางการเมือง ได้แก่ ประสบการณ์ทางการเมือง การมีบุคคลใกล้ชิดดำรงตำแหน่งเป็นนักการเมืองท้องถิ่น การมีบุคคลใกล้ชิดดำรงตำแหน่งเป็นสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา การมีบุคคลใกล้ชิดดำรงตำแหน่งเป็นข้าราชการการเมือง การมีบุคคลใกล้ชิดดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าหน่วยงานเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีไทย และปัจจัยภายนอก ได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว กระแสของพรรค การสนับสนุนจากพรรคการเมือง กลยุทธ์ในการรณรงค์ออกเสียงเลือกตั้ง และการสนับสนุนจากประชาชนไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีไทย แต่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของวลิรัตน์ แสงไชย (2542) ได้ศึกษาบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี พบว่า ปัจจัยในด้านพรรคการเมือง พบว่า การมีบทบาทภายในพรรคการเมืองที่ตนเองสังกัดหรือมีความสัมพันธ์ และความคุ้นเคยกับผู้ที่มีอำนาจภายในพรรคจะเอื้อประโยชน์ต่อการแสดงบทบาททางการเมือง

2.2 อำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในจังหวัดขอนแก่น

ผลการศึกษาอำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในจังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1) อำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเห็นว่าจะต้องมี คือ กฎหมายที่ครอบคลุมอย่างสมบูรณ์ ซึ่งได้เข้ามาควบคุมอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ยังคงเกิดช่องว่างในบางส่วนทำให้เกิดความไม่สมบูรณ์แบบครบถ้วนครอบคลุมทุกๆ ด้านสำหรับในส่วนของเพศชายกับเพศหญิงนั้น บทบาทหน้าที่ที่เราถูกมองประเมินตัวตนให้สังคมได้เห็นประจักษ์และจึงเกิดการยอมรับถึงความเท่าเทียมให้ด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสิทธิ เสรีภาพ ตลอดถึงด้านทางการเมือง จึงกล่าวได้ว่าในสังคมไทยเป็นที่ค่อนข้างจะเปิดกว้างต่อกลุ่มเพศสตรีหรือกลุ่มเพศทางเลือก โดยจะมองเห็นว่า ปัจจัยหลักในการเข้ามาทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นไม่ได้ขึ้นกับเพศ การแต่งกาย สาขาอาชีพต่างๆ แต่จะให้ความสำคัญกับการทำหน้าที่ของแต่ละคนที่ได้รับมอบหมายและเป็นตัวแทนของประชาชนที่เข้ามาทำหน้าที่ให้ดีที่สุด ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของวลิรัตน์ แสงไชย (2542) ได้ศึกษาบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี พบว่า ในส่วนของบทบาททางการเมืองภายในสภานั้น พบว่า บทบาทด้านนิติบัญญัติมีในระดับน้อย-ปานกลาง ส่วนบทบาททางการเมืองภายนอกสภา พบว่า มีในระดับมาก และบทบาททางการเมืองภายนอกสภานี้ส่งผลที่เอื้อประโยชน์ต่อการแสดงบทบาททางการเมืองภายในสภาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีด้วย

2) อำนาจหน้าที่ที่ประชาชนต้องการจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ความคาดหวัง) จากมุมมองโดยรวมนั้น การคาดหวังของประชาชนนั้นต้องมองตามพื้นที่และเขตในแต่ละจังหวัดนั้น ซึ่งประชาชนไม่ได้คาดหวังในสิ่งต่างๆ แต่บางพื้นที่ยังต้องรองประมาณที่ไม่เพียงพอ ทำให้สิ่งที่ประชาชนคาดหวังยังไม่ได้ประสบความสำเร็จดังที่เขาต้องการเท่าที่ควรหรือการทำตามคำเรียกร้องของประชาชนยังเกิดความล่าช้าอยู่ ดังนั้นบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนั้นอาจจะยังไม่ถึงขั้นสมบูรณ์เต็มที่ที่ยังต้องมีการแก้ไขบางส่วน เพื่อเปิดโอกาสให้แก่กลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นสตรีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น เพื่อแสดงถึงศักยภาพ ความรู้ ความสามารถ การแก้ไขปัญหา ความละเอียดอ่อน ในฐานะตัวแทนของประชาชนที่สุด ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของวสิรัตน์ แสงไชย (2542) ได้ศึกษาบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี พบว่า ในส่วนของบทบาททางการเมืองภายในสภานั้น พบว่า บทบาทด้านนิติบัญญัติมีในระดับน้อย-ปานกลาง ส่วนบทบาททางการเมืองภายนอกสภา พบว่า มีในระดับมาก และบทบาททางการเมืองภายนอกสภานี้ส่งผลที่เอื้อประโยชน์ต่อการแสดงบทบาททางการเมืองภายในสภาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีด้วย

2.3 วิเคราะห์ปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดขอนแก่น

ผลการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ สังคมไทยมีรัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจน และให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติได้สำหรับการกำหนดเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ที่ให้แก่แต่ละเพศ แต่ละบุคคลได้ปฏิบัติให้เท่าเทียมกัน ซึ่งหากมีการละเมิดต่อกันแล้ว สังคมจะถือเป็นเรื่องใหญ่ จะต้องมีการกล่าวอ้างถึงสิทธิมนุษยชนขึ้น ซึ่งเป็นกรณีที่ห้ามล่วงเกินต่อกัน ห้ามดูหมิ่นเหยียดหยามกัน เป็นต้น สำหรับมุมมองที่ว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้ชายนั้นย่อมปราศจากแนวความคิดเช่นนี้ไม่มีแล้ว เนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลง เปิดโอกาส มีการยอมรับให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย ได้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง โดยเมื่อคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีครบถ้วนตามที่กำหนดแล้ว บุคคลนั้นไม่ว่าจะเป็นเพศใดก็สามารถมาสมัครรับเลือกตั้งได้ จากเหตุผลและวิวัฒนาการทั้งหมดที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่า ไม่ว่าบุคคลในสาขาอาชีพใด อาศัยอยู่ที่ใด การกีดกันทางเพศ ระหว่างเพศชายกับเพศหญิงที่จะเข้ามาสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ปรากฏแล้ว เนื่องจากประชาชนพิจารณาจากความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของบุคคลมากกว่า จึงไม่จำเป็นว่าการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นในแต่ละครั้งจะต้องมีแต่เพศชายเท่านั้นที่จะสามารถบริหารประเทศได้ แต่เพศหญิงก็สามารถทำหน้าที่ได้เช่นกันที่สุด ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของยุพิน แสงศรีจันทร์ (2553) ได้ศึกษาการยอมรับบทบาทสตรีในทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในตำบลน้ำแวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

พบว่า นักการเมืองท้องถิ่นสตรีเป็นผู้มีบทบาทโดยตรงใน การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนใน ท้องถิ่นรู้จักประชาธิปไตย ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการยอมรับสูงสุด คือ ในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นจัดให้ นักการเมืองท้องถิ่นสตรีทำงานร่วมกับนักการเมืองชาย รองลงมา คือ นักการเมืองท้องถิ่นสตรีมี บทบาทในการรณรงค์และประชาสัมพันธ์เพื่อปลูก จิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับ ประชาชนในท้องถิ่น

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง : กรณีศึกษา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น พุทธศักราช 2562 นั้น ผู้วิจัยได้ วิเคราะห์แล้วเห็นว่า การเลือกตั้งตัวแทนของประชาชนเข้าไปบริหารประเทศ ซึ่งทำหน้าที่แทน ประชาชนจำนวนมากภายในประเทศ ในนามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น โดยเป้าหมายของ การสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ไม่ได้ขึ้นกับว่า เป็นผู้สมัครเพศชายหรือเพศ หญิง แต่ในการสมัครรับเลือกตั้งนั้น จะต้องมิจุดเด่นที่ทำให้ประชาชนให้ความสนใจที่จะเลือกเข้าไป ทำหน้าที่ ซึ่งจะประกอบด้วย ปัจจัยของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา อาชีพ สถานภาพทางครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ ล้วนเป็นส่วนประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญเช่นกัน แต่ สิ่งที่ขาดไม่ได้คือ นโยบายของพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นสังกัด โดยประชาชนจะมองว่า มีจุดเด่นอย่างไร แตกต่างจากพรรคการเมืองอื่นหรือไม่ และที่สำคัญคือสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง หรือไม่ ไม่ใช่ว่านโยบายสวยหรู ดีเด่น แต่ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ ประชาชนได้พิจารณาแล้วก็จะ ไม่เลือกเข้าไปเป็นตัวแทนของตนเอง ซึ่งในสังคมยุคนี้ประชาชนมีความแตกต่างได้มีการศึกษา สังคม เปิดกว้าง มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามานำเสนอให้ประชาชนได้ตัดสินใจในการที่จะเลือกใครคนใดคน หนึ่งเข้ามาทำหน้าที่ให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นกระบอกเสียงของตน นี้อาจเป็นด้วยเหตุที่ประชาชนมี ความรู้ มีการศึกษา มีประสบการณ์ มากขึ้น จึงทำให้ต้องนำข้อเหล่านี้มาพิจารณาคูณสมบัติของผู้ ที่จะไปเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ทำหน้าที่แทนตน จากการศึกษาและวิเคราะห์ดังกล่าว ผู้วิจัย จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรจะมีการเปิดโอกาสให้เพศหญิงและเพศทางเลือกเข้ามามีบทบาทในทางการเมือง เนื่องจากในการบริหารประเทศจะต้องใช้มุมมอง ความเห็นหลายด้านมาประกอบกัน โดยการนำความทันสมัยและ นำความรู้ด้านเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารประเทศได้ และยังเปิดโอกาสให้เห็นถึงมุมมองของฝ่ายของเพศตรงข้ามตลอดนำจุดเด่นของเพศหญิงที่มีความละเอียดอ่อน มาเข้าช่วยจัดการบริหารให้เกิดความสมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น

2) ในการคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาในพรรคการเมืองของแต่ละพรรคที่จะมาเป็นตัวแทนให้กับประชาชน ควรมีการคัดเลือกบุคคลที่ความรู้ ความสามารถ ไม่ใช่เลือกจากผู้มีอิทธิพลผูกขาดในแต่ละพื้นที่ ซึ่งในบางครั้งคนสมัยก่อนอาจจะมีมุมมองที่ยังไม่กว้างไกลเท่ากับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน ควรให้โอกาสแก่บุคคลในยุคสมัยใหม่เข้ามามีบทบาททางการเมืองเพิ่มมากขึ้น และไม่ควรมีการกีดกันทางเพศ

3) พรรคการเมืองควรจะนำหลักการเรื่องจัดคนให้ตรงกับงานในการมาบริหารประเทศ เช่น บุคคลใด ไม่ว่าจะเป็เพศใด หากมีความสามารถในด้านใดก็ควรจะให้ปฏิบัติหน้าที่ในด้านนั้น เช่น มีความรู้ทางการแพทย์ไม่เหมาะสมที่จะเป็นปฏิบัติหน้าที่ด้านการเกษตร เป็นต้น

4) ในการปฏิบัติงานในสภาผู้แทนราษฎรไม่ว่าจะเป็นด้านใด ควรมีทุกเพศทุกวัยที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปช่วยในการปฏิบัติ เพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจในการผูกขาดอำนาจทางด้านความคิดแต่เพียงฝ่ายเดียว

3.2 ข้อเสนอแนะเชิงการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา

1) ในการศึกษาครั้งต่อไปผู้ศึกษาอาจศึกษาเกี่ยวกับความเท่าเทียม สิทธิ ตลอดด้านเสรีภาพของประชาชนที่แสดงต่อทางการเมือง ของกลุ่มเพศต่างๆ อาทิ ภิษุสงฆ์ สามเณร ตลอดกลุ่มเพศทางเลือก LGBTQIA+

2) ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคทางเพศมากกว่าที่เพียงเพศชายและเพศหญิง ในพื้นที่ทางการเมืองนั้นๆ

3) ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคทางเพศพื้นที่อื่นๆ ที่ในพื้นที่อาจมีเพศเดียวเท่านั้นที่ได้ที่นั่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และนำมาเปรียบเทียบกับของแต่ละพื้นที่ที่มีเพศอื่นๆ มาเข้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

บรรณานุกรม

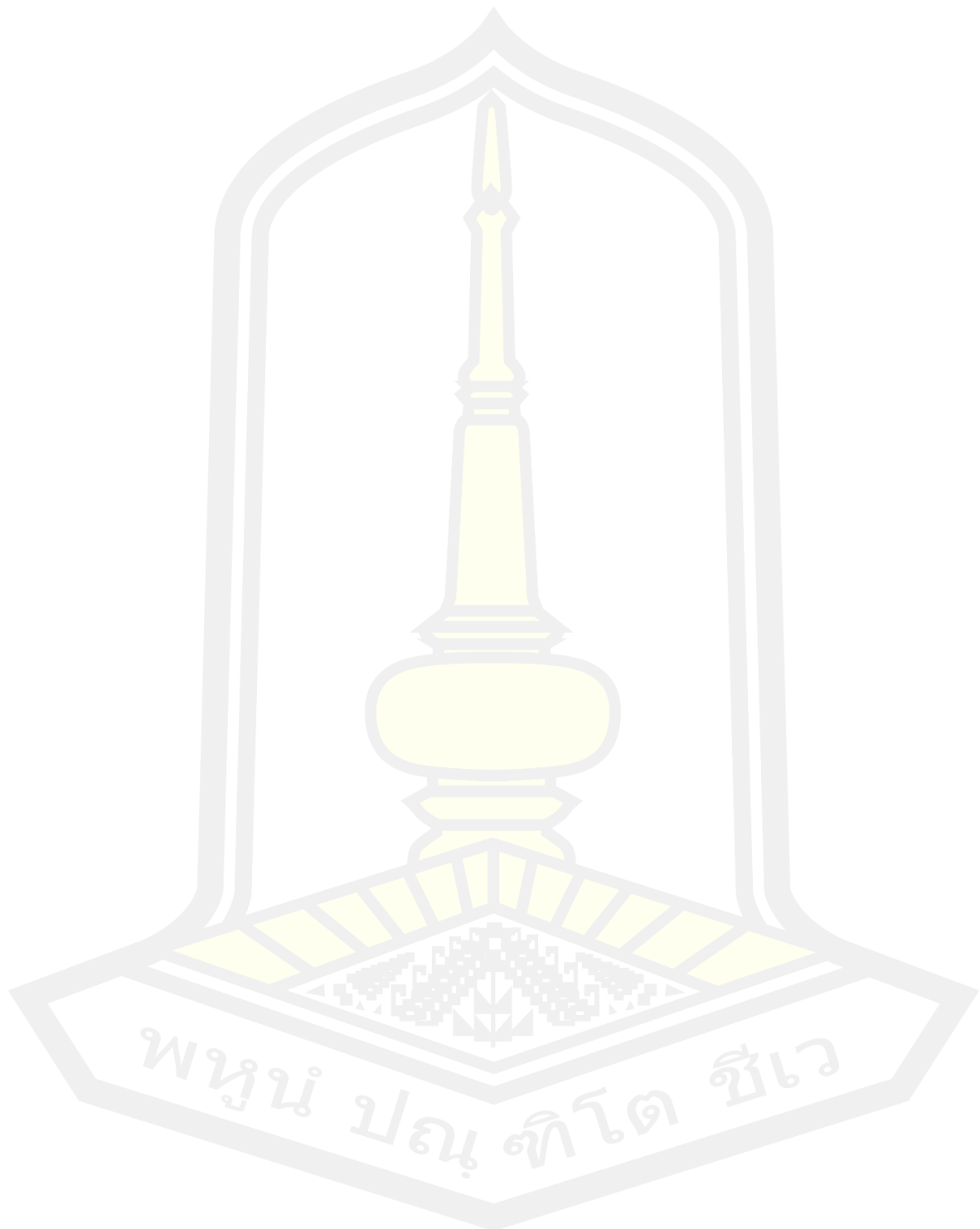
บรรณานุกรม

- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2550). *หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีได้ทุกรูปแบบและวิธีสารเลือกรับ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2550). *อัตลักษณ์ วัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลง*. สืบค้นจาก http://www.soc.cmu.ac.th/~wsc/data/Identity28_3_05.pdf, เข้าถึงเมื่อ 7 พฤษภาคม 2562.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2536). *ปัญหาการพัฒนาทางการเมืองไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2560). *กฎหมายรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- ฐิติกร สังข์แก้ว. (2556). *ความคิดเรื่อง “ความเป็นตัวตน” ในระบอบประชาธิปไตยไทย ภาพตัวตนและการแทนตนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ภาคนิพนธ์)*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2541). *มานุษยวิทยาประยุกต์ในการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ติน ปรัชญพฤทธิ์. (2538). *รัฐประศาสนศาสตร์เปรียบเทียบ: เครื่องมือในการพัฒนาประเทศ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- นอร์เบอร์โต บ็อบบีโอ. (2558). *เสรีนิยมกับประชาธิปไตย แปลโดย เกษียร เตชะพีระ*. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- นันทนา ธนาโนวรรณ. (2557). *ความรุนแรงต่อสตรีบทวิเคราะห์และสรุปจากหลักฐานทางการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท วี. พรินท์ (1991) จำกัด.
- ปรานี วงษ์เทศ. (2544). *เพศและวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ศิลปวัฒนธรรม จำกัด.
- พวงเพชร สุรัตน์กีกุล และเมอมาลย์ ราชภัณฑารักษ์. (2542). *มนุษย์กับสังคม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2552). *รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวการศึกษา (ค.ศ. 1887-1970)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัสสร ลิมานนท์. (2544). *เพศ สถานภาพสตรีกับการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาวดี ทองอุไทย. (2545). *ความเสมอภาคระหว่างเพศและการจ้างงานที่เป็นธรรมในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: องค์การแรงงานระหว่างประเทศและธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย.

- มาลีรัตน์ แก้วก่า. (2544). *การเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีไทย: ในทศวรรษของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ปี 2544 (วิทยานิพนธ์)*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เมทีนี พงษ์เวช. (2544). *แนวทางการสร้างกระแสความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา.
- ยุพิน แสงศรีจันทร์. (2553). *การยอมรับบทบาทสตรีในทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในตำบลน้ำแวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา (วิทยานิพนธ์)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- เย็นจิตร ถิ่นขาม. (2553). สตรีนิยม (Feminism). สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/357827>, เข้าถึงเมื่อ 7 พฤษภาคม 2562.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (2560, 6 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 134. ตอนที่ 40 ก.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม 2475. (2475, 10 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 59. หน้า 529.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด.
- วลีรัตน์ แสงไชย. (2542). *บทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี (วิทยานิพนธ์)*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วารุณี ภูริสินสิทธิ์. (2545). *สตรีนิยมขบวนการและแนวคิดทางสังคมแห่งศตวรรษที่ 20*. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ศุภชัย ศุภผล. (2558). *ปรัชญาการเมืองเบื้องต้น*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ, จำรัส ดั่งสุวรรณ และฐิติพงษ์ ธรรมานุสรณ์. (2522). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพมหานคร: ศิริการพิมพ์.
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. (2548). *หลักรัฐประศาสนศาสตร์ แนวคิดและทฤษฎี*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เวิลด์เทรด ประเทศไทย.
- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2547). *มิติหญิงชายกับการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2562). ข่าวสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562. สืบค้นจาก https://www.ect.go.th/ect_th/news_all.php?cid=10, เข้าถึงเมื่อ 7 พฤษภาคม 2562.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). *สถิติจำนวนและสัดส่วนประชากรจากการทะเบียนชายและหญิง จำแนกตามภาค พ.ศ. 2557-2561*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

- สุคนธ์ทิพย์ พิทักษ์พัฒนสกุล. (2552). จูดีท บัตเลอร์และเพศสภาพ. *นิตยสารวิภาษา*, 3(2).
- สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม. (2521). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: แพร์พิทยา.
- สุพินดา เกิดมาลี. (2547). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร (วิทยานิพนธ์)*. มหาลัทยวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สุภา สุกุลเงิน. (2545). *ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านหลังการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในทัศนะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร (วิทยานิพนธ์)*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2552). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2553). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพ จันทรแดง. (2552). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลเมืองหนองสำโรง อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี (วิทยานิพนธ์)*. มหาลัทยวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สุมาลี สันติพลวุฒิ และคณะ. (2545). *รายงานการวิจัยโครงการศึกษาแนวทางการคุ้มครองและพัฒนาแรงงานหญิงในสถานประกอบการสู่การแข่งชันทางการค้า (รายงานการวิจัย)*. กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน.
- อรรถสิทธิ์ พานแก้ว และวรศักดิ์ จันทรภักดี. (2560). *ร่ายรัฐธรรมนูญ: ที่มา หลักการ และความสำคัญ*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- อุษา พัดเกต. (2550). *สตรีนิยมที่ถูกรื้อสร้าง : การศึกษาการผนีกกำลังของผู้หญิงในกรงอำนาจผู้ชาย ในนวนิยาย เรื่อง The Kitchen God's Wife ของ Amy Tan (รายงานการวิจัย)*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- workpointtoday. (2562). เลือกตั้ง 62 ส.ส. หญิงไทยครอง 76 ที่นั่ง นับได้ร้อยละ 14 น้อยกว่าค่าเฉลี่ยโลก. สืบค้นจาก <https://workpointtoday.com/women-in-thai-parliament/>, เข้าถึงเมื่อ 7 มิถุนายน 2562.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

พหุณฺ์ ปณฺุ จิตฺโต ชีเว

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่องความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง: กรณีศึกษา
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น พุทธศักราช 2562

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง กรณีศึกษาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่นปีพุทธศักราช 2562 แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ศึกษาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง กรณีศึกษา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น พุทธศักราช 2562

ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงเพื่อจะได้นำข้อมูลของท่านไปวิเคราะห์เป็นภาพรวมนำเสนอเป็นแนวทางการศึกษาถึงความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองของสตรีมากยิ่งขึ้นการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ไม่มีผลกระทบต่อท่านและหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด ข้อมูลที่จะใช้ประโยชน์ต่อการวิจัยเท่านั้นขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมากนะ โอกาสนี้

พระมหาศุภชัย มณีวรรณ

นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 1

สำหรับข้าราชการการเมืองและอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น
วิทยานิพนธ์ เรื่องความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง : กรณีศึกษา
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น พุทธศักราช 2562

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1) สถานภาพ

- ( ) สมาชิกสภาผู้แทนสตรี
- ( ) สมาชิกสภาผู้แทนชาย
- ( ) อดีตสมาชิกสภาผู้แทนสตรี
- ( ) ผู้ลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- ( ) ประชาชนทั่วไป

2) วันที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ภูมิหลังผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี

1) คิดว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อการได้รับเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตนเอง เช่น อายุ การศึกษา การดำรงตำแหน่งทางการเมืองก่อนสมัครรับเลือกตั้ง สถานภาพครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

2) เหตุผลในการลงสมัครรับเลือกตั้ง ปัจจัยบทบาท ภายในพรรคการเมืองที่ตนเองสังกัด ตลอดถึงการเข้ามาบริหารซึ่งงานให้ดำเนินไปตามที่นโยบายของพรรคที่ตนสังกัดให้เป็นไปตามแนวทางที่เสนอให้ประชาชนรับรู้ ตลอดถึงกลยุทธ์รณรงค์หาเสียงการเลือกตั้ง นโยบายที่ได้นำเสนอต่อประชาชนในเขตพื้นที่ มีแรงจูงใจมากน้อยเพียงใดในการนำมาปฏิบัติให้เกิดผลตามนโยบายทางพรรค ได้นำมาเสนออ้างต่อประชาชน และการสนับสนุนของประชาชนเป็นอย่างไร

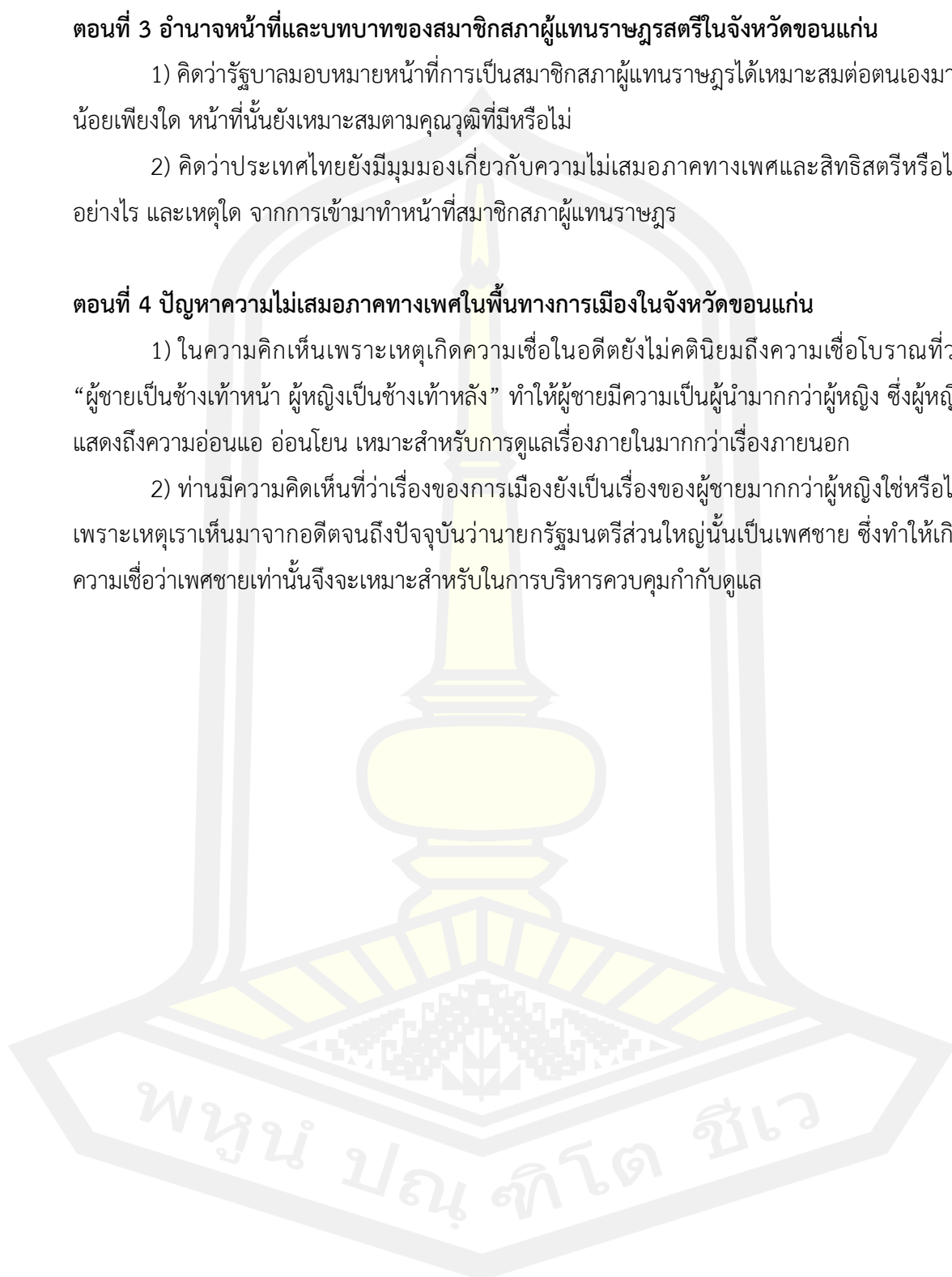
พูน ปณ ทิโต ชิว

ตอนที่ 3 อำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น

- 1) คิดว่ารัฐบาลมอบหมายหน้าที่การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เหมาะสมต่อตนเองมากน้อยเพียงใด หน้าที่นั้นยังเหมาะสมตามคุณวุฒิที่มีหรือไม่
- 2) คิดว่าประเทศไทยยังมีมุมมองเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคทางเพศและสิทธิสตรีหรือไม่อย่างไร และเหตุใด จากการเข้ามาทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ตอนที่ 4 ปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดขอนแก่น

- 1) ในความคิดเห็นเพราะเหตุเกิดความเชื่อในอดีตยังไม่คตินิยมถึงความเชื่อโบราณที่ว่า “ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง” ทำให้ผู้ชายมีความเป็นผู้นำมากกว่าผู้หญิง ซึ่งผู้หญิงแสดงถึงความอ่อนแอ อ่อนโยน เหมาะสำหรับการดูแลเรื่องภายในมากกว่าเรื่องภายนอก
- 2) ท่านมีความคิดเห็นที่ว่าเรื่องของการเมืองยังเป็นเรื่องของผู้ชายมากกว่าผู้หญิงใช่หรือไม่ เพราะเหตุที่เราเห็นมาจากอดีตจนถึงปัจจุบันว่านายกรัฐมนตรีนับว่าเป็นเพศชาย ซึ่งทำให้เกิดความเชื่อว่าเพศชายเท่านั้นจึงจะเหมาะสมสำหรับการบริหารควบคุมกำกับดูแล

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่องความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง : กรณีศึกษา

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น พุทธศักราช 2562

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง กรณีศึกษาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่นปีพุทธศักราช 2562 แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ศึกษาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง กรณีศึกษาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น พุทธศักราช 2562

ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงเพื่อจะได้นำข้อมูลของท่านไปวิเคราะห์เป็นภาพรวมนำเสนอเป็นแนวทางการศึกษาถึงความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองของสตรีมากยิ่งขึ้นการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ไม่มีผลกระทบต่อท่านและหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด ข้อมูลที่จะใช้ประโยชน์ต่อการวิจัยเท่านั้นขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมากนะโอกาสนี้

พระมหาศุภชัย มณีวรรณ

นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แบบสัมภาษณ์ ชุดที่ 2

สำหรับสตรีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง
และประชาชนทั่วไป

วิทยานิพนธ์ เรื่องความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง : กรณีศึกษา
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งในจังหวัดขอนแก่น พุทธศักราช 2562

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1) สถานภาพ

- ( ) สมาชิกสภาผู้แทนสตรี
- ( ) สมาชิกสภาผู้แทนชาย
- ( ) อดีตสมาชิกสภาผู้แทนสตรี
- ( ) ผู้ลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- ( ) ประชาชนทั่วไป

2) วันที่สัมภาษณ์.....

ตอนที่ 2 ภูมิหลังผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี

1) ท่านคิดว่าปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ เช่น อายุ การศึกษา การดำรงตำแหน่งทางการเมืองก่อนสมัครเลือกตั้ง ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น และส่งผลต่อการที่บุคคลเหล่านั้นได้รับการเลือกตั้งเพื่อเข้ามาดำรงตำแหน่งหรือไม่ เพราะเหตุใด

2) ท่านคิดว่ากลุ่มบุคคลเหล่านี้ที่ได้รับการเลือกสรรเข้ามาดำรงตำแหน่ง เป็นเพราะอิทธิพลของความน่าเชื่อถือของนโยบายทางพรรคการเมืองและบทบาทที่แสดงทางสังคมให้เห็นในปัจจุบันใช่หรือไม่ อย่างไร

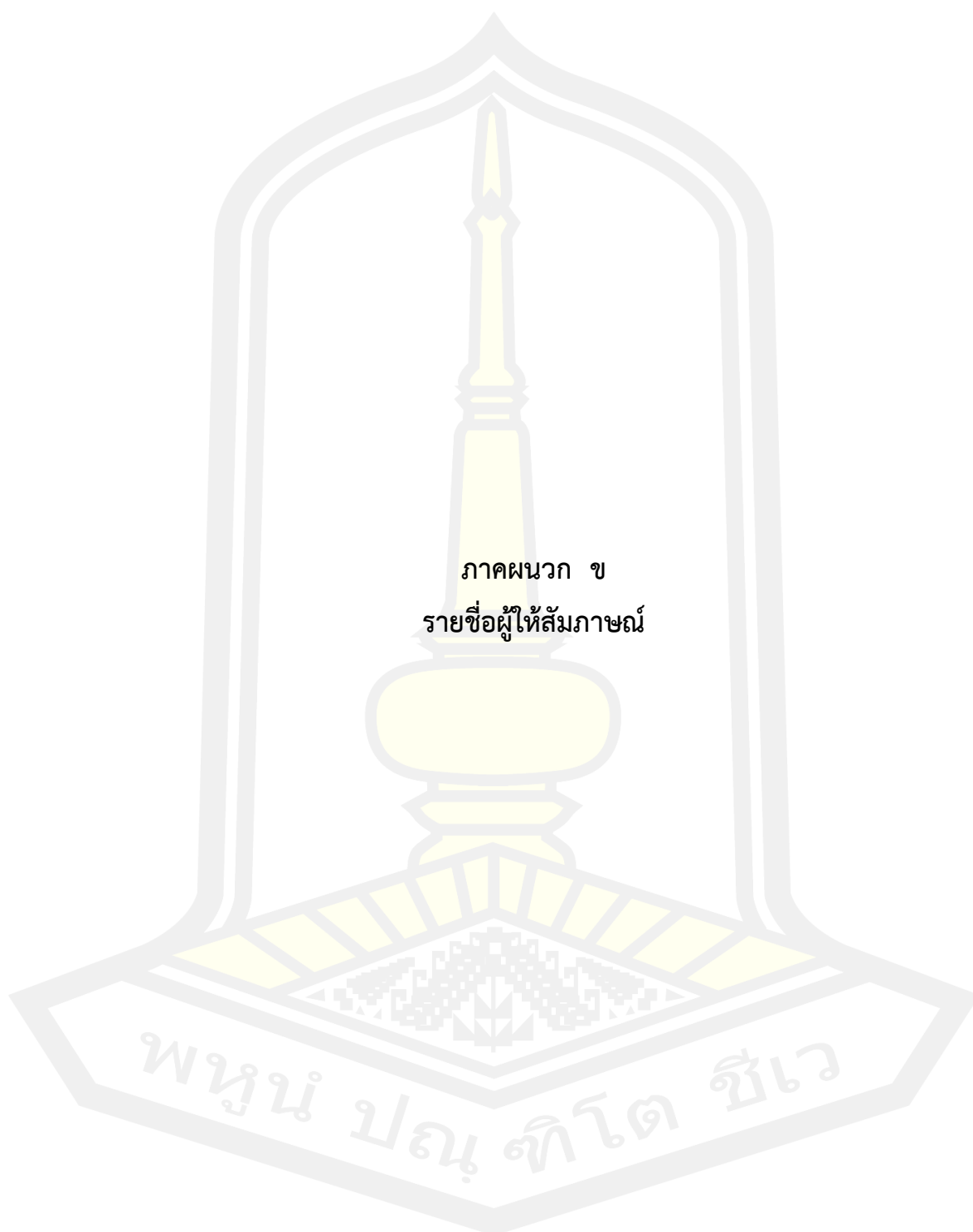
พูน ปณ ทิโต ชีเว

ตอนที่ 3 อำนาจหน้าที่และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น

- 1) ท่านคิดว่าบทบาทและอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ถูกกำหนดไว้ ตามรัฐธรรมนูญที่เหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 2) ท่านคิดว่าบทบาทและอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามที่ประชาชนคาดหวังมีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 3) ท่านคิดว่าคนไทยยังมีมุมมองเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคทางเพศและสิทธิสตรีหรือไม่ จากการได้เห็นการทำหน้าที่ของกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ที่เข้ามาทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนปากเสียงของประชาชน

ตอนที่ 4 ปัญหาความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมืองในจังหวัดขอนแก่น

- 1) ท่านมีความเห็นเกี่ยวกับคตินิยมโบราณที่ว่า “ผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้า ผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลัง” ยังเป็นอุปสรรคต่อการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีหรือไม่ อย่างไร
- 2) ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรถึงความไม่เสมอภาคทางเพศในด้านต่างๆ ที่ได้รับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- 3) ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับคำพูดที่ว่า “การเมืองยังเป็นเรื่องของผู้ชายมากกว่าผู้หญิง” หรือไม่ เพราะเหตุใด

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

พหุจน์ ปณฺ ฑิโต ชีเว

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

- นาง ก นามสมมติ. (2565). *สัมภาษณ์*. สตรีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง. เขตการเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น.
- นาง ข นามสมมติ. (2565). *สัมภาษณ์*. สตรีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้รับการเลือกตั้ง. เขตการเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น.
- นางสาวปี นามสมมติ. (2565). *สัมภาษณ์*. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น. เขตการเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น.
- นางสาวกร นามสมมติ. (2565). *สัมภาษณ์*. ประชาชนทั่วไป. เขตการเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น.
- นางสาวสุ นามสมมติ. (2565). *สัมภาษณ์*. ประชาชนทั่วไป. เขตการเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น.
- นางเอ นามสมมติ. (2565). *สัมภาษณ์*. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น. เขตการเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น.
- นางแอน นามสมมติ. (2565). *สัมภาษณ์*. อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในเขตจังหวัดขอนแก่น. เขตการเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น.
- นายซี นามสมมติ. (2565). *สัมภาษณ์*. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพศชายในเขตจังหวัดขอนแก่น. เขตการเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น.
- นายดี นามสมมติ. (2565). *สัมภาษณ์*. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพศชายในเขตจังหวัดขอนแก่น. เขตการเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น.
- นายนิ นามสมมติ. (2565). *สัมภาษณ์*. ประชาชนทั่วไป. เขตการเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น.
- นายเอฟ นามสมมติ. (2565). *สัมภาษณ์*. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพศชายในเขตจังหวัดขอนแก่น. เขตการเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น.

ที่ อว ๐๖๐๕.๑๙/๗๒

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม ๔๔๑๕๐

๑๔ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ขอสัมภาษณ์เพื่อใช้ประกอบการศึกษางานวิทยานิพนธ์

เรียน .....

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ จำนวน ชุด

ด้วย พระมหาศุภชัย มณีวรรณ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการเมืองการปกครอง (ร.ม.) รหัสนิสิต ๖๑๐๑๓๘๐๐๒๕ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ศึกษางานวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความไม่เสมอภาคทางเพศในพื้นที่ทางการเมือง : กรณีศึกษาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกในจังหวัดขอนแก่น ปีพุทธศักราช ๒๕๖๒” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในรายวิชา ๑๓๐๖๕๐๑ : วิทยานิพนธ์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ผลเจริญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การเก็บข้อมูลของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์มหาวิทยาลัยฯ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้ พระมหาศุภชัย มณีวรรณ ลงพื้นที่ขอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและขอสัมภาษณ์ท่าน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์ที่แนบมาพร้อมนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปสังเคราะห์ผลจัดทำรูปเล่มรายงานผลการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา มหาวิทยาลัยฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เชิงชาญ จงสมชัย)

คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิทยาลัยการเมืองการปกครอง

โทรสาร/โทรสาร ๐ ๔๓๗๕ ๔๓๑๗

เบอร์โทรศัพท์นิสิต : ๐๖๓-๘๖๔๕๖๐๗

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	พระมหาศุภชัย มณีวรรณ (สุภชัย)
วันเกิด	วันที่ 30 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2534
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	วัดป่าสุนทรวนาราม บ้านศิลา หมู่ที่ 28 ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	-
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	-
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2561 พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) สาขารัฐศาสตร์ (การเมืองการปกครอง) เกียรตินิยมอันดับ 2 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2565 รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) สาขาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ทุนวิจัย	-
ผลงานวิจัย	-

พูน ปณ ฑิต โตะ ชีเว